

512563

వ త్రి ది న ము వ్ర క టి ం వ ం బ డు ను

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544

నంపుటము ౧౭ } చెన్న పట్టణము 1930-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 21-వ తేది సోమవారము } నందిక ౧౭
Vol. 17 } MADRAS, MONDAY 21st APRIL 1930. } No. 17
శ్రీ ప్రహలాదాతనామ సంవత్సర చైత్రమాస బహుళ అష్టమి

అమృతాంజనము
అన్ని విధములగు నొప్పులకు
నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుబొట్ల కావును. పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. బొట్ల బోగొట్టును. బెంటుకుల క్షేదించును. కావుల రూపుమాపును. దగ్గునుతగ్గించును మరకను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట తలన కఠినమందలి దుష్పదార్థములను తొలగించును. నొప్పుల తగ్గించును. విదేశము అలో గూడ వాడుచున్నారు.

గొప్పగొప్ప వారిచే
జేలకుజేలు యోగ్యతా
పత్రములు పొందియున్నది

పంచభావ చీటి చూచి కొనుగ
జానము గలుగదు.
తక్కిని దబ్బితో వహిస్తే 1-కి 0-10-0
దబ్బి 1-కి రు 6-4-0 లు.

ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసినది.

అమృతాంజనం డిపో

5, 7 లంబు శెట్టిపేట, ముద్రాణ

109, ప్రభువోడ్డు, భాద్రి, బొంబాయి.

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్,

స్థాపితము 1923 సం॥ రం.

మ చి లీ ప ట్టు ము

ఈ బ్యాంకుయొక్క బ్రాంచి కర్నూలులో హైదరాబాదు పట్టణముందు తెరువనున్నాము. అప్పటి కొందరు పురప్రముఖులు కోరుటవలన 200 వాటాలు చందాగా ఇయ్య నిశ్చయింపబడినది. నైజాము దొంగిలించునొక్కయు నికిందాబాదుయొక్కయు వాస్తవ్యులకు మాత్రమే వాటాలు అలాట చేయబడును. ఈ నెలఖరలోగా వాటాజాబితా ముగించబడును.

షేరు ఒకటికి రు 100. ప్రస్తుతము రు. 50 చొప్పున వసూలు చేయబడును. ఇతర విషయములు దరఖాస్తు మీద తెలుపబడును.

దో. కో. శాస్త్రి, యం. ఏ. నెక్రటి.

సంస్కృతము చదువవద్దు

సంస్కృతభాష చదువుచో జ్ఞానము వచ్చును. జ్ఞానము వలన ముక్తియు, ఇహలోక సౌఖ్యమును కల్గును. కావున సంస్కృతభాష చదువవద్దు. సంస్కృతభాష చదివ తీరవలెను అనువాదం చేయి రూపాయలు మాకు పంపుచో తెలుగు లిపితోను విక్రియి సులభతై లిపితోను ఉన్న మా ఆరుసంస్కృత పుస్తకములు పంపెదము. చి. పి. గా పంపుచో రు 2-8-0 అగును.

మా ఆద్రప్తు:—
శ్రీ కృష్ణసంస్కృతగ్రంథమాల, వెడ్డాపురము.

సంతానం పుట్టుకుండా 106-1

‘కాంట్రా నెప్టిన్’

ఒక్కటే సులభమైన సురక్షితోపాయం

16 మోతాదుల ట్యూబు 1-12-0

ట్యూబులకు ఇతర విషయములకు:—

చి. రామచంద్రరావు, 158, బ్రాడ్వే, మదరాసు-సోదాబజంట్లు

ది సోషల్ హైజీన్ సిండికేట్

ఇతర కవిత్వములు అండ్, ప్రసిద్ధులవద్ద మాడ దొరుకును.

కావలెను

సామర్థ్యము అనుభవము గలిగిన క్యాన్ వాసింగ్ ఏజెంట్ చాలకాలము క్రిందట స్థాపింపబడి, పరిగాపనిచేయుచున్న ఇం. యన్ లైఫ్ ఇన్ సూరెన్స్ కంపెనీతరపున ఈవిషయములపనిచేయుట:—

అనంతపురము	గుంటూరు
బరంపురం	ఒంగోలు
శ్రీ కాళింగం	రాజమండ్రి
చిత్తూరు	తెనాలి
కడప	విజయనగరం

చుట్టుకగ ననిచేయగలవారికి తీరికసమయములో భవమున సంపాదించుకొనటకు ప్రోత్సాహము ఇవ్వకాము.

వివరములకు:—పొద్దుబాక్సు నెం. 212 c/o ఆంధ్రశత్రు.

కేరళ చందన సబ్బు

నేదతిర్చి, చల్లదనము నిచ్చును

హిందూదేశమునకు తగిన శ్రేష్ఠమైన సబ్బు

ఏజంట్లు ప్రాకిస్టు:—

మద్రాసు, చెంగల్పట్, ఉత్తర

ఆర్కాడు, దక్షిణ ఆర్కాడు, చిత్తూరు.

గుంటూరు, కృష్ణా

కడప

అనంతపురము

బెల్లారి

గంజాం

విశాఖపట్నం

అదంహజీ మహమ్మద్ నేట్, నెం. 7,

బందరు వీధి, జి. టి. మద్రాసు.

సంకా పెదసుబ్రహ్మణ్యం సన్యు, తెనాలి.

సుల్తాన్ ఖాన్ లోహనీ అండ్ సన్యు, కడప.

చి. పి. అదినారాయణచెట్టి అండ్ బ్రదర్సు

అనంతపురం.

హెచ్. థంగన్నగౌడ్ అండ్ బ్రదర్సు, బెల్లారి.

పి. జి. రావ్ అండ్ సన్యు, భద్రపూరు.

అత్తిరామశర్మ, భరద్వాజ బిల్డింగ్స్

విశాఖపట్నం.

స్వల్ప దరి! ఫలమధికము!! పూర్తితృప్తి!!!

100కి 100గురు సంతృప్తి చెందియున్నారు

కోకామయహార కస్తూరిమాత్రలు

పిల్లలు మొదలు ముసలివారి వరకు అందరి మంత్రము, మలబద్ధము, వడిసెము, దగ్గు, గూరలు, శిశు లకుచే కాళ్ళ లాగుట, కడుపుబ్బరహా, కడుపునొప్పి, పక్కలయందు నొప్పి, అవరణిష్ట కాలముందు తలనొప్పి, చలిజ్వరము, జ్వరము, ప్లేగు, ఇన్ ఫ్లుయెంజా ఇంకను అనేక వ్యాధులను గుణపరచును. స్త్రీలు ప్రసవించిన పాడు, స్నానమునాడు (కర్మారీకి బదులుగా) ఈమాత్రలు 4-5 ను, 2-3 తమలపాకులలో నమలి మ్రొంగవలెను. సాంక్రామిక రోగులతో నుండవలసినవారు, దినము 1-2 మాత్రలను నేవించిన ఆరోగ్యదృఢాంశు లగుదురు. ఈమాత్రల సీసాతోగల అనుపానపత్రమును చూడుడు. 800 మాత్రలుగల సీసా 1-కి 4 అణాలవంతున ప్రతిపా

శ్రుతావలను! జోరకును. పోట్లు మూలకముగా 6 సీసాలు రు 1-8-0, 12 సీసాలు రు 2-12-0, 25 సీసాలు రు 5-8-0.

సారస్వతానవం:- మొదడుకు బలమును కలిగించి, జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధిచేయును గావున, మొదడు దుర్బలములన గలిగియుండు సమస్త వ్యాధులను పరిహరించి నరములకు మంచి త్రాణను, రక్తస్పృశిని కలుగజేయును. సంగీతపాటకుల కంఠస్వరమునకు మృదుమధురత్వము నిచ్చును. పాదనూపాదన ఈ తానూమనింపును. బలహీనతన స్త్రీలకు నెత్తినడుగు (నెత్తివోర చాల మెత్తగావుండుటవలన) చూట్టాడను నడుమనకాని పిల్లలకు పంజీవంజిడి. 6 కొమ్మల సీసా 1-కి రు 1-0-0. పోట్లుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

శారదానవలలు
10 వేలు ఉచితము-కమనవ్యపుట్టించును
యానల 30 వ తేదీలోగా ఆదా స్థాపిత పంపువారికే
ఎ. సోంబరూర్, చికాగోలో, గెంబాంజిల్లా

ప్రశ్న
భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు
రూ. 1-0-0. వై ప్రతిప్రశ్నకు రూ. 0-4-0. ప్రశ్న వ్రాయు
కాలమును తెలుపవలెను. ఏ. ఏ. 0-4-0 అవును.
గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, తిరుత్తణి. P. O.

బంగారముతో చేసినది

మకరధ్వజము (జర్జనీ)

"దాని నుపయోగించిన జరామరణము లుండవు"
తులము గొట్టుము రు 2. ర న శాస్త్రము.
ఇండియాకు సోల్ ఏజెంట్లు: అపూర్వ యావధముల ప్లాక్ యుంచువారలు.
ఇండో-జర్జనుడ్రగ్గుస్టోరు, పోస్టుబాక్సు 10852 కలకత్తా.

రామమోహనపార్థశి బెజవాడ

శ్యామదోషగములు భస్మములు లేపాములు మార్గములు మొదలగునన్నియు కమిటియాజమాన్యముక్రింద నుప్రసిద్ధ లవ నైద్యుల వలన తయారుచేయించబడి సిద్ధముగానున్నవి. శోధింపగ ఉచితము.
ప్రెసిడెంటు. సి. రాజగోపాలాచారి బి.వి. బియల్. కె. వరధరరామయ్య బి.వి. బియల్. జా. వెంకటప్పయ్య రిటైర్డ్ వకేల

గట్టిచాయరంగునూలు

పూర్వమునుండి తయారుచేయుబడిన గట్టిచాయ తోగరుమరుచాయ నూలురకమున్న నూతన పలురకముల కలకు నూలున్న, సెం 20 మొదలుకొని సెం 150 బరు నూలువరకు తయారుచేయుచున్నాము. కావలయువారు ఆర్డరు వ్రాయించితే ధరలు నరసముగాను గట్టి చాయలుగాను పంపబడును. శాంపిల్ ఆర్డరుకు వ్రాయుడు. 132-2

యల్. కే. మీనాక్షి అయ్యర్,

గట్టిచాయనూలు జవులివ్యాపారం, మహల్పిథి, మధుర.

ప్రతాపకస్తూరిమాత్రలు

మిక్కిలి ఘాటుగలిగి నుపాసనగా నుండును. శ్రేష్ఠమయిన కస్తూరి, గోకోజనం, మంకుమపువ్వు మొదలగు నస్తువులతో తయారుచేయుబడినవి. 1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన అపందముగా నుండుటయేగాక అజీర్ణము, వాయు, జలబు, శైత్యము, జ్వరము, సన్నిపాతము, బాలింతగము, చిన్నబిడ్డ గుణముల అగ్నిమాంద్యము, అజీర్ణభేలులు, దగ్గు, ఉబ్బసము, మొదలగు అనేక వ్యాధులను ఖండించుటలో రామ బాహుమందివి. ఆరోగ్యమును బుమను కలిగించుటలో అత్యుత్తమమయినది. పరీక్షించ దగినది.

800 మాత్రలు గల సీసా 1 కి రు. 0-4-0
12 సీసాలు రు. 2-8-0
పోట్లు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఏ. సి. వ. అందు కంపెనీ, ఆయుర్వేద నమాజం, పెరిదేవి, నెల్లూరు జిల్లా.

ఆంధ్రదేశ సత్యాగ్రహము

పశ్చిమ కృష్ణాజిల్లా శాంతిసేన

ద్వితీయదశము

డాక్టరు వి. హనుమంతరావుగారు
నాయకత్వము వహించుట

(స్వకీయవిలేఖరి)

వెజవాడ, ఏప్రిల్ 16:- వెజవాడనుండి రెండవదశ ము డాక్టరు వెలివండ్ల హనుమంతరావుగారి నాయకత్వము క్రింద 18 వ తేదీనాడు సాయంత్రం 4 గంటలకు బయలుదే రెను. ఆంధ్రప్రదేశ్ భవనమువద్ద నైసికలను, నాయకుని కుంకుమ బొట్టుతో నలంకరించి పువ్వునూలులు వైచిరి. అనేకమంది వెంటరా, బ్యాండుమేళము ముందు మ్రోగుచుండ బాతీయ పతాకములతో బాతీయగీతములను బాడుచు నైసికులు మార్గ ముబట్టిరి. పట్టణమునందు బొకా కాంగ్రెసు సంఘమువారు, కా కుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరిగారు, తుమ్మలపల్లి జగన్నాథంగారు, అయ్యంకి వెంకటరమణయ్యగారు వారివారి గృహములవద్ద నైసి కుల నుచితరీతిని సత్కరించిరి. పిమ్మట కాటగడ్డ పిచ్చయ్యగారి యింటివద్దగూడ విశేషముగ ఆతిథ్యము జరుగుటయేగాక స్త్రీలు, బాలబాలికలు, పాటకపుజనులు కలసి రు 116/ల వరకు నగలను నాణెములను సమర్పించిరి. అటునుంచి రాత్రి మకాంపులమగు వెనమలూరు చేరుకొనల పడమటలంక, పో రంకి వాస్తవ్యులు నైసికదళమును చక్కగ గౌరవముతో సాగ నంపిరి. పోరంకియందు రు 10/లు కానుకగ నీయబడెను వెనమ లూరు గ్రామజనులు ఊరివెలుపల నసంఖ్యాకులుగచేరి దళమును మంగళవాద్యములతో గ్రామములోనికి గొంపోయి అటు పిమ్మట జరిగిన సభయందు స్వరాజ్య ఉప్పును కొని రు 116 లు కట్టుము సమర్పించిరి. 14-వ తేదీ ఉదయమున వేల్పూరు మ కాముకు వెళ్లలోపున దారిలోనున్న గంగూరులోనున్న హిం దువులు, మహమ్మదీయులు దళమువారిని సత్కరించి రు 8 లను కానుకగ నిచ్చిరి. పిమ్మట వేల్పూరునందలి జనులు దళమునకు ఆతిథిసత్కారముల జరిపి స్వరాజ్య ఉప్పునుకొని రు 40 లు కానుకగ నిచ్చిరి. వేల్పూరు శివారు లక్ష్మీపురవాసులు రు 10 లు నిచ్చిరి. అచటనుండి 14-వ తేదీరాత్రికి మం తెన మకాముకు బయలుదేరిరి. దానికి ఉప్పులూరు కాపురస్తులు మేళవాద్యములతో దళమునకు స్వాగతమొసంగి ఉప్పునుకొని రు 72 లు కానుక నిచ్చిరి. మం తెన గ్రామములు రాత్రి దళమువారికి ఆతిథ్య సత్కారముల నొనర్చి రు 55-8-0 కట్టుమును సమర్పించిరి. మం తెన గ్రామమున పెద్ది లక్ష్మీదేవమ్మగారనే కమ్మస్త్రీ (60 సంవత్సరముల వయసుండును) స్త్రీలదళము నేర్పాటుచేసినచో తాను ముమ్మందు చేరుటకు సంసిద్ధురాలనై యున్నాననిచెప్పి ఎంతయో ఉత్సాహమును వెల్లబెట్టెను.

ఏయూరికి వెళ్లినను ఆ యూరినా రెంతయో ఆ సక్తితో దళమువారిని సత్కరించి గాంధీ యుద్యమమున కెంతయో శో ధ్యదుడుమని ప్రోత్సహింపవలసిగిరి. ఈ కొద్ది యుద్యమమును బట్టి చూడగ బస్తీలతోపాటు పల్లెలయందుగూడ అత్యుత్సాహ ముతో జనులున్నటుల స్పష్టమగుచున్నది స్త్రీలు, పురుషులు, బాలురు, బాలికలు గాంధీగారి మనుష్యులపట్ల చూపుచున్న ఆ భిమానోత్సాహములను వర్ణింప తరముగాదు. పోలీసులు జమీందర గముగ నెట్టి జోక్యమును కలిగించుకొనవలెను లోలోన స్వ యంపాకము చేయుచుండిరని వదలి కాని ప్రజల యుత్సాహ మునందు యేమాత్రము తరత కాన్పించలేదు. మం తెననుండి 15-వ తేదీ యుదయమున తెన్నేరువెళ్లిరి. అచటగూడ సత్కార ముచేయుటకు గొప్ప యేర్పాట్లు చేయబడెను.

LOANS FROM Rs. 50 to Rs. 2500

Obtainable by all registered members of the Relief Loan and Provision department of the

Metropolitan Industrial Bank, Ltd.

172, Bowbazar St, Calcutta.

WANTED

Competent organising Inspectors in every District and Taluk on Rs. 100 p. m. plus Rs. 50 as T.A. Apply—with references to—
The Managing Director.

నెల్లూరు ఉప్పు సత్యాగ్రహము

మై పాడులో

16 తేదీ ప్రాతఃకాలమున దైవప్రార్థనానంతరవ
మళ్ళికట్టుటకై శ్రీయుతులు (1) నట్టం రామచంద్ర
(పెద్దపుల్లెడు) (2) నారంరెడ్డి శేషుగడ్డి, (పోట్లపూ
పుప్పలపల్లి నుందరరామరెడ్డి, (4) పిన్నాపరెడ్డి !
(5) చుక్కపల్లి రాఘవులు, (6) నాగూరు వేంకట
గార్లు, పోయి ఉప్పునీటిని కయ్యలుగ కట్టిరి.

తిరుగపైజట్టు సాయంత్రం ఆదేశలమునకు వెళ్లి
నీర్కుట్టి కానవధికార్లము చేసిరి.

నాల్గోజులు నూర్వరస్మి తగిలిన సేగాని ఉప్పు
చున్నారు.

కొటా ఆదిశే:

నెల్లూరులో ఉప్పును పోలీసు గైకొనుట

నెల్లూరు, ఏప్రి 19 :—నిన్న ఉదయం పోలీసు
ఉద్యోగులు గోగులుపల్లిలో సత్యాగ్రహము చేసిన
బురదలో కలిపి క్రుమ్మివేసిరి. సత్యాగ్రహము నిరసన
రి. తిరిగి ఉప్పు జేయుటకు ప్రారంభి
పోలీసువారు విసుగెత్తి వెడిలిపోయిరి. సాయంకాలము
డిప్యూటీ మాజిస్ట్రేటుగారు సాల్పు అసిస్టెంటు కమిష
నారు కాంగ్రెసు కార్యాలయమువద్దకు వచ్చి కా
సంఘాధ్యక్షుడైన బొమ్మ శేషురెడ్డిగారిని స్వరాజ్య
మున్నదా యని ప్రశ్నించిరి. వారున్నదని చూపగ
రెంటుగారు దానిని తీసుకొనిరి.

19 వ తేదీ ఉదయం 9-30 గ. నల్లగోలు
వడ్డపూడి వెంకట్రావుగార్లు సత్యాగ్రహాలహమును వీ
నమ్ముచుండగ పోలీసువారు బలవంతముగ తాగికొనిరి.

(స్వకీయవిలేఖ)

బెజవాడ

నందిగామ శాంతిసైనికులు

బెజవాడ, ఏప్రి 18:—ఈనెల 18 తేదీని శ్రీ
ఆయ్యదేవర కాశీశ్వరరావుపంతులుగారి నాయకత్వః
కొందరు శాంతిసైనికులు బెజవాడనుండి బయలుదేరి కం
వేములపల్లి, చింతలపాడు, చందర్లపాడు, కోనాయపాలె
కంచి, బండిపాలెం, జగ్గయ్యపేట, మక్కపేట గ్రామముల
ప్రచారముచేసి నిన్నటిరోజున నిచటికి తిరిగి వచ్చినారు.
గ్రామములయందలి జనులు ఉత్సాహపూరితులై యు.
శాంతిసైనికులకు ఘనమగు స్వాగతము నొసంగిరి. కొందరు
సద్వి సాయపడినారు. కొందరు శాంతిసేనయందు చేరినారు.
కంచయందు ఉప్పుపన్నునుండి ఉప్పును తయారుచే
తయారైన ఉప్పును ఆ గ్రామవాసులు పురుషులు స్త్రీ
వారు. ఈదళమునుండి కొందరిని తీసికొని తాడేపల్లి
రావుగారు పెనుగంచిప్రోలు, వత్సవాయి, కంభంపాడు
ములయందు ప్రచారము సల్పినారు.

నందిగామనుండి వచ్చిన సైనికదళము రేపు ఇచ
యలుదేరి బందరుకు పయనమగుచున్నది.

(స్వకీయవిలేఖరి)

తణుకులో ఉప్పు సత్యాగ్ర

గాంధీఉప్పు విక్రయించబడుట

16-4-30 తేదీన గాంధీచౌకులో గొప్ప
జరిగెను. దువ్వ, రేలంగి, మండపాక ముక్కామల మొ
ములనుండి యనేకమంది సభకేతెంచిరి. శ్రీయుత
రామనాథంగారధ్యక్షుల వహించిరి. మంగిపూడి :
శర్మ, నిడదవోలు వెంకటరావు దేవులపల్లి సత్యవతస
గోపాలరావు, మదిగంటి జగ్గన్న శాస్త్రి మొదలైన
కోపస్థానముల నిచ్చిరి. భీమవరం దగ్గర దినిసుమ
యలోనున్న డెయ్యాలదిబ్బవద్ద కొల్లగొట్టబడిన ఉ
లోని ఉప్పు స్త్రీపురుషులచే విక్రయించబడెను. న
తమ పేరులను చెప్పి ఉప్పు కొనుక్కొనిరి. మరి న
విడిగా కొనిరి. తాలూకాలో నూతనోత్సాహము బయ
చున్నది. పంటిరులు జేరుచున్నారు. 17-వ తేదీన
బారతాశ్రమ, జరిగెను. దుకాణములు కాఫీహోటళ్లు బ
లగునన్నియు కట్టివేయబడెను. పట్టణమంతయు
యందు.

ముదిగంటి జగ్గన్న శాస్త్రి

Killer

RY DAVIS

అందు ప్రతి యింటను నుండ

గాయములు, వ్రణములు, మొ
కోట్లు, మంటలు నివారణకా

కు—వేడి, రుచిగల నీటితో
కడుపునొప్పి, తిమ్మిరివాయువు
లకు బోగొట్టును.
కపయోగించవలసిన పద్ధతులు

సాపులలోను గత 90 సంవత్సర
న్నది. 1

CE Co., Proprietors
YORK.

Hurjee and Son, Sole
Naick Street Madras.
Agriary Lane, Bombay.

పేలిఫోను నెం. "2802."

గావణ్యము, ఆకర్షణ

పై రాలు మిలితమైన, వెండిసామానులను బంగారు
ను మాత్రమే ప్రజలు ప్రస్తుతము ఇష్టపడెదరు.
మేము వీటిలో నొక్కటియైనను తప్పక అనున
యందుటవలననే మా వ్యాపారాభివృద్ధికి, కాత
రాలు హెచ్చుటకు ముక్తికారణము.
ఒకసారి పరీక్షించిన అన్నియు విఫలముగా
యనును.

గ్వామిశెట్టి కంపెనీ,
కోడ్లు, మద్రాసు.

EAK PILLS

యావన వంతులుగా జేయును 1
పరచును. ఎక్కువ నేపు బలమును కలుగజేసి సం
బుచ్చును, కఠినమునకు లేజన్యు కలుగ జేయును.
డబ్బములైనను కేరకాలపు, 1 గంటలో పిటి కడుపు
బలజేసి శ్రీ పురుషులను తనివి నొందించు కైరాగి
రియలేదు. గొండ్రాండ్లకైనను సంతానమును.
5-2-0-0 60 మాత్రలు నీసారు 5-0-0.
5-80 పెట్టి రూ 2-9-0. పోస్టేజీ వేరు.
కైరమం, చికాగోలో పిటి, (గంజింజిల్లా.)

పల్లెకోన-రేవల్లి తాలూకా

ఏప్రిలు 15:—నేటియందుము ఘూరు 8. గుంటలకు
పకు లగు వడ్లమాడి ముక్తేశ్వర ప్రసాదరావుగారు.
ఆళ్లమాడి, బేతపూడి, కావూరు మాగ్రామ స్వాతంత్ర్య
యంతో మాగ్రామమునకు విచ్చేసిరి. శ్రీవారి యాజ
నొక పెద్దబహిరంగసభ జరుపబడెను. వారు ప్రేక్ష
వారు మనదేశమునకు వర్తకముకొరకై వచ్చి రాజ్య
వించినవిధమును, చేతిపనుల ధ్వంసముచేసినరీతిని
లు మొదలగు గుడ్డల వ్యాపారము నశింపజేసిన
ప్రస్తుతప్రభుత్వవిధానమును చక్కగా బోధించి
లిగించి, మహాత్మునిశాంతిసమరమున జేరి దేశసేవ
ంప, తదనుగుణముగ, ఇదివరకు చేరినవారు గాక,
శ్రీ సుంకర బాపయ్య, దేశభక్తుని వెంకట
రు రాజోవు ధర్మసంగ్రామమున ఆత్మార్పణ
సమాధిపత్రములమీద సంతకముల జేసిరి. తరువాత
ఉప్పుజేసి వేలమువేయగా ఘూరు రు 60-0-0 లు
పెదప గ్రామము లండలు అధికారస్థానముతో
రినిధికి రు 116-0-0 లాసంగిరి. మురాలిరాజుశ్రీ
వెంకటసుబ్బయ్యగారు రు 5 ల పైనిధి కిచ్చి దేశ
ల్లడిజేసిరి. అంతట ఘూరు రు 50 లు ఖరీదుగల విదేశీ
నము జరిగెను. తనంతరము సభ జయజయధ్వానము
గింపబడెను. పిమ్మట వాలంటీర్లందఱకు మ. రా. శ్రీ
సుబ్బయ్యగారు భోజనసత్కార్యముల జరిపిరి. తిరిగి
2 గంటలకు యోధులకు వీడ్కోలు జరుపబడెను.
కవిధమైన ఉత్సాహముతో నుండిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

తూర్పుగోదావరి స్వరాజ్యదండు కాకినాడ చేరెను

(0)

స్వరాజ్యోత్సాహమున కంతములేదు

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 18:—నిన్న సాయంత్రము 4 గంటలకు శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తి జెన్నేటి సత్యనారాయణ, గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావు, మండపాక రంగయ్య కాకినాడ స్వాతంత్ర్య కిరీటునుండి వెలుగుతున్న బయల్దేరి రాజ్యోత్సవ స్వరాజ్యదండును ఎదురేసిరి. పిమ్మట సుమారు 40 మంది కాంతి సైనికులు స్వరాజ్యదండులతో బాటియోర్లరముల బాడుకొనుచు కాలినడకమీద బయల్దేరిరి. శ్రీ చెలికాని వెంకటరామారావుగారు దళాధిపతిగా నుండిరి. దేశీయమహాజన సభాస్థానము జనమరలాల్ సెహగూరిని ప్రభుత్వము నిర్మించుచున్నందులకు నిన్న బహుకృత్యమునివేసినందున వర్తకులు కూలిబారందరు రాలీగా నుండుటచేత బహుళా చాల ముద్ది కలిసిరి. శ్రీ జెన్నేటి సత్యనారాయణగారు చారిత్ శుద్ధికి వస్త్రానుమననము కలిసిరి. కాకినాడ టోలుగేటుదాటి తూర్పుగోదావరి ప్రభుత్వమునకు వెళ్లవలసి, సాయంత్రము 8-10 గంటలకు కరవగ్రామములో బయల్దేరి పెనగుదురు నడకుదురు గ్రామములగుండానడచి వారిచే ఉత్సాహకరమున సన్మానములనంది దాక్తుర బ్రహ్మజోష్యుల సుబ్రహ్మణ్యంగారి నాయకత్వమున స్వరాజ్యదండు ఉత్సాహపూరితమైన జేరిపునడకతో, "మాకొద్దీ తెల్ల దొరతనము, రఘుపతి రాజారాం" అను పాటలతో ఏతెంచెను. శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు గౌరవపూర్వకముగా దండునాయకుని దండును సన్మానించెను. కిరీటాధిపతి యగు శ్రీ జెన్నేటి సత్యనారాయణగారు శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారిని, శ్రీ కళా వెంకట్రావుగారిని పూలమాలలంకరణలగు గావించిరి, పిమ్మట శ్రీమతి వేదాంతం కమలాదేవిగారు, శ్రీ మొసలికంటి తిరుమల రావుగారు, శ్రీ మండపాక రంగయ్యగారు, శ్రీ వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగారు, సుబ్రహ్మణ్యం వెంకట్రావుగారు పుచ్చుమాలలై చిరి. అమితోత్సాహముతో మహాత్మా గాంధీకి జై. పంజాబీతరం, సాంబమూర్తికి జై అనుకేలు వేయబడిన.

స్వరాజ్యదండు ముందునడచెను. దానికిరువైపుల నిలువబడిన కాంతిసైనికుల సన్మానమును స్వరాజ్యదండు వెనుకవదిలినది. శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యం సాంబమూర్తిగారు ముందునడచిరి. కలెక్టర్ కృష్ణమూర్తి సైనికుల నడిపించెను. టోలుగేటువద్దకు వచ్చునకి ప్రోవయంతయు జనాకీర్తనయ్యెను. స్త్రీలుకూడ వచ్చుటకలిసి దండుముందుగ స్వరాజ్యదండులతో నడచిరి. స్త్రీలకు నాయకురాలుగా శ్రీమతి వేదాంతం కమలాదేవిగారు ముందునడచిరి. అచ్చటనుండి పురమందిరమునకు సుమారు రెండుమైళ్లదూరము జనసముద్రములో నీటిపల్లు స్వరాజ్యదండు నడచెను. దారిలో ప్రతినిమిషము హారతులు, పుచ్చుమాలలు, ఫలములు భరతమాత యనుపేరిట నాయకులకర్పింపబడిన, ఇండ్ల అరుగులు, మేడలు, ఎచ్చలపై తే పూర్తిగాగోచరమునతో అట్టి ప్రదేశమునంతయు ప్రజలక్రమించి రారాజానయ్యుచున్నట్లు అత్యద్భుతమైనదృష్టి అమితానందము ముఖముల చెల్లిచిరి. యిది స్వరాజ్యసంస్థాపనముహూర్తముననున్నది తిలకించిరి. వారి యానందమునకు మితిలేదు. వారి సమర్పణలకు అంతములేదు. వారి హారతులు క్రిందనుండి పైకినలయాకారముగా మూడుపార్లు తిప్పినను తినివీడెను. ఒకసారి మొక్కినవట్టి ప్రితేదు. దగ్గరకుదేరి నాయకులచేత నడిచెదమును ఆరాటముకని యానందించవలసివచ్చె. మన గొయ్యకనితో కొలదికాలము స్వరాజ్యదండులతో నడిచి చిరునవ్వుతోనుండి స్వర్ణతుల్యముగా నానందించినవారిని, ఒక్కసవ్వుటాటచెప్పి పట్టుననవ్వించి పర్యవేక్షింపమన కెయ్యవారిని, తాత్కాలికముగ సాంబమూర్తిగారిచ్చిన స్వరాజ్యదీక్ష తీసికొన్నవారిని, స్వరాజ్యములో పాఠశాలపు ఉద్యోగములగుల వారిని మీరు వారననేల అందరును మాడవనుగాని పోలీసువగైరా ఉద్యోగియులుగాని, ప్రభుత్వవిప్నముగాని కానరాదు. సంపూర్ణ స్వరాజ్యదర్శనము కాకినాడ పోరులకు నేడుగా గల్గినది అని కవి శేషుడు మఱిచెను. గాయకుడు పాడిన, నటకుడు నృత్యముచేసెను, చిత్రకళా ప్రభుత్వము మనఃఫలకమున చిత్రించి ఆనందించెను.

రాత్రి 7 గంటలకునకి పురమందిర మైదానమునకు ఊరేగింపు చేరెను. మైదానము 15000 కు తక్కువగానుండ స్త్రీలు పురుషులతో నిండియుండెను. ఉత్సాహమునకు మేరలేదు. జనుజను ధ్యానములు మిన్ను ముట్టుచుండెను. నాయకులందరును ఉన్నవ వీరములనలంకరించిరి. జిల్లా నాయకుడు శ్రీ సాంబమూర్తిగారు సభాధ్యక్షులుగా నుండిరి. కేవలము నేడు స్వరాజ్య సంస్థాపనమే అనునట్లు, భక్తివాతావరణముతో సభజరిగెను. శ్రేష్ఠులై ప్రార్థన స్వాతంత్ర్యమునందిట్లు ఉపన్యాసములు స్వాతంత్ర్యదీక్షనందినట్లు ఆకీర్తనములు సభలో ప్రాముఖ్యముగా.

"పర్యవేక్షకులందు" అను కీర్తనతో శ్రీ గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్ర రావుగారును తదితరులను గానముచేసిరి. కలెక్టర్ కృష్ణమూర్తి పంజాబీతరం కీర్తనపాడిన. కాలేజీలో ప్రాథమిక అను శ్రీ పెద్దాడ రామస్వామిగారు స్వాతంత్ర్యము నిమిత్తము ఆపూర్వమైన ప్రార్థనగావించెను. శ్రీ కమలాదేవి, కరుణగార్లు కాంతి సైనికుల నభినందించు కీర్తనను పాడిరి.

పోరుల పతకమున మండపాక రంగయ్యగారును, కాంగ్రెసు సంఘపతకమున కార్యదర్శియు శ్రీ జెన్నేటి సత్యనారాయణగారును కాంతి సైనికులకు స్వాగతమర్పించి సుబ్రహ్మణ్యం వెంకట్రావుగారు కు పుచ్చుమాలలు వైచిరి.

శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారును, శ్రీ వెంకట్రావుగారును, శ్రీ మొసలికంటి తిరుమల రావుగారును గంభీరపన్యాసములు గావించిరి. కొంతసామ్యము, ఉంగరములును, యితరసగలును, యివ్వబడినవియుంపగై రాజ్యోజనాధికము వాగ్దానములు చేయబడిన. మొత్తం సుమారు వేయిరూప్యములు విలంబకల్పములు స్వరాజ్యులకీ చేరినవివలన.

విదేశవస్త్ర దహనము శ్రీ సాంబమూర్తిగారు గావించి అందరకును స్వాతంత్ర్యదీక్ష నిచ్చుచు, సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకు ఆకీర్తనించుచు సభవారినందరిపై పతకముజల్లి రాత్రి 9 గంటలకు సభ ముగించిరి.

(ప్రత్యేకవిలేఖరి)

ఉప్పనత్యాగ్రహము-తణుకు

తణుకు బహదూర్ మన్న గాంధీచౌకులో 16-17 తేదీలందు గొప్ప బహిరంగ సభలు జరిగెను. ప్రజలు అన్ని తరగతులవారను విచ్చేసిరి. స్త్రీలుకూడ చాలమంది వచ్చిరి. శ్రీ యుత యగ్రమిల్లి రామనాథంగారు రధ్యక్షత వహించిరి. శ్రీమతిల దేశబాలదవి దువ్వూరి సుబ్బమ్మగారు చేతులపల్లి సత్యవీరమ్మగారు శ్రీయుతులు మంగళాధి పుత్రహోత్రము కర్మ కొప్పలి గోపాలరావు, మదిగంటి జగ్గన్నకృష్ణ నిడదవోలు వెంకటరావుగారు ఉపన్యసించిరి. ఉప్పుకాసము తిరస్కరించబడిన. నిషేధపు ఉప్పు తీసుకురావడి పలువురచే విక్రయించబడిన. సభలో వందలాది వర్తకులు, ప్రిద్దురు, రైతులు, విద్యార్థులు కూలివాండ్లు, స్త్రీలు, మున్నగు సర్వప్రజలును కొనిరి. తణుకులో అపూర్వ సంఘటనలు గాన్పించుచున్నది. 16 తేదీ సాయంత్రము కాంగ్రెసు అధ్యక్షులకు పండిత జనహరిలాలు గారి నిర్వహణకీడు తమ ఆగ్రహమును వెల్లడించుటకు హరతాళము చేయవలసినదిగ శ్రీయుత దండు నాయకురాలాగారు తిరిగివచ్చిరి. 17 తేదీని తణుకులో గొప్ప హరతాళము జరిగెను. బహదూర్ ని అన్ని దుకాణములు సర్వదుకాణములు కూడ మూయబడిన. హోట్లల్లన్నియు మూయబడిన. బండ్లవాళ్లందరును బంకు కట్టలేదు. 17 తేదీ సాయంత్రము చిటింగు అనంతరము విదేశ వస్త్ర దహనముజరిగెను.

సత్యాగ్రహవిరము-తణుకు

ఈ కిరీటులలో భాజనపనికి యేర్పాటు చేయబడినది. నలంబీరుద్దు కిరీటులలోనుండి పనిచేయుటకు వచ్చుచున్నారు. తణుకు తాలూకా ప్రచారకులు కిరీటులలోచేరి తాలూకాలో కాంగ్రెసు ప్రచారము విరివిగ జరుపగలందులకు ప్రార్థింప బడుచున్నార. నలంబీరుద్దు చేరదలచినవారు తోడనే కిరీటులలో చేరప్రార్థింతులు.

కొవ్వలి గోదాలరావు

కాటూరు

జెజవాడనుండి దాక్తురు హనుమంతరావుగారి నాయకత్వమున బయలుదేరిన రెండవ సత్యాగ్రహ దళము 16 వ తేదీ ఉదయమునకు కాటూరు గ్రామమువచ్చెను. పోరులు మంగళవాద్యములతో నెదురేసి కాంతి సైన్యమును తోడ్చి పిఠుల మార్చి గింపి నీరాజవాదికముల నర్పించి పిమ్మట సభచేసిరి. దళనాయకులు మున్నగువా దువర్ణసింపిన పిమ్మట స్వరాజ్యులవలము విక్రయింపబడిన. పోలీసు ఇన్స్పెక్టరును ఇద్దరు కనిష్ఠులు సభలో నున్నను పోరులు పిమ్మట పెద్దలు సుమారు ఎనిమిది రూపాయల వరకును కొనిరి. ముఖ్యముగా నిరుపేదయు సంఘమునకు వోక వైఖ్యము రెండుమూడు మాసములనుండి కూడ జెడ్డికొనిన తన సర్వస్వమునకు రు. 8-0-0 నిచ్చి యుత పాట్లమును కొనుట ఎన్నదగినది పోరు లమితోత్సాహముగా నున్నారు.

(పురవాసి)

తెనాలి

తెనాలిలో 7 గురు న్యాయవాదులు సత్యాగ్రహ

ములో చేరుటకు సంకల్పించుట

తెనాలి పట్టణ మునిసిపలు సంఘాధ్యక్షుడు శ్రీయుత త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరి గారును శ్రీయుత పిల్లలయిరి ఆంజనేయులు పంతులుగారును యికా 5 గురు న్యాయవాదులును నుంటూరు సత్యాగ్రహదళములో చేరుదురని యాధికార వచ్చినది. రామస్వామిచౌదరిగారి కుమారుడు సత్యాగ్రహములో చేరుటకు వెంటనే ప్రయత్నముచేయుచున్నాడు. తెనాలిలోని చాలమంది న్యాయవాదులు శ్రీయుత ప్రభువీరరావువులగారి తోసహ స్వరాజ్యపుష్పము కొనియుండిరి. తెనాలిపట్టణవాసులు పురపాలకాధ్యక్షుడు కాంతి సైనికులకు తనమర్యాదతో మంచి ఆదరించుచున్నాడు. రామస్వామిచౌదరిగారు ఎదురుకో అలసకతో కొన్ని పద్యములను వ్రాసిరి. తెనాలి న్యాయవాదులు డబ్బు సహాయముచేయుటకు ప్రయత్నము చేయుచున్నారని తెలియుచున్నది.

ఆంధ్రదేశ సత్యాగ్రహము

అరెస్టులు-శిక్షలు

శ్రీయుత చెరుకువాడ వేంకట నరసింహంగారిని

శ్రీ నారాయణానంద స్వాములవారిని

అరెస్టుచేయుట

మచిలీపట్నము, ఏప్రిల్ 20—పూర్వాశ్రమమునందలి శ్రీయుత పింగళి లక్ష్మీకాంతం గారను పేరుగల శ్రీ నారాయణానంద స్వాములవారిని 19 వ తేదీ రాత్రి 9 గంటలకు జెజవాడలో అరెస్టుచేసి నేడు ఉదయము 7 గంటలకు బందరు తీసుకొని వచ్చిరి.

నేడు ఉదయము 7 గంటలకు శ్రీయుత చెరుకువాడనరసింహంగారిని బందరులోనే అరెస్టుచేసిరి. వీరిద్దరిని పిల్ల కొల్లె 108 శిక్షనక్రిందనే అరెస్టుచేసిరి.

హరటూలు

నేడు బందరులో సంపూర్ణముగ హరటూలు జరిగినది. 200 మంది నలంబీరులు పిఠులవెంట తిరిగిరి.

బహిరంగ సభ

నేడు సాయంత్రము బందరులో తిరుగుచువున్న శ్రీయుత అయ్యచేనర కాశేశ్వరరావుగారి అధ్యక్షతక్రింద గొప్ప బహిరంగసభ జరిగినది.

నేడు అరెస్టుచేయబడిన నాయకుల నిర్దయ నేడు స్వబుద్ధిచే సంపూర్ణము హరటూలునరిపిన బందరు పోరులను కాశేశ్వరరావుగారు ప్రశంసించిరి. "మన దేశమునుండి కొట్ల కొలదిగా ధనము అనేకవిధములుగా అంగ్ల దేశమువారు ప్రతిసాలునను తీసుకొని పోవుచున్నారు.

బందరులో జన్మ సుపక్షమువారి అక్రమచర్యలు

ప్రతిజమును యిచ్చుట సభ జరుగుచోకే సరిగా మైద్రాటూలోని నీటిని వదులుచుటకులన సభకువచ్చిన వారికి చాల యిబ్బందికలగున్నది. ఇచ్చట మ్యునిసిపాలిటీలో అధికసంఖ్యాకులుగానున్న జడ్డిమపక్షమువారిట్టి అక్రమములను సలుపుట చాల సంతాపకరము. దొరతనమువారు స్వరాజ్యము నిచ్చెదమని నను కూడ బందరు మ్యునిసిపాలిటీవారు నిరాకరించెదరనియే నేను తలచెదను. దొరతనము వారి కాట్లు కట్టుకొని స్వరాజ్యము నియ్యవలదని మీర బ్రతిమాతెదరనిగూడ నేను తలచెదను.

స్వరాజ్యము ఆరునెలలోనే వచ్చును

ఒకనాయకుని అరెస్టుచేసిననా 10 మందిగాను, 10 మందిగూడ నిద్రనుచుంచునలెను. నలంబీరులుగారేరాలివారి కనీసము ఒకనెల జీతమునై ననిచ్చి సహాయముచేయుచుండవలెన విద్యార్థులు నందలకొలదిగా నలంబీరులుగా చేరవలెను" అ కాశేశ్వరరావుగారు మడివిరి.

శ్రీయుత దాక్తురు పట్టాభి నీతారాయయ్య, కానూచిన వెంకటరామయ్య, ఆనపాపకుల వెంకటరామారావు, సన్నేను సామోలుగార్లును, కృష్ణమూర్తియ్య, విద్యార్థియు ఆ సభలో నుపన్యసించిరి.

(స్వకీయవిలేఖరుల తిరిగివార్తలు)

చెన్న నగర సత్యాగ్రహము

శ్రీలు శాసనోల్లంఘన మొనరించుట

వేలకొలది ప్రజలును, రెండువందలమంది శ్రీలును చేరి సముద్రతీరమున ఉప్పు గామట

శ్రీ ప్రకాశం, రంగయ్యనాయుడుగార్ల ధర్మపత్నులు శాసనోల్లంఘనమందు పాల్గొనుట

సత్యాగ్రహ మొనరించిన శ్రీలు
శ్రీమతి టంగుటూరి హనుమాయమ్మగారు

- 1. గద్దెనాగమ్మ
- 2. గుమ్మడిదల దుర్గాబాయిమ్మ
- 3. దుర్గా వెంకటరమణమ్మ
- 4. అంగచ్చిలమ్మారావు
- 5. శేకుమర్ల వరహాలమ్మ
- 6. కనవరాజు కామాక్షమ్మ
- 7. సునల్లని
- 8. సరస్వతి
- 9. పుండరీక విఠల్ అమ్మారావు
- 10. పోతుకుర్చి శారదాంబ
- 11. అదిలక్ష్మి
- 12. చెల్లమ్మ
- 13. తారామతి

నేటి ఉదయము చెన్ననగరమున శ్రీ సత్యాగ్రహాలు కాసనోల్లంఘన మొనరించి ప్రజలలో జలంపజేసిన ప్రబోధ మహాసము ఉదయము 6 గంటలనుండియే స్వరాజ్య పత్రికా కార్యాలయమువద్ద వందలకొలది ప్రజలు గుమికూడి యుండిరి. 7-80 గంటలకు సత్యాగ్రహాలు ఉత్సవముతో బ్రాడ్వే మన్ను డి లంబుచెట్టిపేటకులండా బయలుదేరి 8 గంటలకు హైకోర్టు సమీప ద్రవీరమున చేరిరి.

శ్రీయుతులు కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు ఉత్సవమున శాంతముగ నడిపించిరి. ఉత్సవము కొంతదూరము నడచిన పిదప శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారు వారి భార్యయు వచ్చి ఉత్సవమునందు పాల్గొనిరి. ప్రకాశం పంతులుగారి కుమారులికపు రు చాల అనారోగ్యముగా నుండి యింటియందెంతయో ఆసా కర్యముగ నుండినను వానిని తేక్క-జేయక వయస్సుగడచిన వారయ్యన శ్రీమతి హనుమాయమ్మగారు కష్టములను సహించి నేడు సత్యాగ్రహమును గావించినందులకు ప్రజలందరు వారి దళభక్తి సంతయు కొనియాడిరి. 8 గంటల కంతయు గొప్ప ఉత్సవముతో హైకోర్టు సముద్రతీరమునకు చేరుకొనిరి. సముద్ర తీరమునం దికునై వేలకొలదిపౌరులు ఎండను సరకుజేయక ఓపికతో ఉప్పు తయారగునవరకు కూర్చుండిరి. సముద్రతీరమువద్దకు గుమారు రెండువందలమంది శ్రీలువచ్చి చేరిరి. ఓరిజ్ శ్రీ మతులు శాంతిదాసు నారాయణజీగారి సతీమణి, తలక్కిరాగోపీ గారి సతి, టి. కె. యస్. పతిగారి సతి రొట్టెల సింగన్న చెట్టి గారి సతి, తులసిదాసుగారి సతి, నారాయణగారి సతి, పి. యస్. రత్నాబాయి గార్లును, జయంతి శ్యామలాంబ, ఓగేటి కవచదర్శమ్మగార్లును మరియు పెక్కండ్లగలరు. ఉత్సవము ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమువద్దకు చేరినప్పుడు శ్రీయుతులు ఓగేటి కవచదర్శమ్మ, జయంతి శ్యామలాంబగార్లు సత్యాగ్రహాల పుష్పమాలాలంకృతుల గావించిరి. 8 గంటలనుండి 9-30 గంటలవరకు 11 పాయిలపై సముద్రపునీరు మరగింపబడి ఉప్పు తయారుచేయబడెను. పోలీసువారందరు వీచిరోడ్డుపైననేయుండి ఉచిత పీక్షించుచుండిరి. కొందరు సి. బి. డి. కాఖవారుమాత్ర మ మామూలుగుస్తులతో ఉత్సవయారుచేయు లావునందుండిరి. బాగోనియము వాడ్యునందు మిగుల ప్రవీణురాలైన శ్రీ మతి పి. యస్. రత్నాబాయిగారు జాతీయ గీతముల బాడి పట్టెను నానందపరచిరి.

శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మగారు:— ఉపన్యసించుచు ఇలదర్శి శ్రీలదల సమాజే మైనందులకు తమ సంతసమును, యపారకృత వ్యక్తము జెలిబుద్ధిరి. శ్రీ ప్రకాశం నాగేశ్వరరావు పంతులుగార్లు చెన్ననగరము ది సత్యాగ్రహోద్యమమును ప్రారంభించి, యిప్పుడే ముమ్మారి ఉప్పు చట్టము నుల్లంఘించి ప్రభుత్వ శిక్షలకు గోరియె తమ మోటారుబండ్లను గోల్పోయి రినియు, తమ సర్వస్వమును, ప్రాణముల నైతము స్వాతంత్ర్య పాదమునకై అర్పింప సిద్ధముగ నున్నవారికి మోటారుబం

డ్లు పోయినాడె-చింత యిసుమంతయు లేదనియు, యిట్లు నాయకుల నిర్బంధించినాత మాత్రమునను, వారి మోటారుబండ్లను జైలు చేసినందునను ఈ యుద్ధము మంతరింపజాలదనియు, ఉప్పు చట్టమున ఈ ప్రభుత్వ మేలేట 7 కోట్ల రూపాయలను న నూలు చేయుచున్నదనియు, సమస్త పదార్థములపై నీటిని పశువు విధింపబడుచున్నదనియు ఈ దేశముందు గాలికినిగూడ పశువు వేయుదురేమోనని తోచుచున్నదనియు వృద్ధాప్యముందుండియు గాంధీమహాత్ముడు దేశమునీటిని పాటించి ఈ సత్యాగ్రహోద్యమమును ప్రారంభించెననియు ఈ దేశముందున్న యువతి యువకులపై వారు తమ యాశలను మోయుగ మోపిరియు మహాత్ముని దారాఫుత్రులును ఆ గర్భశ్రీమతులును అత్యంత సుఖమార గాతులునను పండిత జవహర్లాలు నైహూగాగిసతి సోదరీమణులు తమ తమ గృహముల వీడి సత్యాగ్రహోద్యమమందు చేరినయు ఆపుడే ఉత్తరదేశమునను ఆంధ్రరాష్ట్రమునను జవహర్లా సాంబమూర్తి వి. సుబ్రహ్మణ్యం ప్రభృతులపుడే నిర్బంధింపబడినయు దేశేశమునందంతటి యాందోళన జరుగుచుండగ చెన్ననగరమున శ్రీలు ఉపేక్ష వహించియుండుట పాడిగాదనియు శ్రీలు గృహకృత్యముల నిర్వర్తించుటకును విడ్డలను కనుటకు మాత్రమే సృజయింపబడియుండలేదనియు సీత, సావిత్రి దమయంతి మొదలైన పతివ్రతలనెను యూనియన్మీదాయి అసాల్యారాయి మొదలైన వీరపత్నులు వీరమాతలవలె దేశ సాతకార్యములందు పురుషులకు తోడు నీడగా మెలగుచు దేశసేవయందు పురుషులతో సహకారము సలుపవలెననియు రాజపుత్ర శ్రీరత్నములవలె శ్రీలు తమకుమారులను భర్తలను సోదరులను ధర్మబద్ధముగ నీస్వాతంత్ర్యోద్యమముమందు జేకుటకు ప్రోత్సహించి అమస్వపాస్త్రములతో వారిని ఖడ్గరు వస్త్రముల ధరింపజేసి విజయాశీర్వాదముల గావించి యనుపవలెనయు సత్యాగ్రహమును గావించజాలనివారు విదేశవస్త్ర బహిష్కారము మద్యపాన విచోద్యమములకు తోడ్పడవలెననియు శిలమేస్త్రాకి భూమణముగాన దేశమునందు లక్షల కొలది దరిద్రనారాయణులు తిన తిండి కట్ట గుడ్డలేక మల మలమాడుచుండి విలువగల చీరలను నగలను ధరించి వానిని త్యజించిన సాందర్భము కొరతపడునని వగవరాదనియు భారత శ్రీలు పౌరుషవంతులని ఎరింగి యే ప్రభుత్వమువారు రాయ వెల్లూరు నందు శ్రీలకై ప్రత్యేక ముగా కారాగృహము నొకదానిని నూతనముగ నిర్మించిరినియు, శ్రీలెల్లరు ఆశ్రయము నింపి వేసి మరొక కొత్తశ్రేయమును కట్టు నట్లు చేయవలెననియు (వినుచు వినుడు) తాముకనిపించిన సంతానము దేశముకొరకే కంటిమని ఎంచువలెననియు, సత్యాగ్రహమొనరించి శ్రీలును కడగజాలనివారు తుదకు ఖడ్గరువస్త్రాదికైనను స్వీకరింప వలెననియు, త్రికణముల త్రికాలముల యందును భారతస్వాతంత్ర్య సిద్ధి నే యాశించుచుండ వలెననియు పల్కిరి.

వివశ శ్రీ భారదాబాయిగారు హిందీలో ఉపన్యసించిరి. అంతట జే జే ధ్వనులతో సత్యాగ్రహులెల్లరు ఉప్పుమన్నె కొని శాంతముగ నెడలినబ్బిరి.

గుజరాతురాష్ట్రము

కల్యాణజీ మెహతా, చోటుబాయి మర్నాటియా గార్లు శిక్షింపబడుట

సూరటు, ఏప్రిల్ 17:—సూరతుమండల కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడగు కల్యాణజీ, వి. మెహతాగారికిని, ఆ సంఘమునకు శోధిపతియగు చోటుబాయి మర్నాటియాగారికిని జిల్లా కోర్టు 117 సెల్ ప్రకారము నేడు ఒక్కొక్కరికి ఒకవత్సరము కఠినశిక్ష వేయబడెను. సిటీమేజిస్ట్రేటు షేగురు యాకేసును విచారణచేసిరి. వి. మెహతాగారు రెండుసేరములను మర్నాటియాగారు మూడుసేరములను చేసిరి. ఇదివరకే చాలమందిని అరెస్టుచేసి యున్ననుగూడ నిజమ సత్యాగ్రహ సన్నాహము చాల శ్రీమదుగనే జరుగచున్నదిగాన కఠినశిక్షలు వేయవలసియున్నదిగాను మొత్తముమీద ఒక్కొక్కరికి ఒకవత్సరము కఠి శిక్ష వేసితిని. అని మేజిస్ట్రేటు తెలిపెను. అపుడు శ్రీమతి కస్తూరి బాయిగారును డాక్టరును మంతమెహతాగారును గూడ నచట నుండిరి. వారు శిక్షితుల కిద్దరిని పుష్పములను వేసిరి. (ఆ. తె.)

స్వాతంత్ర్యోద్యమము శ్రీలదర్శము

శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మగారి యువన్యాసము

శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారి సతీమణి అధ్యక్షత వహించిరి

సాందర్భముహాసనందు శ్రీలసభ జరుగుట

గత శనివారము మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు చెన్నపురి సాందర్భముహాసనందు సత్యాగ్రహోద్యమము శ్రీలదర్శమును గూర్చి శ్రీమతి గుమ్మడిదల దుర్గాబాయిమ్మగారు ఉపన్యాసమును గావించిరి. శ్రీ టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారి భృష్టి శ్రీమతి హనుమాయమ్మగారు సభ కధ్యక్షత వహించిరి. సభాధిపత మంతయు శ్రీలచే క్రిక్కిరిసియుండెను. నూరాలి మార్యాదీశ్రీలును పెక్కండ్ల సభికే తెండిరి. శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మ పండిత వ్యాఖ్య కేశకర్మగారి సతీలీలము శ్రీమతి భారదాబాయి శ్రీమతి మినాక్షి అమ్మారావు తెలుగు, హిందీ, తమిళభాషలందు ఉపన్యసించిరి. సభ పూర్తియైన వెంటనే సభ యందు ఉప్పు జలము వేయబడెను. అనేకమంది శ్రీలు ధన మొసగిరి. మరియు పెక్కండ్లమంది ఆభరణములను సత్యాగ్రహ నిధి కొనగిరి. సుమారు మూడువందల రూపాయల విలువ గల నగలు నిధి కొనగబడెను.

గాంధీమహాత్ముడిపుడు ఉప్పుసత్యాగ్రహమును ప్రారంభించి గొప్ప ఆందోళనను దేశమందు కలుగజేయున్నాడు. దేశమునందనేకమంది దేశభక్తులి యుద్ధయమందు పాల్గొని పాటుబడుచున్నారు. కాని శ్రీలు మాత్ర మియుద్ధయమందు తమ ధర్మమును గుర్తింపలేకున్నారు. ముఖ్యముగా చెన్ననగరముందు శ్రీలు గృహకృత్యములందును, సినిమాలు, నాటకములు, భోగ భాగ్యములు మొదలైనవానియందే నిమగ్నులై యున్నారగాని దేశమునందే డెట్టిపరిస్థితులు వ్యాపించియున్నవో, మన పౌరు గింటివారి సీతిఎట్లున్నదో తెలిసికొనజాలని సీతియందున్నారు. దేశమునందు లక్షల కొలది పేద వారొక పూట కై న తిన తిండి లేకున్నారు. చీరలు, నగలు మొదలైనవానితో మిశాలమును వ్యర్థపుచ్చుచునే యున్నారు. గాని దేశసీతి సెంతమాత్రమును గుర్తించుట లేదు. ఆతిసుఖమారులను, ఐడెకన్నెరుంగనివారును, ఆగర్భ శ్రీమంతులును అత్యంత భోగవిలాసిములైన మోతీలాలు నైహూ వటుంబములలో మోతీలాలు, జవహర్లాలుగారి సతీమణులు కూతుండ్రును తమ సౌఖ్యములను వీడి దేశదారిద్ర్యమును తలపోసి ఖడ్గరెమునుల ధరించి సత్యాగ్రహోద్యమమందు జేరియున్నారు. మనకీ దేశవిషయములు తెలియకుండుటకు రాజ్యాంగవిషయములపట్ల మనము శ్రద్ధ వహింపకుండుటకు అవిద్యయే ముఖ్యకారణమౌ నావిశ్వాసము విక్రాంతి సమయమునందైనను మనము వార్తా పత్రికలను పఠింపక వృధాప్రసంగములతో కాలము గడపుచున్నాము. “యదాయదాహిధర్మస్య గ్గానిర్భవతి భారత అభ్యుదాన మధర్మస్యత దాత్యానం పృథామ్యహం” అను గీతావాక్యము ననుసరించి ధర్మసంస్థాపన కొరకు భగవానుడు ప్రతియగమనం దవత్తరించినట్లుగ ఈ కాలమునకు గాంధీమహాత్ముడే అపతారపూరుషుడైయున్నాడు. ఒకప్పుడత్యున్నతసిద్ధిని, విచేతనపాలనచే నేడధోగతియందువారైన దేశము సగరించి స్వరాజ్యమును గడించుటకుగాను గాంధీమహాత్ముడే పవిత్రముగ సత్యాగ్రహోద్యమమును ప్రారంభించినాడు. సత్యాగ్రహోద్యమమందే అనేకమంది శ్రీలు ఇతర రాష్ట్రములలో పాల్గొనియున్నారు. ఈ రాష్ట్రమున మనము చాల వెనుకబడియున్నాము. ఉప్పు ధర్మాగ్రహమందు పాల్గొనజాలకపోయినను గాంధీమహాత్ముడొందినటుల భారతశ్రీలు ఖడ్గరువస్త్రములనైన ధరింపవలెను. ఖడ్గరు మోటుగనుండునని ఆశీషించుకేమో! ఖడ్గరుకంటెను అనేకరెట్లు జరుపుగల బంగరు వెండినగలు మీరు ధరించుట లేదా? నవమాసములు మీరెల్లరు గర్భమును మోయుటలేదా? అంతకంటెను కష్టమగుపని యా ఖడ్గరు ధారణము? మీ విడ్డ లొకవేళ మీరు కోరునంతటి జగన్మోహనాకారులు గాకపోయినను వారిని విసర్జించుచున్నారో? కాకిమ్మి కాకిమ్మడు గాదా? మనదేశమందు, మనప్రజలచే మనకొరకై వడికి నేయబడిన గుడ్డ మనకత్యంత ప్రియతరమైనది గాదా? మీరెట్టి త్యాగమును గావించలేకపోయినను ఖడ్గరువస్త్రధారణ చేయుట వహింపలేరా?

శ్రీలు పట్టువట్టినవో వారు చేయజాలని కార్యమొకటి గలదా? గాంధీమహాత్ముడు మీపై సమస్తమును ఆశ్రయ పెట్టుకొని ఆశ్రమమునువీడి స్వరాజ్య యాత్రకై బయల్దేరినాడు! గాంధీమహాత్ముడు స్వరాజ్యమును గడించినవో తాము ఆశ్రమమునకు తిరిగి రామని శపథ మొనర్చిరి. కావున వారిశపథము సముద్రమందు తేలనట్లు మీరు ప్రేక్షకులవారి యుర్రాసం దురా? మిగ్గూకృత్యములందే సర్వదా మీరు నిమగ్నులై యుండురా? దేశమారి పిలుపు నాలింపరా? అపుడే దేశముందు నిర్బంధములు విచ్చలవిడిగా చేలరేగినవి. ఆంధ్రదేశముందు శ్రీయుతులు సాంబమూర్తి ప్రభృతులు నిర్బంధింపబడియు

నానా, కాపున మనసులు మునుమునునట్లు తగునా? ఇంకెలా
నైన భోగపరాయణత్వమును వీటి దేశసేవాపరాయణము గావ
లెను. మన సోదరీమణులు తమ ధన, మనప్రాముఖ్యత దేశమునకై
యర్పించుచుండ మనము కడుపులో చల్ల కదలకుండా యూర
కుండగలమా? మరణ మొప్పుకొనకుండా తీవ్రమైన భయమే. అటుల
గుట తేసి ఈ భర్తసంక్రామములు ప్రాణములు గోల్పోయి
నవారికి ఇహపరసౌఖ్యము లభించును. రూపాన్ని లక్ష్మీబాయి,
అహల్యాబాయి, భిష్మతిక్మన తల్లి మొదలైన వీరమాలల చరిత్ర
లను పరికించిస్తే వారి సంతతికి జేరిన మనమిట్లు స్వార్థ
పరులమై, పిరికితనముతో వెనుకాడగలమా? మనసోదకులు పరి
పాలకులచే కారాగారముల కంపబడినపుడు మిరందరస వారి
స్థానము నాక్రమించి కారాగారములనింపవలెను. మీరే మీ
భర్తలకు మీమహాదలకు, మీసోదకుల కుపదేశమొనరించి
వారిని దేశసేవకై పురిగొల్పవలెను. ఆంధ్రదేశము దేశస్థు
లీయుద్యమందు చేరియే యున్నాడు. వారుచెప్పే ప్రతి
భోగపరాయణమును, శేనుపాదలు బ్రోచులు, మధుర,
వెనారసు చీరలు కమలములు, కమ్మలు రత్నములు మొదలైన
వానిలో మునిగి తేలుచుండుచో గాని, సైర్యసాహసములు గాని
దేశసేవ దేశాభిమానములు గాని తేనివారని పల్కుచున్నాడు.
చెన్ననగర సోదరీమణులట్టి అపకీర్తి పాలయ్యారా? (పత్రికా
క్రమములను బట్టి క్రింద వ్రాసిన ఈ భర్త సంకరము
నకు సమర్థన చేయవలెను. సత్యాగ్రహోద్యమమును చేరజాలని
వారు కనీసము భిక్షువప్రభృతరణ దీక్ష నైనను గైకొనవలెను
అనిపల్కిరి.)

శ్రీమతి. కారావాపాయిగారు:— దేశముయొక్క పగా
ధీన స్థితిని కనులకు బొడగట్టునట్లు పరిచి ఇట్టిస్థితినిండి దేశము
నువరింపవలెనని పురుషులతోబాటు స్త్రీలుగూడ దేశసేవ
గావించవలెననిరి. భారతదేశముందు తప్ప మరేదేశ ముండెనను
స్త్రీలిట్టి అజ్ఞానాంధకారముందు మునిగియుండలేదు. వారు
సర్వవిధముల దేశసేవాభిగ్రహమును, దేశాభివృద్ధికి తోడ్పడు
చున్నాడు. మనముమాత్రము దేశస్థితిపట్ల ఇట్టి అలసత్వముని
యుండు తెలియు అవమాన కరము. స్త్రీసహకారము తేనిచో
పురుషు డొక్కరు జేపనిని చేయజాలడు. కాపున సర్వవిషయ
ములందును తోడువీడయే యందు స్త్రీ పురుషునకు దేశసేవ
యందును. తోడ్పడుటాకవశ్యకము అని పల్కిరి.

శ్రీమతి. మీనాక్షి అమ్మగారు:— మాట్లాడుచు
గాంధీమహాత్ముని సందేశము వారించి దేశసేవ పిలుపు నాక
ర్పించి ఎల్లరు నీయుద్యమమును చేరవలెననియు, సత్యాగ్రహో
ద్యమమును చేరనోపులైన వారందరను విదేశస్థుల బహిష్కా
రమునకును, కలుసారా నిషేధ ప్రచారమునకును తోడ్పడలే
నని సాదరములు లండను గాంధీమహాత్ముడు కోరుచున్నా
డనియు పల్కిరి.

గవర్న మెంటువారి నిరంకుశత్వము

వాడరేవుపజల ధైర్యసాహసము

గుంటూరుజిల్లా శాంతినికెటికె శివీరము

పడరేవు

వాడరేవులో చేరిన శాంతినికెటల సంధరను నాలుగు
దినములుగా విభజింపబడివారిచే పని సక్రమముగా నడుపబడు
చున్నది. చుట్టుప్రక్క గ్రామములలో అధికముగా ప్రచారము
జరుపబడుచున్నది. కొన్ని జిల్లు శివీరములో ఉత్సాహము
రుచేయుచుండ, మరికొన్ని జిల్లు చుట్టుప్రక్క గ్రామము యీ
పుష్కను ప్రసిద్ధినిపాటు సభలుచేసి అమ్మచున్నాడు. గవర్న మెం
టువారు ఆరెట్లుచేయకపోయినను సప్తయిలు దొరకమండల
రవాణ్యముగా వ్యతిరేక ప్రచారము మాత్రము జరుపుచున్నాడు.
పిరికికావలసిన అహంకారపద్ధతులు చీరాలపురవాసులు ఆమిత
మైన జౌదార్యముతో సహాయముచేయుచున్నాడు యీ విష
యములో గుంటూరు సరసిచోరాపుగాకి కృషి అపారము. వాడ
రేవు కుగ్రామమునకుచే గ్రామస్తులను గవర్న మెంటువారు అన్యే
విధముల భయకెట్టుచున్నాడు. ప్రతిపర్యాయము ఉద్యోగ
స్తులు పచ్చి గ్రామస్తులను దెవరగొట్టుచున్నాడు. అయినను
గ్రామస్తులు చాల ధైర్యవంతులైన చెప్పవలసియున్నది. శాంతి
నికెటలు జరుపుచున్న సభలకు వీరు హాజరై సత్యాగ్రహ రహస్య
మును గ్రహించి నిర్దోషి బ్రాతుచున్నాడు. ఈదినము శాంతి నై
నికులు స్వరాజ్యనిరంకుశమును అమ్మచోయినపుడు గ్రామమున
సమగ్రము కొనసాగిరి. ప్రచారముచేయుచున్న పోలీసువారు
చెంపడించినను జుహారంగముగా తమ పేర్లనిచ్చి ముప్పది ముగ్గు
రు స్వరాజ్య లవణమును గొనిరి.

(ఒక విలేఖరి)

సా 6-30 X బెజవాడ శ్రీ దుర్గాకళామందిరము హాలులో సా 9-30 X
ఏప్రిల్ 22, 23, 24 తేదీలలో

ఏ పి య స్ ఫి ల్మ కం పే నీ వారి చే త యా రు చే య బ డి న

నందకుమార్

ప్రదర్శింతురు

గ్రామపంచాయతీసంఘములకును 30-6-1930 తేదివరకు గ్రంథ భాండాగారములకును

అచూల్య బహుమానము
60 నవలలు రు 25 లు మాత్రమే రు 65-0-0 వెలగలవి

పై అధికారులలో శాంక్షను పొందుచుండు చాలుమంది వ్యవధికొడుటచే 30-6-1930 వరకు ఆవకాశమియబడినది.
కోరినవారికి పుస్తకముల తిరుగు పంపుదుము.

ఆంధ్ర ప్రచారిణి గ్రంథనిలయం, వితాపురము.

చెన్ననగర
సత్యాగ్రహోద్యమము

—(2)—

శ్రీ ప్రకాశం నాగేశ్వరరావు రంగయ్యనాయుడు
గార్ల నాయకత్వమున జరుగుట

యింటింటును హారతు లొసంగుట

పొరుగు అత్యుత్సాహము

నిన్నటి ఆదివారము ఉదయము 6-30గంటలకు బ్రాడ్వే
స్వరాజ్య పత్రికాకార్యాలయమువద్దనుండి సత్యాగ్రహులతో
గొప్ప యంత్రసముకటి బయలుదేరి బాల్మోరెస్ సామ్రాజ్యపేట
పార్కు బౌనులోని ముఖ్యవిధులగుండా తిరిగి ఆంధ్రపత్రికాలయ
మును చేరుకొనునప్పటికి 100-11-3000 అయెను. ఈయంత్రము
నగరమంతటి ప్రజలనంతయు సామమును బురిగొల్పవలెను. శ్రీ
య్యకులు టి. ప్రకాశం, కా. నాగేశ్వరరావు గద్దె రంగయ్య
నాయుడుగార్లు నాయకత్వము వహించి ఉత్సవమును జరుగ
దముగ నిర్వహించిరి శ్రీమతి సుమిడిదల దుర్గాబా
యమ్మ దుర్గాచెంకటరావులను కామక్షమ్మగార్లు మొదలగు
స్త్రీసత్యాగ్రహులు బాతీయ పతాకముల చేబూని దేశీయగీత
ములను బాడుచు ముందునడచిరి. హిందీ ప్రచారక కార్యాల
య సత్యాగ్రహులను భజనయందు పాల్గొనిరి. వారికి మిట్టలు
ప్రకాశం, నాగేశ్వరరావుగార్లు బాతీయపతాకముల హస్తము
లందుగలిగించి నురుగుండి సత్యాగ్రహులు బాదుచున్న తమ
వెంట చనుదేర పురజనుల సన్మానములను, ప్రణామ లను
విసయపుర సస్సరము గనం ను కొనుచు
ఆనందమున స్త్రీలు నాయకులను సత్యాగ్రహులను పుష్ప
మాలలతోపులను గావించి, కంకుమార్తలను, గంధము నలం
ది, ఆరిగ్గవముల గావించిరి. పండ్లు, కలకండ్, బ్రాతు మొద
లైనవి పలు తావుల పంచివెట్టబడినను, అచ్చటచ్చట చలించేద్ర
నేర్పాటుజేసి మంజీరులకు కల్పని నీటి మట్టిగ నొసంగిరి.
గోవిందప్ప నాయుని విధియందు పి. ఆర్. నాదం
కంపేనీ వారు సత్యాగ్రహుల సన్మానించి, 200 కమలాలను
పంచివెట్టిరి. ఈ శాసనోల్లంఘనము జరుగునరకును సత్యాగ్రహ
దళమునకు నెలకొక నూట బియ్యము, రెండు వీరెల నెయ్యి
చొప్పున యిచ్చెదమని వాగ్దానము గావించిరి.

వరప్రతి యునై టెడ్ క్లబ్ వారును, జొన్నలగడ్డవారు,
పూటూరు వారు సత్యాగ్రహుల సన్మానించిరి. యం. రాజ
మన్నార్ కెట్టిగారు రు 10 ల నొసంగిరి.

శ్రీ గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారి యింటివద్దను ఉత్స
వము వచ్చిన వెంటనే ఆ నట నాయ
కులకు సత్యాగ్రహులకు హారతులెట్టబడినను, పురచోరము పంపి
కెట్టబడినను, సత్యాగ్రహోద్యమమున కొకసారి చదివించబడినను.
శ్రీ రంగయ్యనాయుడుగారి భార్య నాగమ్మగారు అచటనుండి
సత్యాగ్రహులతో గలసి ఉత్సవముందు పాల్గొనిరి. విధులపాడ
పున స్త్రీలు పురుషు లారాలగోపాలమును మేడలపై నెక్కి
అత్యుత్సాహముతో నీ యుత్సవమును విడిచిరి. తమ
యగా మేడలమీదనుండి సత్యాగ్రహులపై పూజ్యపూజనీక
పించిరి.

ఉత్సవము, బ్రాడ్వే, నై నాబజారు, మింటువీధి,
పిదారియర్ కోవిలవీధి, ఏడుబావులవీధి నారాయణమండలివీధి,
కొత్తాకోటబజారు, ఆచారప్పకోటవీధి, గోవిందప్పనాయునివీధి,
మన్నడి, తంబుచెట్టివీధులగుండా ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము
ను చేరుకొనెను. ఏడుబావులవీధివద్ద శ్రీ ఆంజనేయస్వామి
కోవిలలో అడుగుపాడుట నాయకులకు స్వాగతమొసంగిరి.
ఉత్సవము పొడవునను సుమారు వేయి ఉత్సాహియులు
ఆమ్మబడినను.

శ్రీ. టి. ప్రకాశంపంతులుగారు:— ప్రజలెల్లరును ఉ
త్సవమును జరుగవలెనని జరుపుటను. తమ పక్షమున నను,
శ్రీ నాగేశ్వరరావుగారి పక్షమునను వందనము లర్పించిరి.
23వ తేదీ జలియన్ వాలాబాగ్ నగర పరిషత్తుదినమున చెన్నపురి
యందు దీపసత్వాగ్రహోద్యమము ప్రారంభింపబడినదియు నాయ
కులగాక చెన్ననగరమునున్న పొరుగుపరగును స్వరాజ్య లవ
ణమును కొనినందున ఉత్సాహియులు నుల్లంఘించిన వాక్యరనియు
(వినుము, వినుడు) నాడు సుమారు క్రయ ఉత్సాహియులను
ఒక్కొక్క అణా చొప్పున నగరమునం దత్యుక్తముచేసితిమనియు
ఈ కార్యక్రమ విజయమునకంతయు స్త్రీ
సత్యాగ్రహులెక్కువ పాద్యత వహించినదియు
లోగటిదినము పొందర్యుచుండునందు సుమారు
వేయిమందిస్త్రీలు సభలో శ్రీమతి, దుర్గాబాయిమ్మ, కారబా
బాయిగార్లు ప్రసంగించినదియు, రేపటిదినము స్త్రీజమాత్రము
సత్యాగ్రహము గావించునన్నారనియు, పొరుగుపరగును ఈయు
ద్యమమును జరుగవలెనని గావించవలెననియు పల్కిరి. స్వరా
జ్యపత్రికా కార్యాలయమునుండి బయలుదేరి ఇప్పటికి ఆంధ్ర
పత్రికాకార్యాలయమువద్దను చేరుకొంటిమనియు, ఆంధ్రపత్రిక
శ్రీ కా. నాగేశ్వరరావుగారిచే సంపాదించబడినదియు, శ్రీ
నాగేశ్వరరావుగారు ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు దక్షిణ దేశమునకేగాక
యావద్భారతభూమికిని పత్రికాప్రచురణ మాత్రమునకేగాక,
ఉత్సాహము నుల్లంఘించి, శిక్షలపాలై, తమ మోటారుబండిని
వైతముకోల్పోయి బాతీయోద్యమమున కధికమున నేవలొనర్చి
రనియు, సాయంకాలము తిలగుపుట్టుముందు జరిగెడిసభ కల్ల
దను విచ్చేయవలసికదిగా కోరిరి.

శ్రీ గద్దె రంగయ్య నాయుడుగారు ప్రజలందరికీ వం
దనములర్పించిరి. అంతటితో ఉత్సవము ముగిసెను.

సారాదుకాణముల వికేటింగు

సూరతుజిల్లాలో నాలుగు స్థానములను

నిర్ణయించుట

బెల్లూరు, ఏప్రిల్ 16:—స్త్రీలు కల్లు సారాదుకాణ
ములవద్ద వికేటింగు చేయుటకు సూరతు మండలమునందు భీమ
రథం, సూరతు పూర్వపు బెల్లూరు అను నీ నాలుగుస్థానము
లను నిర్ణయించబడినను.

పురుషులు సాధించజాలని పనిని స్త్రీలు సాధించిరి

అని మిశ్రచెయకస్యగారు నడిపిరి. ఈ ఘటన వికేటింగును
ప్రారంభించిన ఏడుగురు త్రోగడదురు మానికేసెద మని 20000
మంజీ వాగ్దానము చేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

18 వ మదరాసు రాష్ట్ర సమావేశము

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు వేమవరపు రామదాసుపంతులుగారి యుపన్యాసము

మద్రాసు, ఏప్రిల్ 19—ఈదినము ప్రొద్దున కూడిన మదరాసు రాష్ట్ర సమావేశమున ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు రామదాసు పంతులుగారి సంగీత యుపన్యాసము నుండి ముఖ్యోపసభా తీర్థ ప్రవర్తనములు.

సంఘములను బాగుపరచుట-వానిని సుస్థిరము

కడచిన సమావేశము ద్వారాచిన ముఖ్యోపసభా గ్రామములందలి పరిపాలనసంఘములను ఆంధ్రమునకు బాగుపరచుట. అనేక సంఘముల దీర్ఘపరిపాలనములు చిక్కులతో తరలగా నిచ్చెదలన్న సంగతి ఎల్లరు గుర్తించియున్నారు. బెన్ గెనెండ్ కమిటీవారు ఈ విషయమై, వివరము నూచింపకపోయినను, అతివాగ్దాతన కోరికయేయున్నారు. వీనియందుంచబడిన ధనము సాధారణముగా భద్రముగ నేయున్నది. చివరకు వనాలు కావచ్చును." అని వారు వాయుటవలన, పరిస్థితులు క్లిష్టముగ నున్నవని లేలుచున్నది. మరియు అనేక సంఘముల పాలనయేర్పరచుట, అసంఘములను తొలగించుట తత్క్షణమే ప్రయత్నములు సలపవలెనని తమరూఢియభిప్రాయమనియు వారు తెలిపియున్నారు. ఇంతకు నేకమిటీయును నొక్కిచెప్పజాలదు. ముఖ్యోపసభావారు వారు వ్రేలునుంచి వ్యవసాయపు పరిపాలనసంఘములు సమావేశసాధనమున కక్రిభారమనియు, అది చక్కగానున్నంతవఱకు సమావేశము చక్కగానుండుననియు, అవిజబ్బుతగిలినయెడల, సమావేశసాధనము ఎప్పటికయినను కూలిపోవలసినదే యనియును వారు తెలిపియున్నారు. మండలకేంద్రపు బ్యాంకులు సరిగా నున్నవని తప్పి పడుట పెరిగినను, గ్రామపరిపాలనసంఘములు సందేహ స్పందనలైన, వాటికి ధనమిచ్చు కేంద్రసంఘములు వీటికాధారములయిన రాష్ట్రబ్యాంకును సందేహమునందు తగలగానియేయున్నది. 2 సం. క్రింద బెన్ గెనెండ్ కమిటీవారి రిపోర్టు ప్రకారమైనప్పటినుండియు, తగినంత బాగుపరచుట జరుగలేదని నేను చెప్పవలసియున్నది.

పరిపాలనసంఘములను బాగుపరచుట సుస్థిరములు ఒక వాటి పనికావని నేనెఱుగుదును. ఒక్క సెంట్రలు బ్యాంక్ కేంద్రముండుట కొన్ని సంఘములందైనను అప్పుకామిక్షాప్రములను విచారించుట సరికానికామిషనులను తొలగించి తగిన వాని నేర్పరచుట మున్నగు విషయములు ఎంతయోకాలమును శ్రద్ధను పోషించునని విషయము తెలిసినవారి కెల్లరకును విదితము. కాని ముఖ్యముగా మనము చేయవలసినది ఈ విషయ నిర్ణయమునకై తగిన సంవిధానము నేర్పరచుట కెందులకు మనము బాగుపరచుటకుగల ముఖ్యోపసభాను గ్రహింపవలెను. అట్లుగాక కొన్ని బ్యాంకులలో నిరాధారమయిన సంకల్పవైక్రమమునున్నది. కాలమునకు సరిగా సంఘములు వడ్డీ చెల్లించుచుండు మాత్రాన పరిస్థితులు బాగుగనున్నవని తలచుట సరిగాదు. వడ్డీ సంఘములను పరిశీలించగా ఈ సంగతి స్పష్టమగుచున్నది. అసలులోనికి వచ్చు చెల్లుబాని వడ్డీకేంద్ర బ్యాంక్ సంఘములు జమకట్టుచుండును ఇట్లు కొంత కాలము జరుగు నప్పటికి సంఘమునకు సభ్యులనుండి రావలసిన ఆసలుకంటె వారు బ్యాంక్ కి చెల్లింపవలసిన బాకీమొత్తము ఎక్కువైయుండును. బ్యాంక్ భాగములు పంచుకొననది లాభముగాక తమ పెట్టుబడిమీదనే యని వారు గ్రహించుటలేదు. అట్టి బ్యాంకు లన్నియును బర్మా కో ఆపరేటివు కమిటీవారి నూచనలను గ్రహించుట మంచిది. వారు చెప్పనది మొదటి చెల్లుబానిలను బ్యాంక్ వడ్డీకేంద్ర కట్టుట మామూలైన అప్పు నానదేయబడుచున్నదని లోచనగానే బ్యాంక్ అట్టి పద్ధతినూని అసలులోనికి చెల్లుబానికొనవలెను. అని, ఈ విషయమునుగూర్చి నేనింత విపులముగా చెప్పించినది అనేక సెంట్రలు బ్యాంకులు పరిపాలన సంఘములను బాగుపరచుటకుగల అవసరమును గ్రహింపవలెనని చెప్పినది.

గత సమావేశసమావేశమువారు మద్రాసు సెంట్రలు అండ్ బ్యాంక్ వారు ఈ విధానమునకు ధనసహాయము చేయవలయునని కోరియుండిరి. మ. సె. అ. బ్యాంక్ విచారణసంఘమువారు దీనికి సమ్మతించి ఒత్తడమే పని ప్రారంభించుటకు తగిన సమగ్రములను ఏర్పరచి యున్నారు. ఆ వ్యవహారము అన్నియు తగు సమయమున మీ చేతులలో నుంచబడును. రెండు నిమిషములు మాత్రము నేనీ సందర్భమున హెచ్చరించుచున్నాను.

ఇన్నాళ్లను సమావేశ సంఘము కలిసి చేయుట కన్పట్టదు. అదియే మన దుస్థితికి కారణము. గ్రామసంఘములు పెడలేమనుట, సెంట్రలు బ్యాంకులు, రాష్ట్ర బ్యాంకులును ఒడ్డికొన సహాయ యాత్రకులవలె పనిచేసియుండిన పరి

స్థితులు వేటువిధముగ నుండును. మనకు విచారణ కావలసిన మొత్తము వృద్ధియగుచు నేయున్నది. 1928-29 సంవత్సరాంతమునకు విచారణ మొత్తము అదాయము రు. 9.47 లక్షలు. పోయిన సంవత్సరము మిగులు రు. 1.01 లక్షలతో కలిసి రు. 10.48 లక్షలు. మనము ఖర్చుపెట్టినది రు. 9.23 లక్షలు. దొరతనమువారు వినియోగించినది రు. 8.89 లక్షలు మాత్రమే. ఈ విచారణ మొత్తము అనేక సంఘములందు 100 కి 1 ని మించుచున్నది. ఈ ధనమునంతటిని మనము చక్కగా ఉపయోగించుటకు, అధిక వ్యక్తమునుమాని, సంస్థ లన్నియు వికమత్తముతో పనిచేయవలయును. రాష్ట్రీయ బ్యాంకునకు గ్రామ సంఘములతో నేరుగా సంబంధము లేదుగాన, విచారణ విధానమును సెంట్రలు బ్యాంకులే ఆచరణలో గమనించు చుండవలెను.

రెండవ విషయము:—ఇప్పుడు గ్రామ సంఘములను బాగుపరచుటకు సిబ్బందిని తాత్కాలికముగా మాత్రమేగాక ఎప్పటికిని నియమించవలెను. సంఘములను ఇప్పుడు చక్కబెట్టి తర్వాత విచారణచేయవలెనని, మరియు అది పూర్వపుస్థితికివచ్చును. కావున గ్రామసంఘముల నప్పుడప్పుడు విచారించుచు, సీటి గతులను చక్కగా సెలకొల్పియుండుటకు సీరముగా కొంత సిబ్బందిని సెంట్రలు బ్యాంకులు నియమించవలెను.

భూమిలేనభా సెంట్రలు బ్యాంక్

ఎన్నాళ్లో ఎదురు చూచుచుండిన భూమిలేనభా బ్యాంక్ ఇప్పటికి సిద్ధించినది. వ్యవసాయ సమావేశమునం దిది యొక క్రొత్తమొట్టు. రిజిస్ట్రారుగారు నియమించిన తాత్కాలిక డైరెక్టరు వర్గము పనిచేయుచున్నది. అప్పు తీసికొనుటకు తగిన మూలధనము ప్రాసక్తయబడుచున్నది. ఆర్థిక ప్రపంచమునందు పరిస్థితులు చక్కగా లేకపోయినను 100 కి 6 రు వడ్డీ చొప్పున డిబెంఠరు తొందరలోనే ఒడగూడునని నమ్ముచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు 15,000 రు వడ్డీలేక, ప్రస్తుతోపయోగార్థమై ఒకగియున్నారు. కొంతకాలమువఱకును 2 డిబ్బీ రిజిస్ట్రారులను, 10 మంది సబు డిబ్బీ రిజిస్ట్రారులను గవర్నమెంటు నియమించినది. ఈ బ్యాంక్ వ్యవహారములందు ముఖ్యులు ఎట్టి ఆలస్యమునలేక పరిష్కార సంవిధానమునుకూర్చుటకు పాటుపడుచున్నారటను నాకట్టి సందియములేదు. లోపములు కొన్నియుండవచ్చును. కాని, అందఱును కలిసి, జయప్రచయముగా నిర్వహించు నెడల, ఈ బ్యాంక్ వలన మనము నిరీక్షించు అదాయములు తప్పక కలుగగలవు.

ముఖ్యముగా ఈ భూమిలేనభా బ్యాంక్ వ్యవసాయ దారులకు దీర్ఘ కాలమునకు ఋణమిచ్చుటకై నిర్మింపబడినది. ఈ విధముగా వ్యవసాయదారు లిప్పటివఱకు ఎక్కువ వడ్డీకై తెచ్చియున్న అప్పులు చెల్లించుటకు అవకాశము కలిగించుకొందురు. కావున, సమావేశం లెల్లరును, తమ మండలముల దీర్ఘ కాలపు ఋణముల కవసరము కన్పడినయెడల, ప్రైమరీ బ్యాంకులను వృద్ధిచేయుట కర్తవ్యముగా నెంచుట మంచిది. కాని 4 భూమి లేనభా బ్యాంకులు తమ మండలములోనే కలిగియు, రెండు సెంట్రలు బ్యాంకులు దీర్ఘ కాలపు ఋణము లభ్యవసరములనియు, లేనియెడల సహకారోద్యమము నకు కుట్రం గము వాటిల్లుననియు ఇటీవల తీర్మానించినది. ఇట్టి తీర్మానముల యుద్ధము స్పష్టమే దీర్ఘ కాలపు ఋణములు సహకారోద్యమములో ముఖ్యభాగములని వచించుటవలన, ఆమండలములలో భూమిలేనభా బ్యాంకుల అభ్యుదయమును వీరు లక్ష్యమునం దుండుకొనుటలేదు. ఈ విషయమును గూర్చి నేను గతసమావేశమునందు ముచ్చటించియున్నాను. రిజిస్ట్రారుగారును తమ ప్రణాళికయందు నాఅభిప్రాయములనే సమర్థించియున్నారు. 10 సం॥ అప్పులు ప్రాతబడి పోయినవని వారు తెలిపియున్నారు. మద్రాసు సెంట్రలు బ్యాంక్ వారి తీర్మానము అధికసంఖ్యాకములైన సెంట్రలు బ్యాంకుల ఆమోదమును బడసియున్నది. కావున, ఈ యభిప్రాయముతో నేకిధించినవారుకూడ నిజమైన సమావేశ భారముతో ఇంకను ఈ సమస్యను లేవదీయకుండురగాక యని విన్నవించుచున్నాను.

విజ్ఞప్తి

దేశభక్తుడయిన కేయొక్క విషయమును ఆధారము కాజాలరు. సహకారోద్యమము అన్నిటిలో ఒకటిమాత్రమే. సహకారోద్యమము ప్రజల ఆర్థికస్థితిని బాగుపరచేదను విమర్శకులకలరు. దీనిని గుఱించి, సంయుక్త రాష్ట్ర సమావేశ సమావేశాధ్యక్షులు వి. యస్. మెహతా గారిట్లు చెప్పియున్నారు. వివరములను ప్రజలయందు సెలకొనలేదని చెప్పవారు పరిహాసించుచున్నారనవలసియున్నది. అసలు నిర్భయమునకు చాలని ఆదాయముగల రైతులకు కూడబెట్టుట యన నేమి. ఇట్టివారు మన జనులు వారిదురవస్థలకు ఒక్క కారణముకాదు. అనేకములుకలవు. అన్నీయును సమావేశము తొలగింపజాలదు. వ్యవసాయమును గ్రహింపము. ఒక్క సమావేశమే దీనిని పరిష్కరింపగలదా? 100 కి 80 మంది జనులు చచ్చు, స్వకృతి

ఆర్థిక ప్రపత్తిలేనివారు వ్యవసాయముపై నాధారపడియున్నారట. వారికుండిన సహాయపరిశ్రమ లక్షగంటినని ప్రపంచవాస్తవ రపరిస్థితులు అననుకూలములే. ఉత్పత్తివలన ఆదాయ మిప్పుడ కొంతవడిపోవుచున్నది. ఎగుమతి వ్యాపారమున ఇతరదేశములకై చేయి అబ్బుచున్నది. చక్కెర గోధుమలు, వియ్యముకూడ ఈ దేశమునకు దిగుమతియగుట చూడగా, ఇతరదేశములందునాని యుత్పత్తిపరిస్థితు లిప్పటికంటె మేలుగానున్నవని తెలుచున్నది. అదియుగాక, ప్రభుత్వమువారి అధిక విధానముకూడ పరిస్థితులను మటుకై క్లిష్టపరచినది. రూపాయవిలువను ఎక్కువ చేయుటవలన రైతునకు తన వస్తువు చవుకయై పోయినది. ఇనుము ఉక్కు-పరిశ్రమలకు రక్షణనిచ్చుట వలన, వ్యవసాయ పరికరముల విలువ అధికమైనదని రాయబోకమావకా అభిప్రాయ మిచ్చియున్నది. ఇంకను కష్టనష్టముల నెన్నిటినిో పెట్టినవచ్చును. ఒక దేశముయొక్క అభ్యుదయము అనేక రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక కారణములపై నాధారపడియుండును. దేశోద్ధరణము వీటి నన్నిటిని పరిష్కరించుట వలన యగును. సమావేశమువలన రైతుల దృక్పథమున మెచ్చికి కూర్చు కలుగుననియు జీవనసౌకర్యము పెక్కువడేయుటకు మంచి సాధనమనియు తప్పక చెప్పవచ్చును. ఇప్పటివఱకును, ఆర్థిక ర్యమగు ఫలితములు కలుగ లేదనిన, ఇతర జాతీయ ప్రయత్నములందు తగిన పరిశ్రమ జరుగలేదని తెలిసికొనవలయును. దేశాభ్యుదయమును కోరువాల్లెల్లరును సహకారోద్యమమునందు సానుభూతి జూపుడని నేను వేడుచున్నాను. సహకారోద్యమమునందు పాల్గొనవాల్లెల్లరును ఇతర జాతీయోద్యమములందును సాల్గొని స్వదేశ, స్వకృతి మొదలైనవానిని ప్రచారములోనికి తెత్తురగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను."

కృష్ణాపార్థసే-బెజవాడ

ఆంధ్రదేశముందు అతి ప్రసిద్ధులగు మామండలముకు మా పెద్ద కేట్రాగునగున నేడే వ్రాయుడు.

The Allenburys Foods.

బిడ్డలను పెంచుటకు క్రమమైన పద్ధతి భూలోకమందంతయు, కృత్జ్వ గల తల్లి తండ్రులనుండి వేలవవేలు యోగ్యతాపత్రము వచ్చినవి. ప్రతివారమురు ఇండియాకు క్రొత్త సరకు వచ్చును. అన్ని ఉగ్రాణములలోను, 2 మందు లమ్మువారికడను దొరకును.

Allen & Hanburys Ltd., London

Special Representative for India: A. H. P. JENNINGS,

Block E, 2nd Floor, Clive Buildings, Calcutta.

బిడ్డలను పెంచుట, విచారణ అను మా ఇంగ్లీషు పుస్తకమున వ్రాయుడు. ఉచితము.

గంజాముజిల్లా సత్యాగ్రహము

13-వ తేదీని సత్యాగ్రహదళము బరంపురంనుండి బయలుదేరుట.
(ఫోటోలు—ఎం. వి. రమణ)

దళనాయకు లగు ఉన్నవ రామలింగంపంతులుగారు,
సోమయాజులుగారు పూలదండలతో సత్కరింపబడియున్నారు.

రామిరెడ్డిగారి వింతచర్యలు

ఉన్నవసత్యాగ్రహము పొరువున సత్యనారాయణ, గరి మెల్ల సత్యవీరభద్రరావు, తాళ్లూరి సుబ్బారావుగార్లుపైసబడి సాబ్బు యినప్పైర్లు రామిరెడ్డి చేసినదౌర్జన్యము మీద వినియే యుండును. 16 వ తేదీ సాయంకాలము సత్యాగ్రహము చొల్లంగి యజ్ఞశాలనుండి ఉప్పును తీసికొనివచ్చుచుండగా వారి బండిని కాకినాడ జగన్నాథపురం నుండివచ్చి రామిరెడ్డిగారు మట్టకొనిచిరి. సత్యాగ్రహులను ఉప్పు నిచ్చివేయవలసినదని కోరిరి. వా రందుల కంగీకరింపలేదు. బండివానిని బెడరించిరి లాభము లేకపోయెను. బండిని యెద్దుల పశువుచేసికొని గవర్నమెంటువారు దాఖలుపరచుకొందుమని యినప్పైర్లు రామిరెడ్డిగారు తమకుగల వ్యాయక్తాస్త్రాక్షానమును ప్రకటించిరి. వ్యవహారము తెలులలేదు. సత్యాగ్రహుల బండిని పోలీసువేషమువైపు దౌర్జన్యముతో పోలీసువాండ్లు త్రొక్కిరి. లోపల కూర్చొనియున్నవారు పైకిదిగిరి. రెడ్డిగారు సత్యాగ్రహులను పోలీసువేషముకు రమ్మనిరి. వీరు వారంటు చూపమనిరి. వారంటులేక బలవంతమున వెట్టుకొనిపోయిరి. స్టేషనులోనికి పోవుసరికి పైన వేసవేలుజనము కాంతముగాకూడి సంగతులు చూచుచుండిరి. అసహాయమునకు లక్ష్మీరాజు సుబ్బారావుగారు అక్కడకు వచ్చిరి. నీకేమిపని యిక్కడ యని యొకపోలీసు సవినప్పైర్లు ఆయననడిగెను. నీకు సమాధానము చెప్పనవసరము లేదను జవాబు సుబ్బారావుగారుచెప్పిరి. పోలీసు వేషములోపల మన సుబ్బారావుగారికి ప్రవేశములేదు.

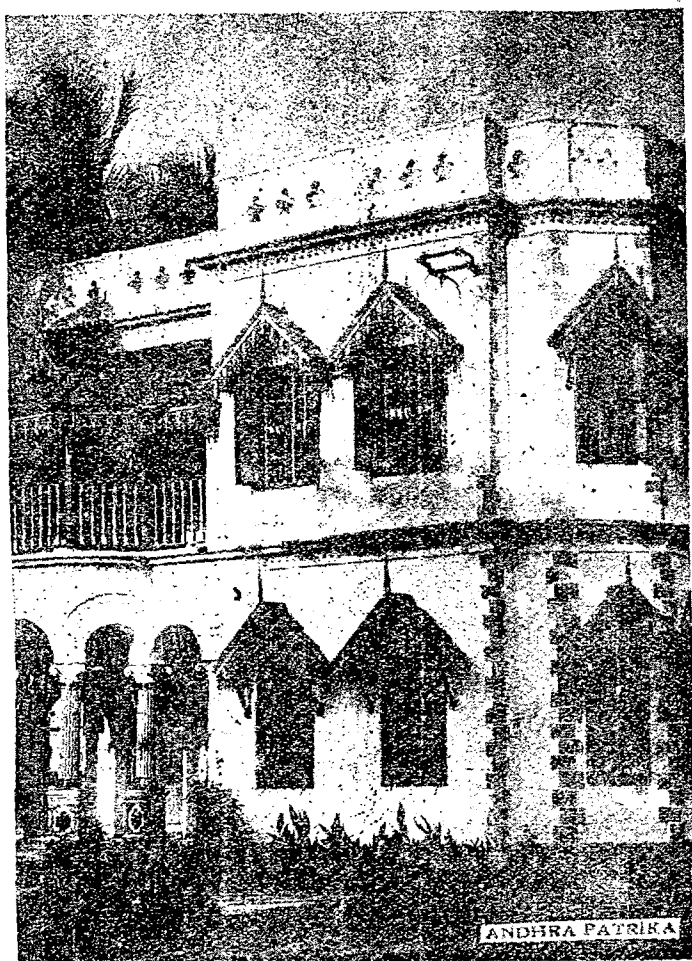
తలుపులు మూయబడెను. లోపల పోలీసువారి దుర్మార్గము ప్రారంభమయ్యెను. వీరికి దౌర్జన్యములేదు. భగ్నములు దొంగలను, కేదీలను, తలుపులుమాసి హింసించిట్లు సత్యాగ్రహులనుమాడా చేసినయెడల తమతలుపు సాగివచ్చునని తలంచిరి. సత్యనారాయణగారి చేతులునొక్కి బలవంతముగా సుబ్బారావుగారిని. తాళ్లూరి సుబ్బారావుగారి క్రేస్తునిరిచి ఆయనదగ్గర నుప్పులొగిరి. కాని, వస్త్రాదు వీరభద్రరావుగారు లొంగలేదు.

మీదబడిన రామిరెడ్డిగారు పైసలూడినారు. ఆయన క్షిప్రంభించాడు. కోయ్యలారినాడు. కొరుకుబడలేదు. రామిరెడ్డిగారికి సాపము వుత్తెపామే కాని, బలమెక్కడిది?వీరభద్రరావుగారు క్రిందపడేటట్లు చేసినాడు. సరే ఈ పాజిషనులోకూడా తంటాపడు అని వీరభద్రరావుగారు బోర్లావడుకునిపిడికిలిలో ఉప్పు గట్టిగా పట్టుకున్నారు. రెడ్డిగారికి స్వాధీనముకాలేదు.

వీరభద్రరావుగారిని కుమ్మినాడు. ఆయనబోడుతో వీరభద్రరావుగారిని చేతిని త్రొక్కినాడు. చెయ్యి మరింత పిగును కుబోయింది. ఈ శాంతి యుద్ధము జరుగుతుండగా పోలీసు జిల్లామాపరిం పెండ్లెంటు, సాబ్బులసిపైంటుకమిషనరు, డిప్యూటీ సూపర్వైంటు స్టేషనుకువచ్చి జరిగినదానిని చూచి కించపడ్డట్లు కనబడినారు. అసిపైంటు కమిషనరుగారు మిమ్ములను ఆగొట్టుచేసినాడు, పుప్పు యివ్వండి అని అడిగినాడు. ఆరెడ్డుచేసినా పుప్పు నదలదంసంగతి మానాయకుడు సాంబమూర్తిగారితో సంప్రతిస్తే నేగాని తేలదని సత్యనారాయణగారు చెప్పినారు. సరే ఇంక యింటికి వెళ్లండి బిల్లా సూపర్వైంటుగారు సత్యాగ్రహులను నదలవారు. జయజయధ్వనులతో పిడికిలిలో వుప్పుపట్టుకొని వైసువోలుసభలోనికి వచ్చిరి.

వెన్నేటి సత్యనారాయణ,
శివరాధీపతి.

“ఉదయవనం” అను భవనము

మదరాసు సత్యాగ్రహభిరము. సత్యాగ్రహులనివాసమునకు ఏర్పాటుచేయబడెను. (వె. భో. వీ.)

హిరమండలం

గాంధీమహాత్ముని యాభావసారము (యూనెల 12వ తేదీ) మధ్యాహ్నము 11గంటలకు దేశభక్తులగు హిరమండల ఫిర్యాకార్యదర్శి పార్కుండి ఈశ్వరప్ప అంధవరపు లక్ష్మణమూర్తి మిరియప్పల్లిగ్రామం కాలు ఊర్న రామమూర్తి ఇరపాడగ్రామ కార్యదర్శియగు గేబెల చెందినాయుడు గార్లు శాంతిసమరము నకు మోడులుగా బయలుపడెరిరి. జాతీయ పాఠశాలనుండి ప్రధానోపాధ్యాయులు రంగాచార్యులు అంధవరం వెంకట రెడ్డి మొదలగు 200 పాఠకులు మంగళవాద్యములతో మహా స్మృతి పటమును జేకొని అత్యుత్సాహముతో బయలుదేరి లక్ష్మణమూర్తిగారి ప్రాంగణమున సత్యాగ్రహ వీరులను వుప్పుములతోను మాలికలతోను సన్మానించిరి. నారాయణగారి సతియు హిరామణిగారి సతియు కొందరు పుణ్యంగసలు వారికి కర్పూరహారతుల నిచ్చిరి. జయజయ ధ్యానములు చెలగ వీరందరు ఈశ్వరప్పగారి గృహమునకే వారిని సన్మానించి వారిని తోడుకొని బజారులో మోటాడవద్ద కేగిరి. అచ్చట రంగాచార్యులుగారు శాంతివీరల త్యాగమును గరించియు నింకను వెడలవలసినవారి కర్తవ్యమును గురించియు శాంతవరకు ముచ్చటించిరి. పిమ్మట ఊర్న రామమూర్తిగారు ప్రస్తుతము జరుగుచున్న మహాత్ముని సత్యాగ్రహ యజ్ఞమునకు పశువులుగా వెడలుచుండుమనియు అంధవరమైనవో ప్రాణములైనను అర్పించెదమనియు ఇంకను కొందరు వెడలవలసియున్న

దనియు జెప్పిరి. జాతీయగీతములతో జయవాదములు చెలగ యానలుగును మోటాకెక్కి ఈశ్వరంలో శ్రీయంత వ్యాసు పతి నారాయణమూర్తిగారి నాయకత్వముననున్న డిశములో చేరుటకుగాను అచ్చటకు వెడలిరి. పిమ్మట త్యాగమూర్తి యొకరు ఒక సంవత్సరమువరకును నెల 1కిరూ. 5-0-0లు చొప్పున యిచ్చుటకుగాను వాగ్దాన మొపంగి ధన్యత గాంచిరి.

అంపాలు రంగాచార్యులు.

సావితము. వెండిసామానులకు 1988.

వీకంసి చబిల్ దాన్ అండు సన్సు

నీమకమలములు, నగలవర్తకులు

2 112, 113 వైసాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

ప్రకటన

బందరు గొడ్డుపేటలో చల్లరస్తావద్ద వేంచేసియున్న వేణుగోపాలస్వామివారిదేవాలయము బ్రష్టిషిఫ్టును నేను వధలు కొనియున్నాను. సుర దేవాలయపు బ్రష్టిషిఫ్టు కావలసినవారు తెంపుకోకమిటి కృష్ణాజిల్లా ప్రెసిడెంటుగారికి 25-4-80 తారీఖులోపల దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును.

బందరులో 27-4-80 తారీఖున 2 గంటలకు తెంపుకోకమిటివారు చేతుబోపు మీటింగులో యీ దేవస్థానమునకు క్రొత్తబ్రష్టిని ఏర్పాటుచేయుదురు.

బందరు, } డి. లోకయ్య,
18-4-80. } బ్రష్టి.

అయ్యంపేట

తమిళనాడు సత్యాగ్రహ చర్య

ఈ ప్రయాణములో నాయకుడగు సి. రాజగోపాలాచారి గారిని గూర్చి వ్రాయ నవసరము. సంతానము అను ఆయనగారు ఎప్పుడును వ్యవస్థను సాగుచు, వారిని తప్ప చేసినచో అది అట్లు యుద్ధమున ఎంతయో శాంతిగా నుండలియును, మరియు నందరినీ ఆయన ఒక యంగ. ఏ. గలడు. చూచుటకు పిల్లగానివలెను ఏమియు తెలియనిగాని వలెను ఉండును. కాని, అతడు ఒక నాయకుడుగా నుండుటకు తగిన సన్నగి త గలవాడు. నాయకుడుగా నుండవలయు ఉద్దేశము ఆతనికి ఏమీ లను ఉన్నట్లు కనిపించదు. మరియు ఎస్. తామ్రాచారి వి. ఇ. శ్యామయ్య, బొంబాయిలో ఇంజనీయరుగను కా తే జి లో రే. కరుణాను అతను కలడు. అతను ఒక సిపాయిగా ములక్కును ముక్తమే ఉత్సాహము కలవాడు. డి. వి. రామ వి. యే, అను నామిక్తుడు కలడు. అతడు లాకాలేజి ములక్కును బాంబాయిలో ఉన్నప్పుడు వెడల్పాట్టుబడిన ముగ్గులు జయ్యగలగలగల ఒకడు. కొమ్మరాజు లక్ష్మణరావుగారి కుమారుల నాయకులగు ఒకడు. రాజపాలమునుంచి దక్షిణం అయిదుగురు కలరు. అందులో ఇద్దరు ముసలివారు. ఒక నేకార్యసంస్థలములు. ఇంకొకరికి కిరి సంస్థలములు. వీరికి సున్నది. వారి ఎక్కువ. వీరితో నేను మాట్లాడి చూచితిని. మరియు నేను ఒక లక్షాధికారి గలడు. సత్యాగ్రహ ఆశ్రమోల్లా, శిక్షణము చెందిన ముఖ్యులను అననము గలడు. వారు మునుప వంతవరకు వ్రాసితిని. కిక్కినవారి సంగతి నాకు తెలియక వ్యతిరేకము, తెలిసికొనవలెనను కుతూహలము నాకు లేక హువులచేతను వారిసంగతి నాకు తెలియదు.

మేము చేయుచున్న చర్య

ఉదయము 8-45 గంటలకు గంట కొట్టబడును అందరము ప్రాంతకాలకృత్యములు తీర్చుకొందుము. 4-50 గంటలకు ప్రారంభ జరుగును. 4-45 గంటలకు అల్పాహారము. రెండు ఆరటి వండ్లు మజ్జిగయు ఇవ్వబడును అహారము పుచ్చుకొని సరిగా 5 గంటల కొట్టసరికి క్రమపథి రాకున రాజారాం పతిత పావన సీతారాం అను ప్రార్థనతో ప్రయాణము ప్రారంభించబడును. సుమారు 7 గంటలకు ఆహారమును నిర్ణయించబడిన చోటుకు ప్రవేశించెదము. 9-30 గంటలకు భోజనము చేసెదము. 12-1 1/2 వరకు సోదీపాతము అందరు నేర్చుకొనవలెనను అందరిని మూడు తరగతులుగా విభజించి మొదటి తరగతికి 1/2 గంటలకు రెండవ తరగతికి ఇంకొక అరగంటలకు మూడవ తరగతికి ఒక అరగంటలకు నేర్పబడు అందరు రోజుకు 50 గజముల నూలును వడికి తీరవలెనని ఒకపద్ధతి, ఏర్పరచినారు. ఆ ప్రకారము అందరు తీయుచున్నాడు. ప్రతి రోజును ధ్యానము 1-3 గంటలవరకు 10 మందిచాలా తీరులతో మాలపల్లికి వెళ్లి మధ్యముగా ఉద్దేవుడు, మరియు తమిళ ముఖ్య అనునతని నాయకత్వముక్రింద కట్టు త్రాగకూడదనియు మొదలుగా గల సీనులతో ధర్మచేదక. 2 మొదలు 2-30 వరకు అందరును నిశ్చలుగా నుండవలెను. 2-30 మొదలు 3 గంటల వరకు పత్రికలనూచారము తెల్పెదరు. 4 గంటలకు భోజనము చేసెదము. సరిగా సాయంత్రము 5 గంటలకు ప్రక్క గ్రామమునకు బయలుదేరెదము. సుమారు 7 గంటలకు చేరుదుము. నీతోడనే మిడింగుజరుగును. 9-30 గంటలకు నిద్రపోవుదుము. ఈ ప్రకారము ఇంతవరకు జరుగుచున్నది. భూమి ప్రారంభము నను, భోజన ప్రారంభమునను ప్రార్థన జరుగును. ఏమనను 10, 12 మొట్ట నడచుచున్నాము.

మా ప్రయాణము

మేము 18 నెలల్ని ఉదయము 5 గంటలకు తిరుచనూపల్లిలో డాక్టరు రాజన్ గారి ఇంటివద్ద బయలుదేరితిమి. డాక్టరు రాజన్ గారి మాతరును, శ్రీయుత రాజగోపాలాచారిగారి మాతరును మాకుందరకు ముఖముబాట్టు పెట్టి పాగనంపి. మేము వెళ్లి ప్రతి ప్రదేశమునకు ఎదురుగా బాజా భవన్ లతో ముమ్మల ఎదుర్కొని ప్రజలు ఆనందించుచున్నారు. మార్గములో నాలంటిరులపై పన్నీరు వర్షమున్నాడు. ప్రజలు మురిసింపుచున్నారు. సద్దన్న కొలదియు పాల, పండ్లు మొదలుగా గల ఆహారములను పుచ్చుకొనినవి బలవంత తెల్పబడుచున్నాడు. కాని ఆ గోగ్రహణరక వాలంటిరులు పుచ్చుకొనుటలేదు. 13 తారీఖు 7 గంటలకు శ్రీరంగం చేరితిమి. అచ్చటికి. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారుగారి భవనములో కాలముగడిపితిమి. సాయంత్రము 5 గంటలకు బయలుదేరి తిరునెలూరు మాత్రై అను గ్రామమునకు 7 గంటలకు చేరితిమి. అచ్చట రాత్రి ఒక ప్రభుత్వంలో బస చేసితిమి. అచ్చటినుండి 14 నెలల్ని ఉదయం అనకట్ట చేరితిమి. అచ్చటకు మామిడితో ఫలం బస చేసితిమి. అచ్చటనుండి తంజావూరు జిల్లాకు పయనమయితిమి. తంజావూరు జిల్లా ప్రవేశించినతోడనే ఆత్మ

శ్రీ చెరుకువాడ వెంకట సరసింహం గారు

బందరులో ఆరెస్టు చేయబడిరి

కాబడవచ్చునని రాజగోపాలాచారిగారు తగినయెక్కట చేసిరి. తంజావూరు కలెక్టరుగారు ప్రతివారనందును ఎవరును సత్యాగ్రహులకు నీచై నను ఇవ్వకూడదనియు, వారికి తోడ్పడనవారికి ఆరు నెలలశిక్ష విధించబడుననియు, డివి ఆఫీసులో సర్కిలర్ పంపుట చేసి గా క నం డో రా గూ డా నే యి ర చె ను. అందువలన తంజావూరు ముమ్మలసరిగా సన్మానము చేయరేమోనని సందేహము కలిగెను. కాని తంజావూరు జిల్లా ప్రవేశించినతోడనే కోయిల్తో అనుగ్రామమునకు కె. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారు ఆహ్వానము చేసిరి. భూభాగజాత్రితోను సంప్రత్తితోను అలస ముమ్మలను పురజములు ఆదరించిరి. అచ్చట డోరిలో తగిన స్థలము లేకుండుటచే ఇంకలలోనికి ప్రక్కన ఆరాతిగడిపితిమి. తరువాత మరునాటి ఉదయము తిరుక్కాటువల్లి చేరితిమి. అచ్చటనుండి బయలుదేరి సాకనూరులో ఇంకలలో పరుండితిమి. మరునాడు ఉదయము తిరుచయ్యూరు అను గ్రామములో చేరితిమి. ఈ గ్రామము త్యాగరాజుగారి జన్మస్థానము. ఈ గ్రామము పుచ్చురులతోను, జండాల్తోను అలంకరింపబడెను. పురజములు సత్యాగ్రహులను ఆదరించుటలో ఆత్మంత ఉత్సాహమును జూపిరి. గాంధీమహాత్ముని జై శ్రీరాజగోపాలాచారిజై అను జయగర్వతలతో చూసెట అరుదొందిరి. మామూలుగా విహారభవనమును దురిగెను. సభలో రాజగోపాలాచారిగారు సత్యాగ్రహులను సత్కరించుచుందు వాడెట్లా కలెక్టరుగారి ఉద్దేవులను తిరుక్కరించి సభకువచ్చుటవలన వారి ప్రభువు మన గవర్నమెంటు వారియెడల సత్యాగ్రహమును అవలంబించిరినియు అంగులేతి నెలల శిక్షను తయారుగా నున్నారాయనియు, అడిగిరి. అందుకు అందరు తయారై వచ్చితిమి. అని చెప్పిరి తరువాత సాయంత్రము తంజావూరు చేరితిమి. తంజావూరు ప్రజల ఉత్సాహమును మితిలేదు. రాజగోపాలాచారిజై అను ధ్వజము విచ్చుచున్నది. సుమారు 10 నెలనుండి ప్రజలు మాతో నేడిచి వచ్చిరి. అందు మొదలవలసిగెను. ఇరువది నెల మందికి వైగా ప్రజలు పోజరయిరి. సభలో రాజగోపాలాచారిగారు తంజావూరు కలెక్టరుగారి ఉద్దేవులతో తెలిసియే వచ్చితిరా యనియు, అట్లుమహా అరునెలల శిక్షను తయారుగా నున్నారాయనియు ప్రస్తావించిరి. అందుకు అందరును తయారుగా నున్నాము అని చెప్పిరి. తంజావూరులో ఒక రోజు విశ్రమించి మరునాడు సాయంత్రము బయలుదేరి జండాగోరై అను గ్రామము చేరితిమి. ఇచ్చటనుండ ప్రజలు ముమ్మల ఉత్సాహముతో ఎదుర్కొని సత్కరించిరి. అచ్చటినుండి బయలుదేరి అయ్యంపేట అను గ్రామము చేరితిమి. ఇ. సుబ్బారావు.

శిక్ష రద్దుపరచుట

చతుర్వర్ణ వాద

చతుర్వర్ణ వాద రాధాకృష్ణుగారు (వర్నము-గుజరాతు) బొంబాయి, ఏప్రిల్ 15:—“ఉత్తర సత్యాగ్రహ ముని రించినందులకు వీరికి ఆరు నెలల కఠిన శిక్ష వేయబడెనుగాని వీరికి ఆ గోగ్రహము సరిగా లేనందున దొడ్డివరకులను విధించకుండనే వీరిని నడిచివేయబడెనని” అని సాయంకాలము బొంబాయి ద్వారము వారు ప్రకటించిరి. (అ. పే.)

మదరాసు ధాన్యముల ధరలు

(21-4-30)

పచ్చిబియ్యము (బస్తా 1-కి పౌ 164)	య. అ. పే.
నెల్లూరు పచ్చిబియ్యము బి తరి	164 14 0 9
,, (కోత్త)	164 18 0 9
తెనాలి (కోత్త)	164 12 12 9
,, (పాచి)	164 18 12 9
ఉన్నదుబియ్యము	
కర (కోత్త)	12 4 9
,, (పాచి)	18 4 9
మిషన్	10 10 9
నూకలు	
రంగూన్ ఆఫీసు రకము:—	
ఎ 1 (బి 1-కి పౌ 210)	18 14 9
ఎ 2	12 12 9
ఎ 3	11 0 9
డి 1	12 12 9
డి 2	11 8 9
డి 3	10 0 9
డి 4	8 12 9
సి 1	12 0 9
సి 2	10 0 9
సి 3	9 0 9
బబారు రకము నం. 1, 2, 3, 4.	
(బి 1-కి పౌ 202)	12 8 9 మి 8 0 9 నం. 5
ప్రెగ్ నం. 1 (బి 1-కి పౌ 218)	18 8 9
పుట్టుబియ్యము	
తెలుపు (42 పళ్లు గలవి)	11 0 9
నలుపు	18 4 9
గోధుమలు	
కండ్వా (208 పౌనులు)	20 0 9
రాగులు	
బొంబాయి (70 పళ్లు గలవి)	7 12 9
దవనగిరి (65 ”)	8 4 9
కాయధాన్యములు	
కేసగపప్పు:—	
రంగూన్ (బి 1-కి పౌ 195)	16 4 9
కరాచి (” 205)	ప్రాకులేదు
తెంగాలు కేసగపప్పు:—	
పంజాబు (” 205)	16 0 9
బియా (” ”)	ప్రాకులేదు
కేసలు:—	
రంగూన్ (” 195)	18 8 9
కంభం మెట్టు (” 205)	11 0 9
సింగపూరు (” 200)	
బటాచీ గింజలు (ఆర్రా ” 205)	16 14 9
,, (కలకత్తా 205)	17 0 9
ఉలవలు:—	
తిరువత్తూరు (53 1/2 పళ్లు గలవి)	6 14 9
కట్న (45 ”)	6 8 9
కంది పప్పు:—	
కొన్నూరు (బి 1-కి పౌ 205)	18 0 9
కలకత్తా	17 0 9
మినుములు:—	
రాయపూరు (” 318)	14 4 9
గుల్బర్గా	”
బెంగాల్	”
కేసరీ పప్పు:—	
(మిషన్) నం. 1 (” 205)	16 0 9
” 2	14 12 9
” 3	14 8 9
ఆలమెంటు (నూనె):—	
(తెల్లవై) (” 195)	10 12 9
రంగూన్ (” 195)	14 0 9
రంగూన్ అనుములు (” 195)	15 0 9

మానవశ్రేణులకు గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధించి, ఉద్యమమునకు అఖండనిజము చేయించి, లెచువలయునని, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ గారు చెప్పినవాక్యములు అతిశయోక్తులుగా నేరవు. భారతీయుల హృదయములలో ప్రవేశించి వాని నెల్ల సంచలనపజేయుచున్న పూర్ణస్వరాజ్యోద్యమము, నాయకుల నిర్బంధముల మూలమున అంతరించునని తలచుటకన్న భ్రమ వేరుండదు. నేడు ప్రభుత్వమువారు రచనలించెడి నిర్బంధవిధానమునకు ఫలిత మొక్కటే యుండును. అయ్యది సత్వరస్వాతంత్ర్యసిద్ధి. ఈసంగతిని ప్రభుత్వమువారు గ్రహించినచో, గాంధీమహాత్మునితో సమాధాన పడెడివారే. కాని, వారి నికను ప్రతిష్ఠ వేధించుచున్నటుల దోచును. ప్రభుత్వమువారు ఎట్టి తీవ్ర నిర్బంధములకు బూనినను స్వాతంత్ర్యోద్యమము జయము గాంచుట నిశ్చయము. ఈసంగతి పాలకులకుగూడ తెలియకపోదు. కొన్ని ప్రదేశములలో నేకారణముచే నయిననేమి, దౌర్జన్యము జరుగుచున్నది. ఇట్టిసంఘటనలు తటస్థించినందుకు, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు రెంతయు వగచుచు, దౌర్జన్యమున కేమాత్రము తాపీయవలదని, ప్రజలను ఎచ్చరించుచున్నారు. గుజరాతులోవలె ఆంధ్ర దేశమునందును ఎట్టి విషమపరిస్థితులలో నయినను దౌర్జన్యమున కవకాశముండదని, ప్రస్తుతపరిస్థితులు తేటపరచుచున్నవి. ఆంధ్ర దేశము అహింసాదీక్షను విడనాడక, సత్యాగ్రహోద్యమమును జయప్రదముగ నిర్వహించునని నమ్మదము.

పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు చెలిపినటుల, అక్కడక్కడ పొడమైన దౌర్జన్యమునకు ప్రజలు గాక అధికారులే బాధ్యులగుచున్నారు. వారు అనవసరముగ ప్రజలను రెచ్చగొట్టియు, సభలను ఊరేగింపులను నిశేధించియు, శాంతిని కాపాడగల నాయకులను నిరోధించియు, ఉద్రేక పరిస్థితులను దెచ్చి పెట్టుచున్నారు. వీనికి ఫలముగ దౌర్జన్యము జరిగినచో, అందుకు పాలకులే బాధ్యులగుచున్నారు. అయినను ప్రజలు సహనభావమును విడక, అహింసాబద్ధమగు ఉద్యమపు ప్రాశస్త్యమును కాపాడుట యత్యవసరము. లవణసత్యాగ్రహోద్యమముతోపాటు, మద్యపాన నిషేధమునకును, విదేశవస్తుబహిష్కారమునకును తగిన కృషి జరుగుచో, స్వరాజ్యసిద్ధిగూర్చి ఆందోళనపడ నవసరము లేదు. ఇక్కార్యములను ముఖ్యముగ స్త్రీలు నిర్వహింపవలెనని, గాంధీ మహాత్ముడు కోరియున్నాడు. సత్యాగ్రహము పట్ల అమితోత్సాహము నీ సమయమున జూపుచున్న స్త్రీలు ఇక్కార్యమును గూడ శ్రద్ధతో నిర్వహించి తోడ్పడుట ధర్మము. వివిధరాష్ట్రములందును జరుగు నిర్బంధముల కంత గమించుటలేదు. పంగదేశమున జరుగుచున్న నిర్బంధములకు ఫలముగ, పంగదేశస్థాయవాదులు సత్యాగ్రహోద్యమమునకు తోడ్పడుటకును, అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము కోరినపుడు తమ వృత్తిని విడనాడుటకును తీర్మానించు తెంతయు సమంజసముగ నున్నది.

ఇటీవలనే, సత్యాగ్రహోద్యమమున ప్రవేశించిన జమ్మాలాలు మెహతాగారికి ఆరునెలల శిక్ష విధింపబడెను. శాసనసభ్యత్వమును న్యాయవాద వృత్తిని మానిన ముస్లిగారు నిర్బంధింపబడిరి. ఇటులనే ఆంధ్ర దేశమున ప్రధాన

నాయకు లందరును త్వరలో నిర్బంధములకు లోనయ్యెదరని తలంపవచ్చును. ఇంతవరకు నాయకుల యెడ భక్తి జూపెడి ప్రజలు తామే నాయకత్వము వహించి, స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగువరకు ఈ యుద్యమమును నిర్వహింపవలసియుండును. ఇది వారికి గొప్ప పరీక్షాసమయము. ఈపరీక్షయందు ఆంధ్రులు ఉత్తీర్ణులయ్యెదరేని, అచిరకాలములో వారి మనోరథ మిడరక మనదు. జాతిమతకులభేదములతో నీ యుద్యమమునకు నిమిత్తము లేదు. భారతీయులెల్లరును దీనియందు జేరుట కర్హులు. బాంబాయిలో మహాత్ముదీయదళము బయలుదేరి, సత్యాగ్రహ మొనర్చుట గనుపింపదగిన విషయము. హాలానా అబ్దుల్ కలం అజద్ గారీ యుద్యమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట మిగుల ప్రోత్సాహకరముగ నున్నది బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులను భేదములేక ఎల్లరును త్యాగార్పణయందు శక్తివంతన లేక పాల్గొనుట వివేకము. బ్రాహ్మణేతరులకు గాంధీమహాత్ముడి క్రిందినందేశము సంపెను.

“ప్రస్తుతపురోరాటము, బ్రాహ్మణులకుమాత్రముగాని, బ్రాహ్మణేతరులకుమాత్రముగాని, హిందువులకుమాత్రముగాని సంబంధించిన యుద్యమము గాదు. అఖిలభారతవర్షమునందు తిండిలేక మాచుచున్న ప్రజలందరకును నియ్యది సంబంధించి యున్నది. హిందూదేశమునందలి విశేషసంఖ్యాకులగు బ్రాహ్మణేతరు లందరును ఈపూరాటమునందు చేరుట ధర్మము.”

ఆంధ్ర దేశమునందు బ్రాహ్మణేతరు లీసమయమున అదృష్టోత్సాహము చూపి, మహాత్ముని మన్ననలకు పాత్రులగుట మిగుల సమ్మోదావహము. నిర్బంధితులెల్లరును తమ ధర్మమును నెరవేర్చినందులకు సంతసము చూపుచున్నారు గాని విచారము గనబడుచుటలేదు. జమ్మాలాను గారొసగిన ఈ క్రింది సందేశముబట్టి, వారి దేశభక్తిని గ్రహింపవచ్చును.

“ప్రజాసేవ నొనర్చుచున్న నా స్నేహితులు పలువురు వరుసగ కారాగృహమున బడుచుండగ, నా కెట్టి సుఖము గలుగలేదు. నా ధర్మమును కొంతవర కయినను నిర్వహించితి నని, నా కిప్పుడు సంతృప్తి గలుగుచున్నది. ఇతర దేశభక్తులు వెడలిన ప్రదేశమునకే నేనుగూడ వెడలుచున్నందులకు నాకు సంతసమగుచున్నది. బాహునుభవమువలనను, స్వార్థత్యాగమువలనను, విదేశ పరిపాలనము త్వరలో సంతమొందు ననుటకు నా కెట్టిసందియము లేదు.”

భారతదేశమే పెద్దకారాగృహమై యుండ, స్వల్ప కారాగృహములకు బోవుట న్యూనమని ఎవ్వరు భావించురు? ఇప్పుడు కారాగృహములలో నిర్బంధింప బడుచున్న వారందరును సాధ్యమగు సంత త్వరలో మెలుపలకు దెప్పించి, వారిని స్వాధీనభరతవర్షమున ప్రవేశపెట్టుట, యింకను నిర్బంధింపబడని వారి ధర్మ మగుచున్నది. ప్రస్తుత మవలంబింప బడుచున్న తీవ్ర నిర్బంధవిధానము, స్వాతంత్ర్యభానూడయమునకు త్రోవ చూపక మానదు.

నడింపల్లి సరసింహారావుగారు :

గుంటూరు మ్యునిసిపలు సంఘము

గుంటూరు మ్యునిసిపలు సంఘమువారు, తమ యధ్యక్షులగు నడింపల్లి సరసింహారావుగారు రొనర్చిన అమూల్యమగు సేవకు కృతజ్ఞత చూపుటకై, సరసింహారావుగారు పేర్కొనినవారినే నిర్బంధమునకు పిమ్మట అధ్యక్షునిగ నెన్నికొనుటకు సమ్మతించుచు తీర్మానించుట, ప్రస్తుతాధ్యక్షులపైగల పూర్ణవిశ్వాసమునకు నిదర్శనము. కాంగ్రెసుసంఘములమార్గమునే, గుంటూరు మ్యునిసిపలు సంఘమువారును అనుసరింప నిశ్చయించిరి. మ్యునిసిపలు సంఘముగూడ కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునే నిర్వహించు చుండుటచే, ఇట్టిమార్గము ననుసరించుట, వింత గాదు. సరసింహారావుగారు స్వేచ్ఛగ నుండునప్పటికన్నను గూడ నిర్బంధమున నున్నపుడు, తమయాశయముల నెక్కుడు దీక్షతో కొనసాగింపగల రని, సువ్యక్త మగుచున్నది. స్థానికసంఘములను కాంగ్రెసు ప్రయోజనములను సాధించుటకై వినియోగించిన కాంగ్రెసు నాయకులలో సరసింహారావుగారు రగ్రస్థానము వహించి, మిగిలిన సంఘములకు మార్గదర్శకులయిరి. దేశస్వాతంత్ర్యసిద్ధికి పిమ్మట, స్థానికసంఘములు ప్రజాభ్యుదయమునకు తమ యావచ్ఛక్తిని వినియోగించుటకవకాశము గలుగును. అట్టిసందర్భములలో సరసింహారావుగారి సేవాదీక్షవలన, ప్రజల కమూల్యమగు లాభములు చేకూరు ననుటకు సందియము లేదు. సరసింహారావుగారి త్యాగశక్తివలన, గుంటూరు పురవాసులకు వారిపై గల భక్తి యికముం దింకను బలపడుట తథ్యము.

బ్రిటిషుప్రభుత్వవ్యక్తులనము : హిందూదేశసమస్య

లండను డెయిలీ న్యూసు పత్రికావృత్తాంతము ప్రకారము, బ్రిటిషుప్రభుత్వనిర్ణయమునకు ఫలముగ హైందవసమస్య త్వరలో పరిష్కారమగును. కాని, ప్రీవెన్సువారికి తెలిసిన సమాచారముప్రకారము, బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు త్వరలో నొకప్రకటన గావించెదరనియు, దీనియందు రాండుటేబిలు సమావేశమునందు సమ్మకము గలవారికి ప్రోత్సాహ మొనగబడు ననియు, ఎట్టివిషమపరిస్థితులలో నయినను రాండుటేబిలుసమావేశము జరుగునని ప్రభుత్వమువారు అభయ మొనగెద రనియు తెలియుచున్నది. కాని, ఇట్టి ప్రకటనమువలన, హైందవ సమస్య పరిష్కార మగుట కల్గ. రాండుటేబిలు సమావేశము జరిగినను, ప్రస్తుతపరిస్థితులలో దాని వలన నిసురుంతయు ప్రయోజన ముండదు. ఇట్టి ప్రకటనలవలన కాలయాపన జరుగుట తప్ప వేరు ఫలము గలుగదు. నద్భావము జూపి, బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు గాంధీమహాత్మునితో సఖ్యపడుటచేతనే, అనుకూలపరిష్కారము జరుగును. అందుకుమారుగ మరియొకప్రకటనచే భ్రమపెట్టుటవలన, పరిస్థితులు చక్కబడజాలవు.

లాన్సుబరీ మంత్రిగారివైఖరి

తేబరు మంత్రులలో నొకరగు లాన్సుబరీగారి వైఖరి, ప్రభుత్వమున ప్రవేశించినపిమ్మట చాలావరకు మార్పుజెందెను. వీరు కామన్సుస్థలో ప్రసంగించుచు, పాలకులను సమర్థింపదొడంగిరి. వీరిటీవల తేబరుమంత్రులలో ప్రసంగించుచు,

ఇద్దరు ప్రభువు, పెద్దపుట్టు బెన్నుగార్లు ప్రతిభా విశేషములను కొనియాడిరి. వీరికి భారతీయులపట్ల నచ్చావము గల దని నుడివిరి. వారిరువుర వట్టి బ్రిటిషువారు సానుభూతి జూప వలయునని కోరిరి. అంతియగాని దేశస్వాతంత్ర్యముకొరకై పెక్కు ఇడుమలకు లోనగుచున్న భారతదేశ నాయకులపట్ల వీరికిను మంతయు సానుభూతి గనుపించదు. లాన్సుబరీగారి ప్రసంగమునకు పిమ్మట, లేబరు పక్షమువారిద్వారా హిందూదేశమోక్షము సిద్ధించునని తలచుట, ఎంత ప్రమాదమో తెలుప నక్కరలేదు.

బాడ్వోలీ

స్వరాజ్యనియమములను బాడ్వోలీ నిర్వహించుచో, బాడ్వోలీద్వారా దేశమునకు స్వరాజ్యము లభించు నని, గాంధీమహాత్ముడు 1921 సంవత్సరమున నుడివి యుండెను. ఇప్పుడుగూడ, మహాత్ము డట్టిసందేశ మునే యొనగుచున్నాడు. బాడ్వోలీలో వెనుక మహా త్ముని యుద్యమము ఆపబడెను. పిమ్మట నర్దారు వల్లభాయి పటేలుగారి నాయకత్వముక్రింద, సత్యాగ్రహోద్యమము జయప్రదముగ సాగుట కెటుల వీలుగలదో రుజువుచేయబడెను. ఇప్పుడు మరల బాడ్వోలీ యర్హాసము నాకమించుచున్నది. గ్రామోద్యోగులు పలువురుకూడ రాజీనామానిచ్చిరి. సత్యాగ్రహోద్యమమునందు సుశిక్షితు లయిన, బాడ్వోలీప్రజ లీనమయమున భారతీయుల కెల్లరకును మార్గదర్శకు లయ్యెద రను మహాత్మునిసమ్మతము సార్థకము గాకమానదు.

ఆస్ట్రేలియానువకుని త్యాగము

వీరు వారను భేదములేక, ఎల్ల దేశములవారిని మహాత్ముని యుద్యమ మాకర్షించుచుండుట, గమనింపదగినవిషయము. ఆస్ట్రేలియా యువకు లగు భారతీయులగు ఇటీవలనే హిందూదేశసత్యాగ్రహోద్యమమును పీక్షించుటకు విచ్చేసిరి. వీరు సత్యాగ్రహ ప్రతిజ్ఞాపత్రముపై సంతకము చేసి, గత ఆదివారము సాయంకాలము బొంబాయిలో ఉప్పు చట్టమును ఛిక్కిరించిరి. వీరు కద్దరు టోపిని ధరించిరి. కాలము జరుగుకొలదియు, అన్ని దేశముల పౌరును, మహాత్ముని యుద్యమమునకు తోడ్పడి, తాము తరించి, మానవకోటిని తరింపజేసెదరని సమ్మతమృను.

విదేశవస్త్ర బహిష్కారము

విదేశవస్త్ర బహిష్కారమును సాగించుటకు వివిధరాష్ట్రములలోని వర్తకులు నమ్మకించి యుండుట, శుభచిహ్నము. పాంచాళ దేశమునందును, బొంబాయి రాష్ట్రమునందును, ఈవిషయమై గాఢ ప్రబోధము గలుగుచున్నది. బొంబాయి వరాపుల సంఘమువారును, బ్రోకరలసంఘమువారును, బహిష్కారము నవలంబింప నిశ్చయించిరి. వీరల నిశ్చయము తాత్కాలికోత్సాహముతో సంతరింపక, శాశ్వతఫలము నొనగుగాక యని కోరెదము.

సత్యాగ్రహుల కుటుంబములకు శరణాలయము. — ఉప్పు సత్యాగ్రహముల పాల్గొని కారాగృహములకు వెళ్లిన వారి కుటుంబముల సంరక్షణార్థము గాను మైలాపూరునందు మే 1 వ తేదీనుండి శరణాలయము ప్రారంభింపబడెను. ఈ శరణాలయమున ప్రవేశము గోరువారు తమ దరఖాస్తులను శ్రీమతి రామ కోటాంబ (రివోల్టర్, ఉత్తర గోపాలపురం, కేటీడ్రో పోస్టు) గారికి పంపుకోవలెను.

హరికథలు

రాకపోకలు: — సర్ బి. యస్. శర్మగారు నేటి ఉదయమున వాల్తేరునుండి మద్రాసుకు వచ్చిరి. కల్లకొల రాజాగారు కల్లకొలనుండి నేటి ఉదయమున మద్రాసుకు వచ్చిరి. ప్రా. కాశీగారు నేటి ఉదయమున పూనాకు వెళ్లిరి. శ్రీ. సి. వి. వెంటటరమణఅయ్యంగార్ గారు నిన్న రాత్రి కోయంబత్తురుకు వెళ్లిరి. రా. సా. ఆర్. సరసింహఅయ్యంగార్ గారు గత శనివారము రాత్రి పేటూరుకు వెళ్లిరి.

మద్రాసు మహాజనసభ: — వై సభయొక్క సాంవత్సరిక సమావేశము రాజోపు 27 వ తేదీని సాయంకాలము 4 గం. సభాభవనమున జరుగును. సభయందీ క్రింది కార్యక్రమము నిర్వహింపబడును. సభ్యులెల్లరు విచ్చేయ ప్రార్థితులు. కార్యక్రమము: — (1) 1929 సంవత్సరపు నివేదికను ఆమోదించుట. (2) ప్రస్తుతము జరిగెడు వత్సరమునకు కార్యనిర్వాహక వర్గమును ఎన్నుకొనుట. (3) ఈ వత్సరపు బడ్జెటు ఆమోదించుట. (4) యస్. యస్. శ్రీనివాసఅయ్యంగార్ ఉపపాదించు యీ క్రిందితీర్మానమును యోచించుట. గాంధీ సత్యాగ్రహసాధికి యీ సంఘమువారు రూ. 1000 నిచ్చుటకు తీర్మానించుచున్నది నిధికి వసూలు చేయుటకు అధికారము గలవారిలో ఎవరి వర్గమునను యీ మొత్తమును యిచ్చుటకు యీ సంఘమువారు తీర్మానించుచున్నాడు.

మద్రాసునందు విదేశవస్త్ర బహిష్కారము మద్రాసు, ఏప్రిల్ 21 :—విదేశవస్త్ర బహిష్కార ప్రచార నిమిత్తము శ్రీయుతులు డి. బి. ఆర్. రామచంద్రరావు, డా. యు. రామరావు, యస్. సత్యమూర్తి, సి. యస్. ముత్తరంగ మొదలియార్, బి. జగన్నాథదాస్, యం. భక్తవత్సలం, టి. యస్. అనంతరావు, పి. ఆర్. వి. ఆచార్యగార్లు, ఇతరులు నేడుఉదయమున బార్లిటవునుగిడ్డంగివిధియందు విదేశవస్త్ర టోకు వ్యాపారస్థులను సంబర్హించిరి. విదేశవస్త్ర బహిష్కారము జయప్రదము గావించుటకు కొందరు వర్తకులు సహాయపడునటుల తెలిపిరి. మరియు వీరలు ఇక మీదట ప్రతిదినమున విదేశవస్త్ర చిల్లర వ్యాపారస్థులను సంబర్హించి విదేశవస్త్ర బహిష్కారము గావించ గోరెదరు. విదేశవస్త్ర వర్తకులెల్లరు బహిష్కార విషయము ఆలోచించుటకు త్వరలోనే సభ గావించెదరని తెలియుచున్నది. (అ. రా.)

బెంగాల్ రాష్ట్రీయసభ

ఇతరచట్టములకు శాసనోల్లంఘనము ప్రారంభింపవలెను రాజపే, ఏప్రిల్ 19:—బెంగాల్ రాష్ట్రీయ మహాసభ కన్యకాతపసింబిన శ్రీయంత బిపిన్ బిహారి గంగూలీగారు ప్రస్తుతరాజకీయ స్థితిగతులను దీర్ఘముగావ్యంఛించి భారతదేశ స్వాతంత్ర్యోద్యోగికి ఆటంకములుగానున్న కారకార్థములను శేర్కొనిరి. ఉప్పుచట్టము ఘోరమైనదని వారనిరి. ఇట్టిచట్టమును అంగీకరించుట పాపము. రాజద్రోహచట్టమును ఆయాధ శాసనమును తిరస్కరించి దేశముపన్నులను యోగవేయుటకు నిర్ణయముగానుండవలెనని వారనిరి. అన్నిటికంటె విదేశవస్త్ర బహిష్కారము, ఆంగ్లవస్త్ర బహిష్కారము ఫలప్రదమనివారనిరి. స్వరాజ్యము లభింపవలెనని ప్రభుత్వమునకు ప్రతిగా నింకొక ప్రభుత్వముండవలెనని వారనిరి. అనగా జాతీయపాలన, పంచాయితీరాజ్యము, పరపతిసంఘములను, జాతీయ సైన్యమును, జాతీయతపాలాఫీసులను కార్మిక సంఘములను యేర్పకవలెనని వారనిరి. (శ్రీ. వెస్.)

విదేశవస్త్ర బహిష్కారము

మద్రాసు మహాజనసభ సమావేశము మద్రాసు, ఏప్రిల్ 20:—భారత జాతీయోద్యమమును బలపరచుటకు గాను విదేశ వస్త్ర బహిష్కారమును బ్రిటిషువత్స బహిష్కారమును మద్రాసునందు పూర్తిగా కొనసాగించుటకు మార్గములు యోచించుటకు శ్రీయుతులు సి. యస్. ముత్తరంగ మొదలియార్, డా. యు. రామరావు, సి. వెంటటరంగం నాయుడు, అబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, బషీర్

మదరాసులో హర్షాలు నాయకుల అరెస్టునకుగాను

శ్రీ ప్రకాశంగారి పిన్నపము శ్రీయంత టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులుగారు యిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—శ్రీయంత శే. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారును, గడ్డె రంగయ్య నాయుడుగారును, డా. పి. ఎస్. భావ్యంగారును నేడు ఉప్పు తయారీ చేయు నుద్యోగముతో శేర్మదిన ఆక్రమసంఘసభ్యులను నెవమున చెరి ఆరునెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడిరి. నేడు ఉదయము ఉప్పు తయారు చేసిన వారు శ్రీలు మాత్రమే. శ్రీనాగేశ్వరరావు పంతులుగారును రంగయ్యనాయుడుగారును శేర్మదిన మని అంగీకరించిరి. భావ్యం చెట్టిగారు వాదించి రాకరించిరి. లవణసత్యాగ్రహము నడుచుటకు వగరములో నిర్బంధ ప్రారంభమిదియే. అరెస్టుయిన నాయకులను దేశభక్తులను అనుమతిగారి గౌరవాగ్ధము చేయ నగరమున సంప్రదించి సాధ్యమయ్యెనని మదరాసు పౌరులను నేడుకొనుచున్నాను. శేపటినుండియు హైకోర్టు సమావేశములకు లవణసత్యాగ్రహ యుద్ధరంగముగ నిర్ణయింపబడినది. దళితులు తరువాత దళితులు అచ్చటనే ఉప్పు తయారు చేయుచుండును. ముందు కార్యక్రమము తెప్పటి కప్పుడు ప్రకటింపబడును. శేపటి సత్యాగ్రహులు శే పుదమును 6-30 గం. హైకోర్టు సమావేశమున యీ దిగువ విరుగుడు కాంటిపైనినటుల ఉప్పుసత్యాగ్రహ మొనర్చెదరు. (1) ఎస్. అబ్దులు కాదర్, (2) ఎస్. తిరువేంగడంనాయకర్, (3) సి. పద్మాజిరావు, (4) వి. శ్రీనివాసరావు, (5) పి. విజయరాఘవాచారిగార్లు.

వై. నారాయణగారి ఆఫీసు మూయబడుట శ్రీయంత నాగేశ్వరరావుగారిని అరెస్టుచేసెనందున తమ ఆపన్నులని తెలుపుటకు 864 యెన్సెనేడు బార్లిటోక్ మదరాసులో నున్న వై. నారాయణగారి పైపు లైటుల వద్దయి యేజిస్ట్ల ముసేవేయబడెను.

అహ్మద్ సయ్యద్, యస్. సత్యమూర్తిగార్లు ఆహ్వానము మీద మద్రాసు మహాజనసభ సమావేశము నేటి ఉదయమున మహాజన సభా హాలునందు జరిగెను. శ్రీయుతులు ఆర్. రామచంద్రరావు, డా. యు. రామరావు, యస్. సత్యమూర్తి, సి. వి. వెంటటరమణ అయ్యంగార్, టి. అదినారాయణ చెట్టియార్, బషీర్ అహ్మద్ సయ్యద్, కన్యకా చెట్టియార్ (నెలం) అబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, పి. రంగస్వామి అయ్యంగార్, డంకర్ గ్రీన్స్ (అడయార్) సి. నాగచెట్టియార్, శే. సరసింహఅయ్యంగార్ యస్. కుంజితపాదం యం. భక్తవత్సలం పి. జి. కుప్పస్వరావు, బి. జగన్నాథదాస్ గార్లును తదితరులు సభకు విచ్చేరిరి. సభయందు ఆర్. రామచంద్రరావు గారు ప్రతిపాదించిన స్క్రీముపై చర్చజరిగెను. అటుమీదట యీక్రిందితీర్మానములు ఏకగ్రీవముగ ఆమోదించబడెను. (1) విదేశవస్త్ర బహిష్కారమును బ్రిటిషువత్స బహిష్కారమును కొనసాగించి స్వదేశవస్తువులను ప్రోత్సహించుటకు స్వదేశీ సంఘముకటి స్థాపింపవలెనని తీర్మానించడమైనది. (2) ఈవైకార్యములు నిర్వహించుటకు యీక్రింది వాడుగల ఉపసంఘముకటి ఏర్పరపబడెను. ఈఉపసంఘము వారు యితర కాంగ్రెసు తంతుకారక సంఘములతో కలిసి పని చేయుటకును అనుమతి నొసగుబడెను.

డా. యు. రామరావుగారు అధ్యక్షులు శ్రీయుతులు వి. సి. రంగస్వామి యం. భక్తవత్సలం పి. ఆర్. వి. ఆచార్యగార్లు కార్యదర్శులు. శ్రీ. టి. పి. వివాక్షినుండరంగారు శాశాధికారి. 25 మంది కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. ఈవైకమిటి సభ్యులలోని యీక్రిందివారు శ్రీయుతులు ఆర్. రామచంద్రరావు, డా. యు. రామరావు, యస్. సత్యమూర్తి, అబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, సి. యస్. ముత్తరంగ మొదలియార్, శే. భావ్యం, బషీర్ అహ్మద్ సయ్యద్ యస్. కుంజితపాదం, యం. భక్తవత్సలం, బి. జగన్నాథదాస్, పి. ఆర్. వి. ఆచార్యగార్లు చెన్నపురియందలి విదేశవస్త్ర వ్యాపారస్థుల కడకేగి విదేశవస్త్రములను బహిష్కరింపునని వారినిగోరెదరు. ఈ బహిష్కారప్రచారము కొంతవరకు సఫలీకృతమైన విషయసంగమవారు పండిత ముగేశ్వరాగారిని చెన్నరాష్ట్రమునందు విదేశవస్త్ర బహిష్కారప్రచారము గావించుటకు ఆహ్వానించెదరు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సత్యాగ్రహ కేసులు

సాంబమూర్తిగారి కేసు తీర్పు

కాకినాడ సబ్ జిల్లా జుడ్జ్ డి. సుబ్బారెడ్డి గారు శ్రీ బి. సాంబమూర్తిగారిపై గల ధర్మావతు కోర్చి కేసులో యిచ్చింది తీర్పు చెప్పిరి :- శ్రీ బి. సాంబమూర్తిగారు పీఠికలోడు 124 ఎ. సెక్షన్ ప్రకారము శిక్షార్హులు, రాజద్రోహపూరితము ఉపన్యాసములను ఏప్రిల్ 14, 15 వ తేదీలందు ప్రెడా|| వెంకటచలపతి పురమండలమున జరిగిన కాకినాడ స్టేషన్ పోలీసు అఫీసరులను మాకు సమాచారము తెలియపర్చెను. ముద్దాయిపై కేసుకేసులు తగిన కారణ మున్నందున వా రొకసంవత్సరమునకు ముందీ ప్రవర్తన గలిగియుండునట్లు రూ 1000 పూచీకత్తు గోరుచు క్రిమినలు ప్రాసీజరు కోడు 112 సెక్షన్ ప్రకారము వారి నోటి సాపంగ బడెను. 108 (ఎ) సెక్షన్ ప్రకారము పూచీకత్తు నొసంగి ఏడాదిపాటు కారాగారమునందు గోరబడిరి.

స్టేషన్ పోలీసు అఫీసరు చెప్పిన సమాచారము రుజువు చేయుటకు ముగ్గురే సాక్షులు విచారించబడిరి. ప్రభుసాక్షి పండ్ల ప్రభుకృష్ణ దేవ సబ్ జిల్లా జుడ్జ్. ఈతడు 14, 15 తేదీ లందు సభలోని ఉపన్యాసములను పండ్ల ప్రభుకృష్ణ దేవ సాక్షి కోని చెండు ఉపన్యాసములను ఎ, బి అను ప్రదర్శనపత్రము లుగ కోర్టులో దాఖలు చేసెను. మొదటి ఉపన్యాసమునందు సంవత్సరాంతములోపున బ్రిటిషు ప్రభుత్వము అంతరించునని నేను యాభిగ చెప్పగలను. ప్రభుత్వమును పడగొట్టుటకు మేము యత్నించుచున్నాము. దేశీయలలో ప్రతివారును పరిపాలనయందు పాల్గొనగలరని ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వమును ఇండియాలో స్థాపించెదము అని కలను. 15వ తేదీ ఉపన్యాసమునందు ఆతడు ప్రజలను కాపాడగల సమయమునందు చేరుదని హెచ్చరించెను. ప్రస్తుత ప్రభుత్వమును పడగొట్టి ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వమును స్థాపించుటకు నేను ఉద్దేశించితిని అని చెప్పెను.

నేను ఉపన్యాసములు చెందిని జాగ్రత్త చదివితిని. ఉపన్యాసములందు చచ్చుట అహింస బోధించియున్న మొదటిసం ది చివరవరకు ప్రభుత్వముపట్ల అనూయకలిగించుటకే యత్నించితిని. అహింస బోధించినంతమాత్రమున ఉపన్యాసములు క్క రాజద్రోహపూరితము మానిపోదు. ముద్దాయి వాటూలు మొసంగ లేదు. తనతరపున సాక్షులైన విచారింప నొల్లకుండెను.

రెండవసారి కాకినాడ స్టేషన్ పోలీసు అఫీసరు ప్రభు సాక్షి చెప్పినదంతయు సరియేయని బలపరచెను. మూడవ ప్రాసీ క్టు వ ను సాక్షి గురు జ న ప ల్లి లో సాల్పు అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరు. అచట ముద్దాయి జరిగిన ఉపన్యాసములో ప్రభుత్వమువారు సత్యాగ్రహములను బాధి ధయపరిచియు సమద్రువునీటిని కాచి ఉప్పుచేసినవో వారే మియు చేయనియు తెలిపెను. సమిష్టికాపనోల్లంఘనము ప్రా రంభింపబడెను. ఇట్టి రాజద్రోహపూరిత మగు ఉపన్యాసము లను నిరోధింపవచ్చునో చాల ప్రమాదము జరుగును. కావున శ్రీ. ప్రా. కోడు 108(ఎ) సెక్షన్ ప్రకారము ముద్దాయి సంవత్స రముపాటు సుత్తుర్రనకు పూచీకత్తును పొందుదును. కావున 112 సెక్షన్ నోటినును నేను భావించుచు అట్లు చేయనివో ఏడాదిపాటు జైలులో విడిపైదు నవభవించవలెనని నిశ్చయించుచున్నాను.

పూచీకత్తు నిమగ్నకోరక ముద్దాయి నిరాకరించినందున ఏడాదిపాటు విడిపైదు రాజమండ్రి సెంట్రలు జైలులో అనుభవించవలెనని తీర్పు చెప్పుచున్నాను.

కాకినాడ నాయకుల కేసు విచారణ

శ్రీ. ప్రా|| 108 క్రింద పూచీకత్తులను కోరగా నాయకులు నిరాకరించుట

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 19—శ్రీ. ప్రా. 112 సె|| క్రింద క్రియుతులు సాంబమూర్తి, సత్యనారాయణ, సుబ్రహ్మణ్యం, వేంకటరావుగార్లు ఉత్తరపులు అందరేయబడెను. ఒకవత్సర మువరకును సద్యర్తనమును కలిగియుండుమని ఒక్కొక్కరు 1000 రూపాయలకు పూచీకత్తు నిమగ్నయై గాక ఒక్కొక్కరు ఆ మొత్తమునకే మరి యిద్దరిచేతగూడ పూచీకత్తుల నిప్పించవలెను. అన్ని మేజిస్ట్రేటు జి. సుబ్బారెడ్డిగారు కోరగా, అందుకు నాయకులందరూ నిరాకరించిరి. ఒకపాద్యహంసలుయిన సెక్టరును, ఒకటవును పోలీసు సబ్ డివిజన్ సెక్టరును ఒక సాల్పు

అసిస్టెంటు యిన సెక్టరును (గురజానప) సాత్తుమిచ్చిరి. నాయకు లొసంగిన ఉపన్యాసములను ప్రజలలో ప్రభుత్వము పట్ల నిరసనమును ద్వేషమును కలిగినది. తెలెస్సు పొందినసాల్పు మాలిలో అనిధ్యత కలిగినది. అని వారు చెప్పిరి. వారి ఉపన్యాసములలోని భాగములను దాఖలు చేసిరి. విచారణ జరుగుచున్నపుడు సాంబమూర్తిగారు ధ్యానమొనరించుచుండిరి. తక్కినవారు ముగ్గురును ఖులాసాగా మాటలాడుచుండిరి.

సత్యనారాయణగారు సత్యమును వెల్లడించుట

“సాల్పు యిన సెక్టరును చెప్పినది మొదటినుండి చివర వరకునుగూడ కేవలము అసత్యము. నేను వెనుకదరులలోను గురజానపల్లిలోనుగూడ నెట్టి యుపన్యాసములను యిచ్చియుండ లేదు. నిజసిద్ధిని ప్రజలకు వెల్లడించుటకే నీ విషయమును తెలిపితిని. అని శ్రీయుత చెప్పి సత్యనారాయణగారుండిరి.

19 వ తేదీ ఉదయమున 8 గం. 10 ని. మొదలు 12 గంటలవరకును విచారణజరిగినది. మధ్యాహ్నము ఒంటి గంటకు తీర్పు చెప్పబడెను. ఒక్కొక్కరికి ఒకసంవత్సరము విడిపైదు చేయబడెను.

హరటాలు

19 వ తేదీని కాకినాడలో పగలంతయును పూర్తిగా హరటాలు జరిగినది.

వీరిని నలుగురు రాజమండ్రి సెంట్రలు జైలులో నుంచుటకు ఉత్తరు వియ్యబడెను. శిక్షవేయబడగా వారిని మోటారు లారీలో కాకినాడ సబ్ జైలుకు తీసుకొనివెళ్లిరి. సాయుధులగు పోలీసులు వెంట నుండిరి. వేలకొలది ప్రజలు జయజయధ్వన (హ్రాసరించుచు వెంటజిరి. వారందరూ ఉదయమునండియు అచటనే యుండిరి.

శ్రీయుత రంగయ్యనాయకుగారిపైని

కార్యభార మిడుట

ఇట్లుపైని సత్యాగ్రహము నడిపించు కార్యభారమును శ్రీయుత మండపాక రంగయ్యనాయకుగారు వహించవలెనని సాంబమూర్తిగారు నడిచిరి. సాంబమూర్తిగారు యెరసాలలోనుండి వెలుపలకు వచ్చి బోధించువరకును గూడ ప్రజలనుండి కదలలేదు. పోలీసువారి అధికార మక్కరకు రాలేదు.

రాజమండ్రి వందరమున బహిరంగసభ

రాజమండ్రి, ఏప్రిల్ 21:— 20 వ తేదీ సాయంత్రము రాజమండ్రిలో శ్రద్ధానంద ఘట్టయ్యవద్ద పెక్కువేలమంది సమావేశమైరి. రాజమండ్రి నగర కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి శ్రీయుత పాలకోడేటి నూర్యప్రకాశరావుగారును యితర వలంటీరులును కలిసి నిషిద్ధ బాతీయగీతములను మొదలు పాడి ఆరీతిగా సత్యాగ్రహ మొనరించిరి. డాక్టరు శివరాజు వెంకట రామరావుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. వలంటీరులును ధనమును కావలెనని గంభీరపన్యాస మొనరించిరి.

వెనుక రాజమండ్రి మునిసిపల్ చెయిర్మనుగా నుండిన శ్రీయుత గజవిల్లి రామచంద్రరావు ఎం. ఏ. గారు సాంబమూర్తిగారిని తక్కిననాయకులను చాల ప్రశంసించిరి. “శ్రీయుత సాంబమూర్తిగారు త్యాగమూర్తి. కుభశీతమును కూర్చి దృఢశక్త్యాసముకలవాడు. శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారు సీతానగరసత్యాగ్రహ ఆశ్రయ స్థాపనాచార్యుడు. నిర్భాగవిధానమును సాగించుటలో ఆదర్శప్రాయుడు. వెన్నేటి సత్యనారాయణగారు మహామేధావి. అభినవమంత్రి యుగంధరుడు. తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డుకు కాంగ్రెసుకు వకపరచినవారు శ్రీ కళావేంకటరావుగారే” అని రామచంద్రరావు గారు నడిచిరి.

శిక్షించబడిన నాయకుల సభింపించునట్టి తీర్మానమును డాక్టరు పాలకోడేటి గారు సూచించిరి. శ్రీధర్మూర్తి సుబ్బయ్యగారును మరి ముగ్గురునుగూడ నవవ్యసించిరి. పిమ్మట అధ్యక్షుడు నాలుగు ఉప్పుపాట్లములను వేలమువేయగా 181 రూపాయలకు సభ్యులు వానిని కొనిరి.

(స్వ. వి. తంతివార్త)

నెల్లూరు జిల్లా

(స్వర్ణయవితేఖరి)

గోగులపల్లిలో లవణసత్యాగ్రహ సభ

గోగులపల్లి, ఏప్రిల్ 20:—ఉప్పుకాపనము విషయమున సమిష్టికాపనోల్లంఘన ప్రచారము విప్రులముగ జరుగుచున్నది. ఈ గ్రామములు నిన్న ఉదయము బహిరంగసభకేసిరి. రాత్రిపల్లి గ్రామముబుద్ధ్యుగారు వారాపత్రికలోని వివిధభాగముల వార్త పత్రికలోని వివిధభాగముల వార్తలను చదివి మహాత్ముని ఆజ్ఞ అన్ని ప్రాంతములందు ప్రజలచే నెట్లుచేయుటజరుపబడుచున్నదో చెప్పిరి ప్రభుత్వభయమును పూర్తిగ వదలవలెనని ఓరుగంటి వెంకటసుబ్బయ్యగారు చెప్పిరి. సాయంత్రము వేరొక సభ

జరిగిన ఇతరదేశములు స్వరాజ్య ముకుభవింపుమనుడుగ గి. సాక్షి పండున్నవో బోధవరచిరి ప్రభుత్వమువారును ప్రజలను బలాబలములు మాము కొనుటకు లక్షణాసన భిక్ష్కారము ప్రభుత్వమునునియు ఇంచు గెలిచినవో ప్రజలకింకేమి భయముండదు. దానంతనదిమీ నమ్ముననియు చెప్పిరి. ఓరుగంటి వెంకట సుబ్బయ్యగారు గ్రామస్తులను భయపెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు చేయుచున్న చర్యలను ఖండించి ప్రభుత్వోన్యాయము గానియు సుఖము బహిష్కరించవలెననిరి. అది వరకు తయారుచేయబడిన స్వరాజ్య లవణమును సభలలో విక్రయించిరి. ప్రజలు దైర్యముగ కొనుటయేగాక తమ పేర్లను గూడ పోలీసువారి కోసంగిరి. పేదవారికి ఉప్పు ఉచితముగ నొసంగబడెను.

సాయంత్రము ప్రచారము మాటపల్లెబోయి పంచము లకు బోధించిరి. నేడునయమున 7 గ యెవరగ ఉప్పుతయార జేయుటకు తాలూకాలో యితర గ్రామములకుగూడ కబురం పిరి. పోలీసువారు చూచుచున్నారేగాని యంతవరకేమి కర్య గైకొనలేదు.

కాకినాడలో క్రొత్తనాయకులు

రంగయ్యనాయకుగారు సాంబమూర్తిగారిస్థాన నాయకులైరి

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 19:—పెద్ద బహిరంగసభ కేటి సాయంత్రము కాకినాడలో జరిగెను. 6 వేలమంది జనులు వచ్చిరి. సాంబమూర్తిగారిస్థాన రంగయ్యనాయకుగారు నియమింపబడిరి.

పి. సత్యనారాయణగారు శ్రీయుతమలాదేవిగారు ఎం. తిరుమలరావుగారు తేదితరులు ఉపన్యసించిరి. మాతొద్దు యీ తెల్లవారేసము అను పాక పాడబడెను. సభికులందరు కలిసి పాడిరి. శిక్షితులయిన నాయకుల సభింపించుచు తీర్మానము చేయబడెను. వెన్నేటి సత్యనారాయణగారు తాము సమద్రవీర మున గల ఉప్పు పరలనుండి ఉప్పు తెచ్చుటకై ముగ్గురు వలంటీర్లతో వెళ్లితిమనియు ఆస్థలమెచ్చుటకుందో ఎవరెవరు. వెళ్లి తెచ్చికో తమిప్పును చెప్పము అనియు బహిరంగ సభలో తెలియచేసిరి. అందరికిని ఉప్పు ఉచితముగా పంచిపెట్టబడెను. కళాకాలంలోని ప్రాధేపకారి భార్యయిన అత్తలి వెంకట సుబ్బయ్యగారు ఒక చిన్న ఉప్పుపాట్లమును సభవారికిచ్చిరి. ఇందులో సగము రు 25/లకు అమ్మబడెను. కొంత వాలంటీరుల శివరమునకు పంపబడెను. మిగిలినది ఆమె దాచుకొనెను. సభలో అనేకమంది ద్రవ్యనిరాకముల నొసంగిరి. శత్రు మద్యపాన నిషేధప్రచారమునకై కొందరు వలంటీరులు పంపబడుదురని సాంబమూర్తిగారు సభలో చెప్పిరి. వాలంటీరులకు రికోజుల వరకు అయ్యెడి ఖర్చునుభరించుటకు ఇవటి బట్టల వర్తకులు తీర్మానించిరి. (శ్రీ. ప్రా.)

బొంబాయి

బమునాదాసు మెహతాగారికి ఆరునెలలు విడిపైదు 200 జుల్మానా చెల్లింపనివో మరి రెండునెలలు విడిపైదు

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 19—మెహతాగారిని 18 వ తేదీ ని ఆరెట్టుచేసి కాదాకు తీసుకొనివచ్చిరి. నేడు మధ్యాహ్నము స. డి. మేజిస్ట్రేటు జి. ఆర్. చౌదరిగారు కేసు విచారణచేసిరి. ఉప్పు చట్టము 47, పి. కో. 117 సెక్షన్లక్రింద 6 నెలలు విడిపైదు 200 జుల్మానా చెల్లింపనివో మరి 2 నెలలు పైదును విధింపబడెను. మెహతాగారిని ఏ క్లాసు కైదీగా చూడవలెనని అజ్ఞాపించెను. మెహతాగారు వాదించలేదు. నీవృత్తి యేమని అడుగగా

భారతదేశమునందు బ్రిటిషువారి ఆక్రమణను సభింపజేయుటయే యిప్పుడు నేను చేయుచున్న పని

అని మెహతాగారినిరి. శిక్షను మెహతాగారు నవ్వచు వినిరి.

మెహతాగారి ప్రకటన

“నా సహకారులలో నొక్కొక్కరిని కారాగృహము నకు పంపుచుండుటచే నాకు చాల ఆకాంతి కలిగినది. శత్రుకు నేనుగూడ కించినాశ్రమముగా నైనను దేశనేన చేయగలిగినని సంకల్పి నాకు కలుగుటచే నాకు చాల సంతోషముగానున్నది. భారతదేశమునం దంతటనుగూడ నిపుడు వేలకొలదిగా దేశారాధకులు బుద్ధిపూర్వకముగా సత్యాగ్రహ మొనరించుచు కష్టముల ననుభవింపుచు స్వార్థత్యాగ మొనరించుచున్నార. గాన దీనినిల నున దేశమునందు విదేశీయుల ఆక్రమణము త్వరలోనే తొలగగలను విషయమున నాకెట్టి సంతోషమునులేదు” అని మెహతాగారు తెలిపిరి. (శ్రీ. ప్రా.)

మద్రాసు యువక సంఘము;— ఏప్రిలు మాసము
సోభాత్మశ్చదినము మద్రాసు యువక సంఘమువారు రాబోవు
27 వ తేదీని కోయిల పడ్డగైయను గ్రామమునందు జరిపెదరు.
ఈ గ్రామము అవిడి ప్రేక్షకులు 1 మైలు దూరమున నున్నది.

తూర్పుగోదావరిజిల్లా

శాంతినగర విజృంభణము

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 16:—15 వ తేదీరాత్రి గురజానపల్లిలో గ్రామీణుల జరుగునని ప్రచరించబడినది. పోలీసు సాల్టు అధికారులను గ్రామస్థుల నాసభకు హాజరు కావలసినదని అనేక విధముల నయనభయమున చెప్పి, పెనుగుదురు, మొదలగు మన గ్రామములవారు గురజానపల్లి రాకుండగ రెండు గ్రామములకు మధ్యనున్న యొకకాయన పంటనెండు సాల్టు అధికారులను బిల్డింగ్ దండధరులై అటకాయించుటకు నిలుపబడిరి. పెనుగుదురు గ్రామస్థులు వందలకొలది వచ్చి వంటనెండు కన్వల్యువైపు నిర్బంధపడి నిలిచియుండిరి. రేవు మంగయ్య అను వక పెద్దపలకుబడిగల రైతు ముందునుచుండెను. జనము వంటనెండు మధ్యకు రాగానే రోజులను సాల్టు అసిస్టెంటు ఇన్ స్పెక్టరు వారిని బుగ్గివాడ మిక్కిలి బలముగ స్రుద్దెను. జనులలో భయోత్పాతముకలుగునని తలచియుండును. కాని యీ రోజులు పిరికివారిలో కూడ ధైర్యసాహసములు చిగురెత్తుచున్నవని ఆరోజుగారికి తెలిసియుండలేదు. కావుననే అటుల స్రుద్దియుండును. ఆ గ్రామస్థులందరిచేతులలోను కర్రలున్నవి. అందరకును ఆవేశముకలిగినది. కాని ఒక్కరికిని పిరికిదనము కలుగలేదు. యెవరు పారిపోలేదు. దౌర్జన్యమునకును దిగలేదు. గాంధీశిష్యులతోడను జ్ఞాపకము తెచ్చుకొని ఆకోడుమీద అటులనే మాన్యుండిరి. యంతలో రామచంద్రుని వెంటబుగారి కివార్త తెలిసి అచ్చటకువచ్చి సాల్టువారిని లక్ష్యముచేయుక గురజానపల్లి వైపునుండి పెనుగుదురు వైపునకు వంటనెండువారిని పంపియునని శాంతినగర నూత్రముల కనుగొన్నవారు పతకము కొరకు ఇంకొక నిదానమిచ్చి యొచ్చిన స్థానిక కార్యక్రమము ప్రజల మద్దతిని సుదృఢములయి యుండునంతలో బులుసు సాంబమూర్తిగారి కారు అచ్చటను వారువేగమున వచ్చి వ్రాలినది. సాంబమూర్తిగారి కారు సరిగ్గా వంటనెండువైపునావడినది. సాల్టువారు సాంబమూర్తిగారితో సరళముగ మాటలాడిరి. రోజు తనపేరు వుద్వేగము సాంబమూర్తిగారి కెరింగి చెను. సాంబమూర్తిగారు జిల్లాకు ప్రజల నాయకులనియు శాంతి సమరక్షణమునకు బులుకాపురై నిలిచియుండెననియు తెలిసికొనెను. యెట్టి అటకాయులేకపోయెను. వంటనెండు సాల్టు అధికారులు అసభికారము కలిగించిన అటకాయులలోపాయెను. రాధాగో విడువబడిన. అందరకు అస్సంగ వందలకొలది గురజానపల్లి మీటింగునకు హాజరయిరి. గురజానపల్లిలో వారందరును మీటింగునకు వచ్చిరి. డప్పులవారు మామూలు ప్రకారంవచ్చిరి. రామచంద్రుని వెంటబుగారు వారిని సమదాయించి హితబోధ గావించిరి. సభ సమక్షమున గతవార చారిత్రమంతయు రామచంద్రుని వెంటబుగారు నాయకులగు సాంబమూర్తిగారికి నివేదించిరి. సాంబమూర్తిగారు గ్రామస్థుల సమావేశమయిన సమయ 1000 మంది రహిత బృందములో గంభీరమగు సుపనాదముగావించి దేశపితృక కార్యదీక్ష శాంతినగర త్యములనుగూర్చిబోధించిరి.

16 తేదీని కాకినాడలో సాయంత్రము పాఠశాలి, సత్యనారాయణగారిని, గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావుగారిని, ఏలూరుకాపురస్థులు తామూరు నుబ్బారావుగారిని గవర్నమెంటువారు అరెస్టుచేసి తిరిగివిడిచిపెట్టిరి. ఆ చరిత్ర మత్స్య ద్యుతముగ జరిగినది.

స్వరాజ్య వ్యవస్థను ప్రదర్శించి తూర్పుగోదావరిజిల్లాలో ప్రజలను ఆందోళనకు పరిమళింపజేసినది తామూరు నుబ్బారావుగారు, వుప్పతో కాకినాడవచ్చిరి. ఇచ్చట యజ్ఞశాల మాడగొరగ వారిని పాఠశాలి సత్యనారాయణగారు తుల్యసాగరసంగము కడకు తీసుకొనివెళ్లి అంతయు కనబర్చిరి. అచ్చటనుండి కాకినాడలో బహిరంగ సభలో విక్రయము కొలుకు యజ్ఞశాలనుండి వుప్పసాల్టుములు తీసికొని సత్యవీరభద్రరావుగారు సత్యనారాయణగారు, నుబ్బారావుగారు కూడా జట్టాపై బయలుదేరిరి. వీరిని ఒకసాల్టు యువశిష్యురగారు పిలిపిమీద వెంటాడించి వచ్చుచు వున్నవారివద్దనున్న సంగతి తెలుసుకొని ఘంట ప్రభంవంటనెండు దాటగానే వీరిని యెర్రవైచేతి మని చెప్పుచు జట్టాను ఆ ప్రక్కనున్న పోలీసుస్టేషనుకు మరలింపజేసెను. అరెస్టువారంట్లు కనబరచలేదు. సత్యనారాయణగారు మూజవాటి ఎర్రస్థును మంజూరుచేయదలచుకొనలేదు. జట్టాలోనుండి వుప్పను వదలకయే క్రిందకు దుమికి స్టేషనుకు బుద్ధిపూర్వకముగ వచ్చుటకు నిరాకరించిరి. సత్యనారాయణగారు రోడ్డుమీద కూర్చుండిరి. ఎర్రస్థువారంట్లు చూపించబడలేదు. బూత్లగరముగ మాగురు సత్యనారాయణగారు గవర్నమెంటు అధికారులచేత స్టేషనుకు యెత్తుకొనిపోవడిరి. సాల్టు యువశిష్యురగారు వుప్పనువిచ్చేయమని కోరగ సత్యనారాయణగారు ముప్పురునిరాకరించిరి. సత్యనారాయణగారు తమ పేరుచెప్పుటకుమాడ అవసరములేదని నిరాకరించిరి. అంత ఎర్రస్థుచేసితిమని చెప్పటయే గాని వారంట్లు కూడ లేకుండగనేబలము నుపయోగించి సత్యనారాయణ, నుబ్బారావుగార్ల వద్దనున్న వుప్పసాల్టుములను అధికారులు తీసుకొనిగలిగిరి. కాని సత్యవీరభద్రరావుగారు పిడికిలి విప్పటకు సాల్టువారికి సాధ్యపడలేదు.

విశాఖపట్టణ సత్యాగ్రహ

సంరంభము

నాయకులు ఆరుగురు అరెస్టు : సంపూర్ణ హారతాళము

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఏప్రిల్ 16:—నిన్నటి మధ్యాహ్నము శ్రీయుతులు మాకేవల్ల రామచంద్రరావు, తన్నేటి విశ్వనాథము, దిగుమర్తి వెంకటరామస్వామి, భవిషిపాటి చిన్నయ్య నారాయణ శర్మ, కొల్లూరు నూర్యనారాయణ గుప్త, ససంతరావు బుచ్చి నుండరావు, గార్ల మ ఉప్పుసత్యాగ్రహ సేరముక్తిద ఆరెస్టు చేసిరి. సత్యాగ్రహ శిబిరమున పైవారిలోని మొదటి ఆయరు గురుకుండరావుగారిని శివగృహమున అరెస్టుచేసి వెంటనే మోటారులారీలపైని కలెక్టరుకోర్టుకు తీసికొనిపోయిరి. ఈ వార్త తెలియుటతోడనే పలువురు ప్రజలు, నాయకులు కోర్టుకువచ్చిరి. శ్రీయుతులు భూపతిరాజు, వెంకటపతిరాజు, పూసపాటి కుమారవెంకటపతి రాజుగార్లుమాడ చనుదెంచిరి. కోర్టులోపల కొంత ఆవరణముదాటి ప్రజలురాకుండ పోలీసులు కాపలాయుండిరి. తమ స్నేహితులను, బంధువులను మాచుటకు మాత్రము నాయకుల కనుమతి నొసంగిరి. ఆ అనుమతి వనసరించి శ్రీ శసంతరావు, బుచ్చినుండరావుగారు కొందరి వేజులతో దురులతో సంభాషించుచుండగా అట్టింస సర్కిలు ఇప్పుడెక్కరు గారగు నూర్యనారాయణ రాజుగారు వారిని మూకలో కలిసి సంభాషించవలసినయి, నా స్వాధీనముననున్న ఈ సమయమున నే ననుమతించినయి చెప్పగా నుండరావుగారు దివ్యుణ్ణి కలెక్టరుగారి అనుమతినిపొందియే నేను మాట్లాడుచున్నాననిరి. అయినను బలముకాదని ఆయనను భుజముపట్టి కోర్టుగదిలోనికి నెట్టిరి. కలెక్టరుగారితో ఈ సంగతి తెలిపి నుండరావుగారు వాదించగా వెళ్లుటకు అనుమతించిరి. నిర్బంధితులలో నలువురు నాయకులు ఒకరు మాచుగుల పురపాలకసంఘాధ్యక్షులును, ఒకరు మండలసేనానియు కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులును అయిన పిరికి కోర్టులో మాన్యుటకు ఆసనముల నొసగలేదు. క్రిందనే వారాసీనులయిరి. శ్రీ వసంతరావు, బుచ్చి నుండరావు గారు తాము సత్యాగ్రహముగ ఇంకను చేరియుండలేదనియు, ఆ కారణమున వెయిలుమీద విడుదలచేయవలెననియు కోరిరి. మొదట అంగీకరింపకపోయినను పిదప కోర్టువారంగీకరించి వారిని విడిచిరి. ఈ కేసునిచారణ ఈ నెల ఇరువదిమాడవ తేదీని జరుపుటకు వాయిదావేసిరి. అంతవరకు భూపతిరాజుగారు తాము గృహములనుండి తెప్పించుకొనుట కనుమతించిరి. రాత్రి భోజనము సత్యాగ్రహ శిబిరమునుండియే తెప్పించుకొనిరి. పండుకొనుటకు ఒకచాపమాత్రము కావలెననిరి. కోర్టుగదిలో నిర్బంధింపబడిన తన భర్తను తిలకింపవచ్చిన శ్రీమతి జానకి బాయిగారు తక్కిన నాలుగియునుండి 23వ తేదీ వాయిదా వేసినపిమ్మట నాయకులను లారీలపై వెయిలుకు తీసుకుపోయిరి. కార్యాగ్రహమునకు పరిసిష్టించువు శ్రీమతి జానకిబాయి గారు మాలుమాలు పతికంఠమునవైచి “మీకువచ్చిన ఈ మహాగౌరవము నాదే”యని తెల్పిరి. నీకర్తవ్యము నీవు మరువద్దని శ్రీ రామస్వామిగారు తెలిపిరి. వారియెడబాటు దృశ్యము పాపాణముల కరగింపజాలియుండెను. పతితోమాడ సత్యాగ్రహిగాచేరి కాలిపడకు జర్రముతో సంచారముచేసి గృహమునిడిచి శిబిరముననే కఠిననియమముతో పఠనసరించిన ఆ సతీమణి నేడుపతితోడనే కార్యాగ్రహమునకు వెడలుభాగ్యము లేకపోయెనని పరితపించుటయు, ఒంటరిగనైనను నిరుత్సాహపడక రంగమున

మెడవంచిరి. త్రొక్కిరి. నేలపై యిడ్చిరి. ఏమేమోచేసిరట. యెన్ని చేసినను వీరభద్రరావుగారు నిశ్చలముండహాసము పడలేదు. పిడికిలి పడలేదు. అధికారులు ఏ వచ్చుకీ యి వినియోగించినను ఏమియు సాధ్యముకాలేదు. యంతలో పోలీసు అధికారులందరును వచ్చిరి. ఎంతయిది వచ్చినను ప్రయోజనము కలుగలేదు. వీరభద్రరావుగారు భయపడలేదు. శాంతము పడలేదు. పిడికిలివిడువలేదు. నాయకులగు సాంబమూర్తిగారి పాదసన్నిధికాని యీ పిడికిలి విడవని స్పష్టముగ ఎరింగించెను. ఆ శాంతము, ధైర్యము, బలము, కన్నవారికిని, విన్నవారికిని, అందరుకును ఆశ్చర్యము, ఆనందము కలిగించెను. వారిని విడవవా అనియడుగుచు విడువనని ప్రహ్లాదనుచుండ ఆపట్టు విడిపింప ప్రహ్లాదు నెంతెంత శిక్షలపాల్గొనెనో మనము కనియెరుగము. అట్టి ప్రహ్లాదదీక్ష, శాలము, సత్యాగ్రహము. నేను సత్యవీరభద్రరావుగారి వద్ద మానీతిమని జనులు చెప్పుకొనుచున్నాను. గవర్నమెంటు అధికారులు సత్యవీరభద్రరావుగారిని వుప్పతో కూడ విడిచిపెట్టిరి. తక్కిన సత్యాగ్రహులు నిర్బంధింపబడ వదలిపెట్టిరి. యీ శాంతిసమరములో సత్యాగ్రహమును ఇట్టి విజయము చేపూరు భాగ్యము మొట్టమొదట కాకినాడలో కల్గినందుకు కాకినాడ పాఠశాల మిక్కిలి ఆనందించుచున్నాను.

(స్వకీయవిలేఖరి)

విద్యుక్తధర్మము నెరవేర్చుచుండుటయు ఆంధ్రవనితామణిలు ఆచర్యముగ గమనింపదగినది.

నాయకుల సందేశములు

ఆంధ్రప్రదేశ్ విలేఖరిగ నేను నాయకులనువర్ణించి మీ మీ సందేశము నెరిగింపవలెనని కోరితిని. ఈ క్రిందిసందేశములు వారు ప్రజలకు తెలుపవలసినదిగ చెప్పిరి.

సద్దారు యజ్ఞనారాయణ శర్మగారు

“అనుకొనినట్లే ఈ భాగ్యము మాకు లభించినందులకు సంతసించుచున్నాను. నా కర్తవ్యము నేను చేసితిని. నా మాడుగుల సోదరులు వందలకొలదిగ వచ్చి సత్యాగ్రహమున చేరినప్పుడే నాకు సంతృప్తి కలుగును. శ్రీలు, పురుషులను భేదము లేక ఎల్లరు నిందుచేరవలెను. యూనియనుబోర్డు కార్యాలయముపై మాడుగులలో స్థాపింపబడిన స్వాతంత్ర్యసతాకము ప్రాణ ప్రదముగ కాపాడవలెను”

తన్నేటి విశ్వనాథముగారు (దళనాయకులు)

విశాఖపట్టణ మనుకొనిసంతకంపై సత్యాగ్రహము జను ప్రదముగ నడిపించెను. ఇంకను ఈ మహాయజ్ఞ మీ ప్రకారముగనే జరిగించవలెను. మేము లేనిలోపము నేమాత్రము రానియక ప్రజలు దేశగౌరవమును కాపాడవలెను.

కొల్లూరు సత్యనారాయణ గుప్తగారు (నగర కాంగ్రెసు కార్యదర్శి)

నా అరెస్టువైళ్ళ సోదరులందరును ఖడ్గరునే ధరించవలెను. చాలంటిరులుగ చేరవలెను. దేశస్వాతంత్ర్యయుద్ధమున వైస్యలు వెనుకంజవేసిన కళంకము రానియరాదు.

మారేపల్లి రామచంద్ర శాస్త్రిగారు (మండలసేనాని)

మా విద్యుక్తధర్మమును మేముచేసితిమి. ఇక ఈ మహాసంగ్రామము జరిగింపవలసినభాగ్యత మీయందున్నది. జాతీయ పతాకమునకు మూలక రాకూడదు.

దిగుమర్తి రామస్వామిగారు (పట్టణ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు)

ప్రజల భాగ్యత ప్రజలేసరించవలెను. నేను వేరుగ నేమియు చెప్పకక్కరలేదు. మహాసంగ్రామము విజృంభించవలెను. నాయకులను మోటారు లారీలమీద తీసుకొనిపోవుచున్న పుడు జనుజయధ్వనములు విన్నుముట్టెను. నాయకులల్లు నిర్బంధింపబడినను సత్యాగ్రహము సముద్రతీరమున జనుప్రదముగ జరుపబడెను. మండలసేనానిపదవిని శ్రీ రామచంద్రశాస్త్రి గారు, శ్రీ పూసపాటి బుచ్చిశీతారామచంద్ర రాజుగారికి నియమించిరి. పలువురువిద్యార్థులు సముద్రతీరమున మైలుమారమువరకు ప్రాయురేర్పరచి ఉప్పుచేసిరి. వీధులలో విద్యార్థులు ఉప్పు విక్రయించిరి. వేలకొలదిప్రజలు సభకువచ్చిరి. నాయకులను కోర్టునుండి జైలుకు తీసుకొనిపోయిన పిమ్మట వచ్చి పురిపండా అప్పలస్వామిగారు నాయకుల సందేశములను సభలో నెరిగించిరి. హారతాళము చేయవలెనని కోరిరి. పిమ్మట సభ ముగిసెను. రాత్రి నాయకులను వేరువేరు గదులలో నుంచిరి.

సంపూర్ణ హారతాళము

నాయకుల నిర్బంధించినందున ఈ దినము సంపూర్ణమగు హారతాళము జరుగుచున్నది. తగినంత ఆవళాళము లేకపోయినను ఒక్కడుకాగమమాడ ఈ ఉదయమునుండియు తెరచుటలేదు. బండ్లు నడచుటలేదు. కాఫీహోటలులు మూయుబడిన. వీధులలో ఏవదార్థములు విక్రయించుట లేదు. నగర మంతయు ఉత్సాహముగ నున్నది. విజయనగరమునుండి మాడుగులనుండి కొందరు శ్రోత్రగవచ్చి పంటిరులుగ చేరిరి.

కఠినశిక్షలను నిరసించుట

బొంబాయిలోని యిండియను మర్చెంటుస్ ఛేంబరువారు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునకు లేఖను పంపుట

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 18:—ఉప్పుపట్టును సుల్లంఘించి నందులకు గుజరాతులో ప్రముఖులగు నాయకులకు చాలమందికి ఆతిథాదాణములు శిక్షలు విధింపబడిన. వారిని పలువిధములగు అవమానములకును దురాగతములకును గూడ పాలుజేయుచున్నారు. దొరతనమువారు నిష్పక్షికుమగా పరిపాలించెదరని ప్రజలగుల నమ్మకము దీరివలన తొలగిపోవును అని వారు వ్రాసిరి.

(ఆ. ప్రె.)

ఎ నం బ్లీ ఎన్ని క
శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారు ఖాళీచేసిన భారతకావన పద్ధత్యమునకు ప్రాసెసు జి. రంగనాయకులుగారు పోటీ జేయదలచినట్లు తెలుపుచున్నాడు.

పాపపూడి సత్యనారాయణ, సత్యవీరభద్రరావు తాల్లూరి సుబ్బారావు గార్లను ఉప్పునిమిత్తమై అరెస్టుచేసి నిడుదల చేసిరి

ఉప్పు వదలకుండ వచ్చిన వీరుడు

(ప్రత్యేక ప్రతినిధి)

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 17—సత్యాగ్రహ యజ్ఞశాల నాయకుడు శ్రీయుత పాపపూడి సత్యనారాయణగారు నిన్న సాయంత్రము 8 గంటలకు పట్టణములోని స్వాతంత్ర్య కిరీటము నుండి చొల్లంగి యజ్ఞశాలకు బయలుదేరి బోవుచుండగా దారిలో వీలూరి నావత్తులకు శ్రీయుత తాల్లూరి సుబ్బారావు గారు కలిసికొనిరి. వారి ప్రసంగములో మట్టపాడెములో పశ్చిమ గోదావరి సత్యాగ్రహము తయారుచేసిన ఉప్పు కొన్ని పాట్లములు తనవద్ద నున్నవని సుబ్బారావుగారు చెప్పిరి. కొన్నిటిని సత్యనారాయణగారి కిచ్చి యజ్ఞశాలకు బయలుదేరిరి.

నిన్నటి యువయువనుండి కాంగ్రెసువారికి బండ్లు కట్టవలసి పోలీసువారు కానించుచుండిరి. పట్టణమునుండి యజ్ఞశాలకు బండ్లు కట్టుటకు బండ్లవాండ్లు వెళుచిరి. అంతట శ్రీయుత దుర్గిరాల లక్ష్మీదేవిగారి బండియొక పంపుట తలుపుచేసి, కర్నూరుపట్టును గుండుచేసిన సంగతి గోచరింపగా నే బండ్లవాండ్లు బండ్లు కట్టుట మానివేయుచుండిరి. సుబ్బారావుగారు రైలుస్టేషనునుండి వెచ్చుటకు బండివేరుగట దుస్తగమయ్యెనని చెప్పెను. సుబ్బారావుగారు, సత్యనారాయణగారును బండ్లవాండ్లను భయపడవద్దని హెచ్చరించి ఒక జట్కాను ముట్టాడుకొని వచ్చిరి. ఒక ఫర్మాంగు రావడంతోనే పోలీసుకు బండివాని వాక్యములు వినిరై వెళ్ళు తీసివేస్తారని స్త్రీ 3-0-0 జరిమానా వేస్తారని పోలీసువారు చాల అవస్థలు పెట్టెదనని భయపడి వారి జట్కాను జంకివాడు అపి చేసి బండి కట్టవడము. అప్పుట బండికొండ్లందరకును హెచ్చరింపు వాక్యములు చెప్పి యిటువంటి పుత్తర్వులను పుల్లంఘింపుచున్న దనియు, ఆ పుత్తర్వులను రద్దుచేయవలెననియు అందరకు సమ్మెకట్టాలెనని సత్యనారాయణగారు కోరిరి. వాదభయములకు తిరుగి బహుగుండా పోగా యింకోక జట్కావాడు బండికట్టగా వారు చొల్లంగి యజ్ఞశాలకు 4 1/2 గంటలు వెళ్లిరి. తాల్లూరి సుబ్బారావుగారు యజ్ఞశాలలోని ప్రయత్నముల నన్నిటిని తిలకించిరి.

శ్రీ సత్యనారాయణగారు అప్పటి కాంతిపైలకులతో మాట్లాడి తిరుగా బయలుదేరుచు అప్పుడే తయారైన ఉప్పును కొంత పొట్టునుకట్టి సుబ్బారావుగారి కిచ్చుటకుగాను తీసుకొని వచ్చిరి. వాడెందరును శ్రీయుత గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావుగారును జట్కా యొక్కరి. అంతట ఒక కాంతిపైలకుడు మండుల రాజమల్లయ్యగారు యజ్ఞశాలలో యివ్వబడిన ఉప్పు సాము పట్టువచ్చి యిచ్చుచుండగా సాల్సు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు రామిరెడ్డిగారు పైకిలుమీద నున్న "మాస్టరుగారూ మీయొద్ద ఉప్పు ఉన్నదా" అని సత్యనారాయణగారి నడిగిరి. ఉప్పు వున్నదని అయినకు చెప్పుటడెను. మల్లయ్యగారు ఉప్పు పొట్టుమును చేత బుచ్చుకొని "ఉన్నదండి ఇదిగో" అని అనిరి. ఇన్ స్పెక్టరు పోలీసుండి తిరుగ సత్యనారాయణగారితో "ఉన్నట్లుయితే నేను తీసికొనవలసి యున్నదని" "తీసుకొండి మాయొద్ద ఉన్నది" అని బదులు చెప్పగా "బలవంతముగా తీసికొనవలెనా" అని ఇన్ స్పెక్టరు అనెను. "అది వాకు తెలియదు, మీకెట్టి పుత్తర్వులను పైనుండి కలవో నాటిప్రకారము మీరుచేయుదు" అని సత్యనారాయణగారు చెప్పిరి.

ఇన్ స్పెక్టరు దారిలో యితర ఉద్యోగిలో నాల్గొండు చుకొని తిరుగ జగన్నాధపురం నుండి వెయ్యిద్ద సత్యనారాయణగారి జట్కాను కలిసికొని పోలీసువారిని జట్కా ఆవుచురి. కాన్స్టేబులు ఆవోగా రాకపోకలకు అడ్డును వస్తుందని సార్వజను జట్కాను పోలీసు స్టేషనుకు పట్టవలసివ దనిరి. పుతెన నుండివచ్చి గంట ప్రభయ్యద్ద స్టేషనుకు బండిని నుల్లింపుచుండగా సత్యాగ్రహము బండిలోనుండి దిగి వారంట్లు తేనిచే బుద్ధిపూర్వకముగా పోలీసు స్టేషనుకు రావనిరి. పోలీసు కాన్స్టేబులు ఉద్వేగపడుకొనిరి. సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు అక్కడనే ఉప్పు యివ్వవలసివదని కోరిరి. ఇవ్వనుటచేత శ్రీ సత్యవీరభద్రరావుగారి చేతిలో ఉప్పును తీసికొనుటకు ఇన్ స్పెక్టరు వెనుకబడినాడు. కార్యము లేకపోయెను. బ్రాఫిక్సు

అడ్డినది. వందలకొలది జనము ప్రోహిబిని వచ్చుచు మూగిరి. కాంతము వహించవలసినదని కోరుటచేత శ్రజలు కొంచెము తప్పుకొని గొడవచేయకుండ మామూ నిలబడిరి. మిమ్మలకు అరెస్టు చేసినాము. స్టేషనుకు రావలసినదని సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు అనెను. కోటిమాటలో నిమిత్తములేదు. రావలసిన అగత్యము లేదనుటచేత పోలీసువారు బలవంతముగా లాగుకొనిపోయిరి. అప్పటికి గం 6-10 నిమిషము లయినది.

స్టేషను చానడిలో వస్తరను నిలబెట్టిరి. జనము కోర్టు జనువో కిట్టి లాడుచుండెను. గందరగోళము మాత్రము లేదు. పోలీసువారు సామూహిక తమిషను అడకిరిని కాంతముగా జనులు నిలబడిరి. సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు పోలీసు, సాల్సు సెన్టయ్యుద్యోగిగలకు కలుగు పంపించుటకును చేతిలో ఉప్పు లాగు కొనుటకు యితర సన్నాహములు చేయుచుటకును ఒకపాపు గంటకాలము వట్టెను. సుమారు అడుగున్నర పాడవు ఒక అంగుళము మందముగల గుండ్రని ఇనుపకడ్డి ఒకటి పోలీసు కాన్స్టేబులు లోపలికి తీసుకు వెళ్లి యుంచుట మాచినాను. అప్పుట ఒక సాల్సు ఆఫీసరుకూడ ఉండి ఎందులకేతము. ఉప్పును యివ్వవలసింది అనుచుండెను.

సత్యనారాయణగారి వద్దనున్న మాస్టర్ గారుచేసి మీ యొద్దనున్న ఉప్పును యిప్పించండి అని సాల్సు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు అడిగెను. ఇప్పుని సమాధాన మిచ్చిరి.

మిమ్మట శ్రీ తాల్లూరి సుబ్బారావుగారి యొద్దను వెళ్లి అడిగిరి. అరెస్టువాదము రాగా బలవంతముగా సుబ్బారావుగారి గుప్పికినబట్టి ఆయన చేయి శ్రేణు కొండలు పోయేట్లు గుప్పికిన పోలీసువి ఉప్పును చేతిలో బోసికొని సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు ఆ ఉప్పును వీధిలో పారబోసెను. ఆయన పుచ్చొంగి సత్యాగ్రహ శాలలో తయారైన ఉప్పు.

తరువాత సత్యనారాయణగారి యొద్దనున్న గౌరవపూర్వకముగా అడిగి నిమ్మట ఆయన యొద్దనున్న మట్టపాడెము ఉప్పుపొట్టులు 7, 8 ని తీసికొనిరి. గుప్పిట మండి ఉప్పును తీయుటకు ముడిచిన శ్రేణును నరుచగాతీసి ఉప్పును తీసికొని. ఆయన బలహీను డరచుచేత అతిసుకుపుగా ఉప్పువచ్చెను. అప్పటికి 6-30 గంట లయ్యెను.

మిమ్మట వీరభద్రరావుగారి యొద్దను వెళ్లిరి. ఆయన అతిలేరన వస్తాడు. కుప్పీ చేసినవాడు. అయితే శ్రీరామరాజుగారికి గరిడీలు తిప్పడము నేర్పినారను సురక్షింపగలరు. ఆయన తండువండు క్రింద చేతులను దిబ్బుల శ్రేణి నిలువబడెను. సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు రి, 4 నిమిషములు ఉప్పుగల గుప్పికిన తీసి కొనయత్నించెను గాని దొరకలేదు.

తరువాత వీరభద్రరావుగారు మాట్లాడిరి. ఇద్దరు సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరులు ఎంతయినను ఆయన గుప్పికి నిమిత్తము వెనుకబడిరి. దక్షిణాది సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు యిచ్చియుండి ఎందులకేతము అని ఎంతచెప్పును తీసుబోయెను లాభము లేకపోయెను. సాల్సు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు తనయొక్క యావచ్చుకొని చేతుల కాళ్లబడి ఉపయోగించి వ్యర్థుడై వదిలివేసెను. బూట్లతో త్రొక్కి యిల్లారున దండగిసుకు పోయేట్లు సీపు దొడ్లవ్యయముగా ప్రవరించుట సీపు తగదని వీరభద్రరావుగారునిరి. ఎంత దొడ్లవ్యయమున మీరు దిడిగట్టిను ప్రాణమునైన నీవును గాని ఉప్పును వదిలివెట్టును అనిరి. ఇన్ స్పెక్టరును విక్రాంతి దీసికొని తిరుగ యత్నిస్తే ప్రయత్నించుచునిరి.

కొంత వడియిన తరువాత ఇన్ స్పెక్టరు తిరుగ వీరభద్రరావుగారితో తలబడెను. వీరభద్రరావుగారు పోర్టుగల తెల్లెత్తి నువలె కరుండి తగదుప్పిడి ఇన్ స్పెక్టరుకు దొరకనినలేదు. వీరభద్రరావుగారి చిత్తుచేతు నుడ్డేముతో ఇన్ స్పెక్టరు పై లాగును పోచిను మాదిరిన మోకాటో నొక్కి మీదబడిరి. ఏమియు లాభము లేకపోయెను.

పోలీసు ఉద్యోగియులు రాగానే వారిద్వారా ఉప్పును తీయించువాడును ఉడ్డేముతో కాజోలును స్వల్పకాలము ఇన్ స్పెక్టరు యూరకుండెను. 6-45 గంటలకు జిల్లా పోలీసు మాఫరింబెండెంట్లు, డిప్యూటీ పోలీసు మాఫరింబెండెంట్లు, పోలీసు సర్జెంట్లు ఇన్ స్పెక్టరు, సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు, సాల్సు అసిస్టంటు ఇన్ స్పెక్టరు స్టేషనులోనికి వచ్చిరి. సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు రామిరెడ్డిగారు వీరభద్రరావుగారు ఉప్పు యివ్వనుమలే గనికెప్పిరి. మీరు అరెస్టులో నున్నారని గనుక ఉప్పు యిచ్చి వేయువది కమిషను అడిగెను. ఇన్ స్పెక్టరు పోలీసు నానుతము. దాంతో కాన్స్టేబులవచ్చెను. కాని ఉప్పుమాత్రము యివ్వనుట వీరభద్రరావుగారు రనిరి.

పూర్వపురాత్రు సురభాశక్తిలో సాంబమూర్తిగారి తో వచ్చి కాంతిని నెలకొల్పిన వీరభద్రరావుగారు యాజునే అని సాల్సు అసిస్టంటు ఇన్ స్పెక్టరు రోజోగారు మాఫరింబెండెంట్లు తెలియజేసెనట. చివరకు అందరను విడిచివెట్టె

వలసినదను నభిప్రాయమునకు ఉద్యోగిగల వచ్చి సత్యాగ్రహమును వెళ్లవలసిన దనిరి.

మమ్మలను అరెస్టుచేసినా చుంటిరే ఇప్పుడు వెళ్లిపోవలసిన దంటున్నారే ఏమి దీనికర్థము, అని కమిషనురు సత్యనారాయణగారు రడిగిరి. "ఎట్టి కండిషన్లు లేకుండ మిమ్మలను విడిచివెట్టునున్నాము" అని బదులుచెప్పిరి. మిమ్మలను అరెస్టు చేసినట్లును విడిచివెట్టిట్లును రికార్డులో నుంటుందని డిప్యూటీ మాఫరింబెండెంట్లు అనెను. ఉప్పు నాచేతిలోనే ఉన్నదని మాత్రము గ్రహించండి అని వీరభద్రరావుగారు చెప్పిరి. ఉప్పుతోనే విడిచివెట్టినామని ఉద్యోగిగల లనిరి. సత్యనారాయణగారిని పోలీసు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు తండ్రిచే రడిగిరి. ఆయన చెప్పెను అనిరి. తక్కిన ఇద్దరు చెప్పగా మీరు ఎందుకుచెప్పరు? అని ఇతర ఉద్యోగియు లడిగిరి. వారి కిట్టమొనది గనుక చెప్పిరి. మీరడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానములు చెప్పవలసిన నిర్బంధము మాకులేదని సత్యనారాయణగారు చెప్పిరి. అప్పటికి 7 గంట లయినది.

మాగురు సత్యాగ్రహమును బయటికి నచ్చునకి గంటలకు నుండి ఎదుగుచున్న మహాశ్రజు జనుజయ ధ్యానములు విన్నుముట్టింప జేసిరి. మేరలేని ఉత్సాహము పుట్టెను. సత్యనారాయణగారిని అసంతోషముగా మేకపిల్ల వలె మెడమీద వేసి కొని ఒకయునకును గంటపందము ఆవలకు పరుగిడెను. న ల దు, వ ల దు, అ ని ఆ య స ప్రా ర్థిం ప గ అయినను క్రిందపడిరి.

అత్యంత స్వాతంత్ర్య కిరీరాధికారి శ్రీయుత వెన్నేటి సత్యనారాయణగారు, శ్రీయుత మండవక రంగయ్యనాయకుగారు, శ్రీయుత మొసలికంటి తిరుమలరావుగారు, గుట్టపు బండితో ఎదురు వచ్చి సత్యాగ్రహమును అభినందించిరి. దారిలో అందరును పాపచారులై పోను హాయినింపనను బాతీయ కీర్తనముల పాటలతో వెళ్లిరి. అప్పటి హాసభలో జను జయ ధ్యానములు చెలరేగెను. శ్రీయుత బులును సాంబమూర్తిగారికి సత్యాగ్రహము నమస్కరించిరి.

శ్రీ సత్యవీరభద్రరావుగారు "ఇదిగో ఒక పలుకు పోకుండా ఉప్పును జాగ్రత్తగా తీసికొనివచ్చినాను. సాంబమూర్తిగారు! పుచ్చుకొనండి" అని అమితోత్సాహముతో నిచ్చిరి. ఉత్సాహపు జై జై. ధ్యానములు విన్నుముట్టెను వీరభద్రరావుగారును తక్కినవారిద్దరును జరిగిన విశేష వివరముల జెప్పిరి. మా పశ్చిమగోదావరి సత్యాగ్రహము మల్లు పాతెములో ప్రాగు జేసిన ఉప్పు మీకందరకును ప్రదర్శిచెదమను నుడేశము భంగపడనేమో అనుకొంటినిగాని, మచ్చుకైనను మాయపు యీ వీరభద్రరావుగారి ద్వారా మీ సమక్షమునకు వచ్చుటయు, మహానాయకులైన శ్రీ సాంబమూర్తిగారికి నెక్కలగుటయు జరిగినదిగావున నాయదృష్టము పండినదనుకొందును. వీరభద్రరావుగారికేక వందనము" అని తాల్లూరి సుబ్బారావుగారు చెప్పిరి.

సాంబ మూర్తిగారు

సత్య వీరభద్రరావుగారివలె అందరకు శరీరబలమును స.పాదించుకొని ఆయనవలె కాంతిని వహించి యీ సమరమును సాగించవలసినదనియు, నేడు ఆయన చేసినట్లుగానే, అరెస్టు చేసినను ఉప్పువదలకుండ ఆత్మశక్తితో నిలబడవలసినదనియు, అట్టి పెనుగులాటలు ప్రభుత్వమువారు దొడ్లవ్యయంతో చేయుచున్న రక్తములోనున్నట్లు కొట్టిరత, మానవత్వవారంధరను అతి శాంతము వహించియుండవలసినదనియు, ఏమాత్రము దుఃఖము కన్నీరు పెట్టుటగాని చేయవద్దనియు, స్త్రీయుడ పురుషునలెనే సమగ్రతతో తను యుక్తును. తమ తన మానమును గాపాడుకొన్నట్లు కాపాడుకొనవలసినదనియు, ఏయొక్క స్త్రీయును, ఏ విదేశ స్త్రీయైనను యీదేశపు స్త్రీయైనను వీధి పోవునపుడు భయపడునట్టి పరిస్థితులుండరాదనియు, బాలాంధ్రపు శేషమగ్గుగారిని దారిలో ఏవురుపుడైన అడ్డుకట్టి ఉప్పును మీటింగునకు తీసుకురానివ్యవహాయనో, లేక యితర అమానమేదైన చేసిననో, అ క గ డే అ గ్ని హోత్రము పుట్టుననియు, స్త్రీలందరను ప్రాణములవలె ఎర్పించినచో ధార్మరాష్ట్రులకు కలిగిన ప్రాణశత్రుమే నేడును అట్టి అగ్నిహోత్రముపుట్టి యీదేశ ప్రభుత్వముయొక్క అంతమునుమానునదియు, జిల్లా మాఫరింబెంట్లు వీరభద్రరావుగారు నుంచి నీరుడగ్రహించి ఉప్పుతోనే పంపించివేయుట ఆ మాఫరింబెంట్లు యొక్క అనంతకృత్యమును ఎంతయును మెచ్చుకొనవలసియున్నదనియు శ్రీ సాంబమూర్తిగారు తమ యువన్యాసమున జెప్పిరి.

గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావుగారి గుప్పిటలోని ఉప్పుకుటుంబశాస్త్రీగారు రూ 12 లకుకొనిరి. కండికొండ వీరభద్రయ్యగారు, బాలాంధ్రపు శేషమగ్గుగారు, పలిమెట్టిరామమూర్తిగారు యీ మొదలైన వారు ర యా రు చేసిన ఉప్పును వేలం వేసిరి. సత్యాగ్రహ యజ్ఞశాలలో గవర్నమెంటు ఉద్యోగిగల యిద్దరువచ్చి రూ 8 లు యిచ్చుట

బెజవాడ (స్వకీయవిలేఖరి)

గంపలగూడెంరాజాగారి గంభీరోపన్యాసము

బెజవాడ, ఏప్రిల్ 17:—పశ్చిమ కృష్ణానది ఒడ్డునందు ఉప్పు సత్యాగ్రహము చేయుటకై శ్రీ గంపల గూడెం రాజాగారి నాయకత్వమునంద వేలైన ప్రభుత్వకాంతి సైనికదళము నిన్న మధ్యాహ్నము ఇచటికి వచ్చెను. నిన్న సాయంత్రము దళముయొక్క నాయకు లగు రాజాగారును దళమువారు తెచ్చిన స్వరాజ్య ఉప్పుబట్టలును పట్టణవిధులందు ఉంచెను. విధులవెంట ఉప్పు అనేకలకు పంచిపెట్ట బడెను.

సాయంత్రం గాంధీపార్కునందు శ్రీయ్యత డాక్టరు జి. యస్. శర్మగారి అధ్యక్షతన గొప్ప సభచేరినది. రాజా గారిని సైనికులను అభినందించుచు అధ్యక్షులవా రుపన్యాసించిరి. రాజాగారు రిటూల సుప్రసంగించిరి:—

భగవదనుగ్రహముచేతను, భగవాశీర్వాదప్రసాదముచేతను ప్రభుత్వసేనాదళము తన కర్తవ్యమును నిర్వహించి తిరిగి వచ్చి యున్నది. సుశీతులము కాకున్నను మహాత్ముని సంకల్పమే మమ్మును శిక్షితులచేసి మానదలలోపములను లేకుండజేసెను. మాతృదేశారాధనము యథావిధి నిర్వహించి వచ్చిన మమ్ము ప్రోత్సహపరచుచున్నందులకు పంపనములు. మేము బెజవాడ నుండి 50 మంది బయలుదేరితిమి. దారిలో 19 మంది సైనికులు దూలోచేరిరి. బందరునందు 120 మంది మమ్ము కలిసిరి. మొత్తం 200 మంది చిన్నాపురము చేరితిమి. అచట కాసన ధిక్కారము గావించితిమి.

అచట చక్కని ఉప్పు గలదు. దాని సంకయను పోలీసు వారు బురదలో త్రొక్కిరి. కాని దేవుని ప్రపలన మరొకచోట మంచి ఉప్పును కనుగొంటిమి. దానిని బుట్టలనుండి తెచ్చితిమి. తెల్ల వారుగిరి అచటికి గూడ పోలీసులు వెళ్లి బురదలో త్రొక్కిరి. మమ్ములిటులనే ఎదుర్కొనజూచిరి. కాని ప్రకృతి నెవరు తప్పించగలదు. మరునాడు పూర్ణిమ యగుటచేసి సముద్రము పొంగెను. దానితో మంచిఉప్పు బయటపడెను. ఈ మంచి ఉప్పును మాడునాళ్లు జనుచేసితిమి. వచ్చినవారలకు పంచిపెట్టితిమి. చిన్నాపురం గ్రామములో కాంగ్రెసు శేరు తెలియనే తెలియదు. అయినప్పటికి ఆ గ్రామవాసులు 400 మంది వచ్చి మాతోపాటు సత్యాగ్రహ మొనర్చిరి. పోలీసులు మమ్మును పట్టుకొనుటకు బయలుగ మేమే వా రెవరు సుడికో యని నడిచితిమి. కాని వా రెవరును కన్పించలేదు. వారు ఆ చోటునుండి లేచియోపాయిరి. మొత్తమువార ప్రభుత్వమువారు మాకు కష్ట మీయలేదు. అచ్చట జరిగిన రెండుమూడు సంగతు లను వివరింతును.

ఒకసారి పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు మా శిబిరమునకు వచ్చి లోనికి పోవలయునని చెప్పెను. నేను వెళ్లవద్దంటిని. అంతటితో ఆయన వచ్చినదానిని పోయెను. వారు అతికొంతముగా నండి రని చెప్పవలెను.

మేము ఉప్పును తెచ్చుటకు వెడలునప్పుడు సాల్పు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు ఆగవడెను. మేము కాసనధిక్కారము చేయుచుంటిమిగా. మమ్ము నిర్బంధించరాదాయని మమ్మురి కృష్ణారావు గారు ఆ యుద్ధానికి నడిగెను. తనకు ప్రైవేట్ కాకుల ఉత్తరువులు లేవని ఆ యుద్ధానికి చెప్పి వెళ్లెను. 3 రోజులు ఇట్లు ఉప్పు సత్యాగ్రహ మొనర్చితిమి. ఉప్పు మంచిది ఎక్కడ చూచిన నచటనే దొరకును. అట్టి మంచి ఉప్పును వారు పొడు చేయుట బాగుగ లేదు. తినలేరు. మనలను తిననీయరు. ఇంతటితో మా ఉప్పు సత్యాగ్రహము ముగిసెను. కాని సమరము ముగియలేదు. స్వరాజ్యము సిద్ధించుగనుక మనము ఉర్రకుండ రాదు. భగవదనుగూర్చి ఆరాధించవలెను. మన మదరాసురాజ

సభలో ప్రకటించబడెను. బులును సుబ్బారావుగారు, ములికుట్ట వెంకట సుబ్బారావుగారు స్టేజర్లలో వీరిద్దరుమాత్రమే ఉప్పు వేలములో పాడిరి. ఒక కాలేజీ టీచరు నిష్టల సీతారామయ్యగారు కొందరు స్త్రీలును పాడిరి. తక్కువగల మనుష్యులుగూడ ఉప్పును పొలుటో కొనిరి. సుమారు రూ 50 వరకు ఉప్పువల్ల వచ్చినది.

వారింటియంద యింటింట వసూలుచేసిన విదేశపు బట్టలను సభలో నివ్వబడిన వానిని సాంబమూర్తిగారు అగ్నికింధనము గావించిరి. సామాన్యులు కూలివారు విదేశపుబట్టలు పూర్తిగా తీసి యిచ్చివేసిరి. ఇద్దరికి తన భుజముపైనుండిన అంగవస్త్రముల రెంటిని శ్రీసాంబమూర్తి గారిపాదానికి, రాత్రి 9 గంటలకు సభ ముగిసెను.

ఈ సాయంకాలము స్వరాజ్య దండు కాకినాడకుచేరును. నిన్నరాత్రి ఆర్యవట్టములో గొప్ప సన్మానమిచ్చిరి. రూ 118 లాపంగిరి. ఏడవూర్తి గ్రామములను దారిలో గౌరవించిరి. నేటి యుదయమునకు కరపచేరెను. సాంబమూర్తిగారు వెన్నెటి సత్య నారాయణగారును గరిమెళ్ల సత్య వీరభద్రరావుగారును అచటికి వెళ్లిరి.

ధానియందు తప్ప ఇతర రాజధానులలో తీవ్రమయిన నిర్బంధ విధాన ములవిషయమును వి. కాంగ్రెసు అధ్యక్షులగు జవ్హర్ లాల్ నెహ్రూగారిని నిర్బంధించినారు. గవర్నమెంటువారు మనము 18 వ లేదీని సత్యాగ్రహమును మానుదుమేమో నని ఆశోచింపండిరి. ఇప్పుడు వారికి ఆయాశ అడుగంటినది. మనము ఎల్లరము సర్వదా ఉప్పు సత్యాగ్రహ మొనర్చుకుండవలెను. త్రాడులేకుండ ప్రచారమొనర్చవలయును. విదేశీవస్త్రములను పూర్తిగా బహిష్కరింపవలయును. ఈ పశ్చిమ కృష్ణానదిలో చేరిన కాంతిసైనికులు తెల్లరు యీపైనుదాహరించుచున్న కార్యము లకై కాలమునంతటిని వినియోగింప నిశ్చయించినారు. పురుషులు ప్రచారము చేయవలెను. స్త్రీలు కాపలాచేయవలెను. బందరులో ఖద్దరుస్త్రధానిలు చాలమంది. బెజవాడలోరైతులు విదేశీ వస్త్రధారిణులు తెప్పించ మనవలెందులకు సంకల్పమే గాని పౌరు తెల్లరు ఖద్దరును ధరించవలసిన బాధ్యత గలదని మనవి చేయుచున్నాము. నేటినుండి ఖద్దరును మాత్రమే ధరించుమని ప్రతిజ్ఞ చేయండి. విదేశీవస్త్రధారణము చేయకు. దేశమునం దన్ని వస్త్రల నిర్బంధము హెచ్చుకావచ్చును. ఇప్పుడు కాంతిదళమున చేరినవారెల్లరు తెల్లరులో పెట్టబడినను, బాంబులతో ప్రేల్చబడినను, ఈ స్థానము లన్నింటిని పూర్తి గావించవలయుననెడి నిశ్చలసంకల్పముతో నుండుదు. ఎల్లరు కాంతిసేనయందు చేరుదు. ఇంకను 8 మాసములవరకు ఈసమరము జరుగు ననుకొని ఇందులకు గాఢసిన సాధనసామగ్రిని సిద్ధపరుతుడు. కాంగ్రెసునకు పలుకుబడిగలదని ప్రభుత్వమునకు స్పష్టపరచవలయును. లేనిచో మన దేశ మధోగతిపాలనను, మనరాజధాని యందు జరిమానాలు వేయు నూచనలు కన్పించుచున్నవి. మన సర్వస్వమును మాతృదేశమున కర్పించి మనము సన్మాని సులముగలను సిద్ధపడవలెను. అన్నింటికి సిద్ధమయియే యీ సమరమునకు దిగివలయును. బందరులో కల్లెరుకు నోటిను నంటిమి. ఆయనకు చాలకోపము వచ్చినది. కోపము వచ్చిన నేమి? మేము ఉప్పుచట్టమును ధిక్కరింపితిమి, ధిక్కరింతుము. ఉప్పును చేసినాము, చేయుదుము. మూడు నాలుగు బస్తాలు నిలువచేసినాము. పంపుదుము. ప్రజలనెల్లరిని పురకొల్పి వారల చేత సత్యాగ్రహమును చేయుచుచుమని మేము బహిరంగముగ కల్లెరుకు తెలిపినాము. పట్టుకొండని సవాలుచేసినాము. వారికిపకులము మొంగుగలదు. వారు మనల నెన్నికష్టములకైన దింపవచ్చును. ఆయనకు భయము లేదు. దేశీయులతో డాటుగల చేసి పూర్ణస్వరాజ్యము అనతికాలముననే సిద్ధించగలదని మా నమ్మకము. నిర్బంధము లేనిది. కష్టముల పాల్పడినది స్వరాజ్యము ఉచితముగ రాదని మహాత్ముని యుద్ధయము జనుప్రచమకు టను ప్రాజార్యులచేతు ఏదకో కృతనిశ్చయమైయున్నారు. మోతీలాల్ పండితునివంటి మహర్షి మందజనైయుమన్నారు. గవర్నమెంటుకు భయకలిగినది. ఎంట నేమి పొరబాటుజరిగిన నేమనునోయని భయపడుచున్నారు. చదుకకు పోవుచున్నారు. మనము వారలను కవ్వించుచున్నాము. ప్రభుత్వమువారు కూడ ఒకయెత్తు, నేమిచున్నారు. మహాత్మునికి సాయపడునాయకులను ఒకరి తరువాత నొకరినినిర్బంధించుచున్నారు. 1921 లో కూడ ఇట్టి మార్గమునే అచట బిచ్చి చిట్టచివరకు గాంధీగారిపై చేయిచేసినారు. కాని ప్రభుత్వము పొరబడుచున్నది. గాంధీ గారు నిర్బంధించబడినను ఉద్యమ ముగిపాడు. ఏచట చూచిన నచట నేలను సక్రమముగ నడిపించు యోధు బుద్ధునయ్యెదరు. ప్రభుత్వమువారు దౌర్జన్యమును పురిగొల్పవచ్చు. ప్రజలు జాగ్రత్తపడి దౌర్జన్యములలోనికి దిగిలేని మహాత్ముడు ప్రాయో పజేతముచేసి ప్రాణత్యాగముచేయును. మనము అతి జాగ్రత్తగ నుండి కాంతియుక్తులై ప్రయత్నించవలెను. మనయుద్ధయము ఆత్మ, త్యాగ, సత్యములపై ఆధారపడియున్నది. గాంధీ మహాత్మునికి నెనసాయము మొందుగలదు. ఎవరి పాపమువా నే హరించును. ఎవరి సత్యము వారి నే రక్షించును. తన్ను ఎవరాశ్రయింతురో వారి నే భగవానుడు రక్షించునని గీతావాక్య ముగలదు. భగవదవతారములలో ఒక్కొక్క యవతారమునకు ఒక్కొక్క ముగణమున్నది. గాంధీ అవతారముననో ఆ యన్ని అవతారముల సుగణపుంజముల ఖనియైయున్నది. అట్టి గాంధీ నాశ్రయించిన మనకు విజయముచేహరుట నిశ్చయము. మమ్ము టికి నిశ్చయము. గాంధీచెప్పినవీరిని ప్రవర్తించుదు. స్వరాజ్య సిద్ధి గనుడు. విదేశీవస్త్రధారణము నాకు శ్రీతి. సభలోని నిష్ట్రముల నన్నింటిని అగ్నిహోత్రునికర్పించుచు నాకు పరమ సమృతము. తాముటల చేయుదురుగాకయని ప్రార్థించుచు న్నాను.

పిమ్మట అనేక విదేశీవస్త్రములను ప్రాగుచేసి మంటపెట్టిరి. స్వరాజ్య ఉప్పును రాజాగారు వేలమువేయగా శ్రీమతి కాశేపల్లి కాళికాంబగారు రు 45 లకు వేలముపాడి అందులకు గాను ఒకజత బంగారు గాజులనిచ్చిరి. ఆ గాజులజతను వేలము వేయగా గూడవల్లి రామబ్రహ్మంగారు రు 50 లకు కొనిరి.

పిమ్మట రంగారావులవారు ఆధ్యక్షులవారికి దళము వారికి, దళనాయకులకు శ్రీరాజాగారికి పంపముల నర్పించిరి. ఇంతటితో సభముగి సెను.

కాంతిసైనికులు చిన్న చిన్న జట్టులుగ చీలి గ్రామములలో ప్రచారముచేయ నెట్లుబట్ట యేర్పాట్లు జరుగుచున్నవి.

శ్రీమతి స్వరూపరాణి శ్రీమతి ఉమా నెహ్రూగారు సత్యాగ్రహ మొనరించిరి

అలహాబాదులో ఉమా నెహ్రూగారు దళాధిపత్యమును వహించుట

అలహాబాదు, ఏప్రిల్ 19:—అలహాబాదులో శండిత త్యాగములకు నెహ్రూ, (ఎక్స్ ఎస్. ఎల్. సి. గారి భార్యయగు శ్రీమతి ఉమా నెహ్రూగారు 18 వ లేదీని సత్యాగ్రహ దళాధిపత్యమును వహించి సత్యాగ్రహ మొనరించుటకు బయలుదేరుటచే సగరమునం దశక్తితోత్సాహము విదిరిమైనది. వలంటీరుల వెంట నొక చిన్న బండి యుండెను. దానిలో ఉప్పు చేయుట యను అమ్ముదయను దారిపాడుగనను జరుగుచునే యుండెను.

శ్రీమతి స్వరూపరాణిగారు ఉప్పుచేయుట ఉపన్యాసించుగ

గవ్యస్థానమును చేరినపిమ్మట శ్రీయ్యత పండిత మోతీ లాలు నెహ్రూగారి భార్యయగుటచే వీరవత్సీయును పండిత జవహర్లాలు నెహ్రూగారి జనని యగుటచే వీరమాతయును స్వయముగ సత్యాగ్రహ మొనరించుటచే వీరాంగనయునగు శ్రీమతి స్వరూపరాణిగారు మొదట ఉప్పుచేసిరి. పిమ్మట గంభీరోపన్యాసము నొసగిరి.

“మీరు మీ మాతృదేశము పట్లను పండిత జవహర్లాలు పట్లను కృతఘ్నులు కానియెడల ప్రతినిడీసెలోను ప్రతిమేడలోనుకూడ స్త్రీలు, పురుషులు, బాలులు, స్త్రీధులు మున్నగు వారందరుగూడ ఉప్పు చేయవలెను. ఏవని చేయుటవలన జన పోరాటము చెరసాలకు పంపికో ఆ పనినే మీరందరుగూడ చేయవలెను. ఇక ఉప్పుచట్టమును నడచివేయుదు. మరియొక చట్టమును ఉల్లంఘింపుదు అని గాంధీమహాత్ముడు ఆజ్ఞాపించు వరకును యెల్లవారును ఉప్పు సత్యాగ్రహమొనరించుచునేయుండవలెను. చెరసాలకు వెళ్లుటకు సిద్ధపడుచున్నవారు భారతదేశీయులందరికొరకును సస్యరాజ్యమును కోరుచున్నార గాని తమకొరకు మాత్రమే కోరుటలేదు. కావున ప్రతిస్త్రీయును పురుషుడును గూడ నిండులకు తోడ్పడవలెను.

ఖద్దరు

అందరును ఖద్దరునే కట్టవలెను. లేనిచో స్వరాజ్యము లభింపదు. ప్రజలు ఖద్దరునే కట్టకో నేను గ్రహింపజాలకున్నాను.

“ఖద్దరును కట్టినచో మీరకేరము కందిపోవునా? మీరంతటి సుకుమారులూ? నేనుగూడ మీ వంటి మనుష్యుడైనా. నేనెప్పుడు ఖద్దరునే కట్టెదరు, దానిని నేను ప్రేమించెదను. వేనవికాలముల చల్లదనమును, శీతకాలములో వెచ్చదనమును కలిగించెడు మహిమ ఖద్దరులో నున్నది.”

స్త్రీలు వంటిరులుగా చేరవలెను

స్త్రీలందరును వలంటీరులుగా చేరవలెను. స్త్రీలు హెచ్చుగా పూనుకొనిననే గాని స్వరాజ్యము లభింపదు. అని స్వరూపరాణిగారు నడిచిరి.

ఉమాదేవిగారి ఉపన్యాసము

“మనకు స్వరాజ్యములభించువరకును యీ సత్యాగ్రహము సాగుచునేయుండును. అందరును ఖద్దరు కట్టవలెను. సత్యాగ్రహ మొనరింపవలెను. ముఖ్యముగా మహమ్మదీయులందరును గూడ తోడ్పడవలెను. తమ సోదరి సోదరులకు కలగుచున్న దుర్గర కష్టములను కనులూ చూచుచుండియును మిన్నకుండు వారి “పురుషులు” అని నేననను. అని నేటి దళాధిపతీయగు ఉమా నెహ్రూగారు నడిచిరి. పిమ్మట తన దళమువారు చేసిన ఒక పుష్పసాట్లమును ఆమె వేలము వేసెను.

10 మంది వలంటీరులు నేడు అలహాబాదునుండి హండియా తాలూకాకు వెళ్లిరి. వారచట సత్యాగ్రహమొనరించెదరు.

మంచము పట్టియున్న మాలానా పక్షిరుగారి దేశాభిమానము

నేడు ఉర్రేగింపు మాలానా ఘోరగారింటి కడుకురాగా నే వలంటీరులందరును తన ప్రక్కకడకు రావలెనని కోరుచున్నాను, అని ఘోరగారు కబురుపడిరి. చాల కోజులనుండి ఘోరగారు మంచముమీదనుండి లేచుటలేదు. వలంటీరులందరు నతని శయ్యకడకు వెళ్లిరి. “మహమ్మదీయుల యెవ్వరును ఉప్పుపన్ను చెల్లించగూడదు. ఎల్ల వారును ఉప్పుచేయవలెను.” అని అతడు ఘోరించెను. (శ్రీ. ప్రె.)

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(21-4-30)

నీమజుల దినుసులు

శుభవతి గజముల పీస్ ధరలు క.ఆ. ౩
 కార్తీకములు:—మంగిసమాచూ 22 X 22 (లి) కు 7-14-0
 సాధారణకము కు 7-0-0 "సింహము" 22 X 22
 (లి) కు 7-2-0 సాధారణకము కు 6-10-0 "ఇంజను"
 22 + 22 (లి) కు 7-3-0 సాధారణకము కు 6-7-0
 చలువ:—మంగిస 22 + 22 (లి) కు 8-12-0 సామాన్యక
 ము కు 8-0-0 "సింహము" 22 + 22 (లి) కు 8-2-0
 సామాన్యకము కు 7-8-0 "సింహము, పాచు"
 22 + 22 (లి) కు 8-2-0 సామాన్యకము కు 7-2-0
 చలవములు:—1708 (నెట్) కు 11-5-0 1702 కు 10-8-0
 జి. జి. 78 కు 7-12-0 గ్లాస్ 9000 కు, 12-2-0.
 9041 (నెట్) కు 10-1-0. 30 (నెట్) కు 8.
 నూలు:—40 నెంబరు (నీమ 5 పా కట్టులు) బూక్ కు 4-18-0
 చలువ (కొంక) చలువ 6-5-0 ("ఎనిటిక్లెట్") కు 5-11-0
 చలువ (నాగకన్యక) కు 5-13-0 చలువ (గుడ్డి) కు 5-15-0 చలువ
 (గ్రడ్డెండా) కు 5-12-0 పచ్చగుడ్డము (ఎట్ట) కు 7-4-0
 జి. రెడ్ సిగ్నల్ ఆనాన్ కు 8-4-0.

40 జపాన్ (పదిపానులకట్టు) అయిదు నక్షత్రములు
 కలర్ కార్డ్ కు 10-2-0. నెమలి కు

60 నీమ (5 పానులకట్టులు) అడకత్తెర
 జి. (ఎట్ట) "పాట్టెలుతల" మార్కు
 2 దుడుకారము కు 7-12-0 ఎడ్డుగడియారము కు 7-7-0
 చాటుజులు కు 7-6-0
 తెన్నిలు కు 7-10-0
 సిరాబుడి కు 7-10-0
 తెల్ల "కొంక" కు 8-15-0
 ఇండియా బ్రిటనియా మార్కు తెల్ల కు 9-2-0
 2/84's Rs. 8-0-0. 2/84's కు, 11-0-0
 ఇత్తడికములు—(డిట్ మేక్) కు 288-0-0
 డిట్ (క్రూసాండ్) కు 280-0-0
 కార్తీకము కు 828-0-0
 డిట్ కు

నీమింటుపీసా పెల:—
 గోడ్ గోపాల్ ("చెయ్యి") కు 11-2-0
 జర్మన్ "స్టాక్" కు జర్మన్ "టవర్" కు 9-8-0
 తక్కినములు యొక్క ధర:—
 బావారీ 26-4-0 ఫిబ్రవరి 26-0-0, మార్చి కు 26-0-0
 ఏప్రిల్ కు 26-0-0
 తరువెనగ నూనె:—పీసాలలో కు 96.
 అమడము:—(మిల్ టెలివరి) కు 98.

పదునుచేసినతోలు రతి 1-కి ధరలు
 అవుతోలు (8 టు-9) "అఫ్ కంట్రిన్" కు 0-12-6 టు 0-12-9
 " (లేటిక్) " కు 0-15-9 టు 1-0-3
 " (7-9) రెండుకూర్పు కు 0-12-9 టు 0-14-3
 " (లేటిక్) కు 1-0-0 టు 1-0-9
 " 6 1/2 టు 8 1/2 రెండుకూర్పు కు 0-18-0 టు 0-15-0
 " (8 టు 7 1/2) విజయనగరము కు 0-18-10 టు 0-15-8
 " (7 టు 7 1/2) ఏలూరు కు 0-14-0 టు 0-14-8
 గజతోలు కు 0-9-0 టు 0-9-7
 గజపాదతోలు కు 0-15-6 టు 1-0-0
 అవుపాదతోలు కు 1-8-0 టు 1-10-0
 తోలు (పదునుచేసినది) "ప్రెమ" కు 2-5-0 టు 2-6-0
 మేక్, " " "మిడియము" కు 2-2-0 టు 2-4-0
 గొట్టెతోలు " " "ప్రెమ" కు 2-6-0 టు 2-8-0
 " " "మిడియము" కు 2-2-0 టు 2-4-0
 " " "మిడివాడ మిడియము" కు 2-0-0 టు 2-2-0

తెనగకాయలు

"మిమె" కము 581, ఫ్రెంచ్ కులు గల
 బాదవ 1-కి కు 44-8-0 టు
 కోస్తుగిడ్డంగి డిలెవరి 1-కి అడిపి కు 41-0-0 టు 41-8-0
 పెండి బంగారముల ధరలు
 పవరసు 1-కి (టోకుధర) 18 10 4
 " " (చిల్లరధర) 18 10 6
 బంగారు కులం 1-కి (ఇంగ్లీషుబార్) 21 18 0
 బంగారు కులం 1-కి (మింటుబార్) 21 10 0
 పెండి బార్ 100 కులములు రెడి 55 14 0
 కెరెన్టీ కులం 1-కి 9 9 6

విశాఖ పట్టణ సత్యాగ్రహ సందర్భము

(స్వకీయవీలేఖరి)

సంపూర్ణహారతాళము అద్భుతదృశ్యములు
 ఏప్రిల్ 19:—మండల సత్యాగ్రహ నాయకులకు శ్రీ
 యుశులు తెన్నేటి విశ్వనాథముగారు ఎమ్. ఏ. బి. ఎల్.
 (జిల్లా కాంగ్రెసు కార్యదర్శి, సత్యాగ్రహ దళనాయకుడు.
 అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు) శ్రీయత మారేపల్లి
 రామచంద్రకృష్ణగారు (మండల సర్వేసాని, జిల్లా కాంగ్రెసు
 అధ్యక్షులు) కొల్లూరి సూర్యనారాయణ గుప్తగారు బి. ఏ.
 (సగర కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి) శ్రీ దిరుమర్తి వెంకటరామ
 స్వామిగారు బి. ఏ. బి. ఎల్.) సగర సంఘాధ్యక్షులు, మువజన
 సంఘాధ్యక్షులు) శ్రీభువిపాటి విద్యజ్ఞ నారాయణకర్తగారు
 (మాడుకల పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు, సత్యాగ్రహసంఘ సభ్యు
 లు) వీరిని ఆరెస్టుచేసినందువలన నిన్నటి నెమనగరమంతయు
 ఆశ్చర్యకరమగు సంపూర్ణ హారతాళము జరిగెను. ఏ పదార్థము
 ను లభింపలేదు. సామాంశాలము విద్యుద్దీపములతో శోభాయ
 మానముగ కలకల వెలిగిపోవు రాజవీధి నిర్మాణమ్యమై, డిపికా
 కూర్చున్నవై, కన్నవైదు. సగరమున పలువురు పోలీసులు లాతీల
 తో దిరుగసాగిరి. అచ్చులకల ప్రజలు గొప్పకెటిరి. హారతాళ
 మను చేయింప యత్నించుచున్న కొందరివేదలను వ్రాసి
 కొనిరి. ఇరువురు ముగ్గురును మెడపట్టి గెంటిరి. ఏమైనను శాంత
 ముగ సంపూర్ణ హారతాళము జరిగినది.

ఉప్పు సత్యాగ్రహము

నాయకుల నిర్బంధమువలన సత్యాగ్రహ శిబిరమునం దెవ్వ
 రును నిరుత్సాహము కాలేదు. నిర్బంధింపబడుటకు ప్రతిపాద
 ను ఇవ్వకుంపిన ఉత్సాహముతో నున్నారు. విజయనగరము
 నుండి శ్రీపాద వెంకటనారాయణగారు బి. ఏ. బి. ఎల్. కేడు
 వచ్చి సత్యాగ్రహముగా చేరిరి. కొందరువిద్యార్థులు కూడచేరిరి.
 ఈ దినము కూడ సుమారు రెండువందలమంది విద్యార్థులు ఉప్పు
 చేరిరి. సముద్రతీరమున మైలుపాడుగునను మరల ప్రాయులు
 కనుపడినవి. ఉప్పు సత్యాగ్రహమున పాల్గొనినవో శిక్షించుదు
 రని ఎ. బి. యస్. కాలేజి ఆఫీసు ప్రెస్ నివేదికలు గారు
 విద్యార్థులకు తెలియజడెరి. అయినను విద్యార్థులు
 విరమించుటలేదు. కేసు యథాప్రకారము మొదటిదశము
 యొధులును, క్రొత్తగ కలసినవారును ఉప్పుతయారుచేసిరి. పదు
 నైదువేలమంది ప్రజలు చూడెంచిరి. స్త్రీలు అమితముగ వచ్చిరి.
 వారిలో ఆదిమాంధ్ర స్త్రీలు కలిసి కూర్చునిరి. పోలీసులు ఎవ్వ
 రును వచ్చియుండలేదు. ఉపన్యాసములయిన వెనుక సభ్యుగింప
 బడిన. జయ జయ ధ్వనులు మిన్ను ముట్టెను. నాయకులనిర్బం
 ధమువలన ఉద్యమమొత్త విచ్ఛింభించినదియు కేటి హారతాళము
 ను కేటి మహాసభయును పరికించిన తెలియును. సభలో ధనము
 వసూలు చేయబడెను. విదేశ వస్త్ర దహనము జరిగెను. స్త్రీలు
 రవికలను విప్పి అగ్నిలోవేసిరి. మాడుపత్నములబాలురుకూడ
 తమ దుస్తులను అగ్ని కప్పించిరి.

నాయకులు జైలులులో

జైలులో నాయకులు అయిదుగురును నిన్న ఉదయ
 మున ఒక్క డగ్గరనుంచిరి. అందరును ఉత్సాహముగ నున్నా
 రు. బంధువులకు మిత్రులకు వారిని దర్శించుట కవకాశ మిచ్చి
 యున్నారు.

పురోహితుల సంఘము

క్రొత్త అగ్రహారములోని ముప్పదినలువురు పురోహితు
 లు ఈ సత్యాగ్రహదృశ్యము జయప్రదముగ జరుగవలెననియు
 నిర్బంధింపబడిన నాయకులకు జయము కలుగవలెననియు సత్వ
 ర సంపూర్ణ స్వరాజ్యము ప్రాప్తింపవలెననియు శివాలయము
 న అభిషేకములు చేసి, ప్రార్థన సలిపిరి. అభిషేకించిన వారికేళ
 ములను, పువ్వులను సత్యాగ్రహ శిబిరమున కొనగిరి.

వాలంటీరులపై రాళ్లు దువ్వుట

నిన్నరాత్రి ఉత్సవముతో వచ్చుచుండగా శిబిరమునకు
 దగ్గర దూరము నుండి కొందరవచ్చుతో తుంటురులు కనుపడకుం
 డ రాళ్లు దువ్విరి. ఎవ్వరనును హానికలుగ లేదు.

సంయుక్త రాష్ట్రములు

భాకూరు వైద్యనాథసింగు భాకూరువిశ్వనాథసింగు
 సత్యాగ్రహందుగార్లు శిక్షింపబడుట
 కాకి, ఏప్రిల్ 17:—ఉప్పుసత్యాగ్రహ మొనరించి
 నందులకు వీరికి ముగ్గురికి ఒక్కొక్కరికి 18 నెలలు శిక్ష యును 200
 జైల్దారులును వేయబడెను. వేలకొలది ప్రజలును బాతీయ
 పతాకములను ధరించిన వలంటీరులును కారాగృహ సమాప
 మున చేరిరి.
 బాబాభగవాన్ నాథు, శ్రీ ప్రకాశ్, అచార్యులరెండవేదగా
 రు చెరసాలలోనికి వెళ్లి వారిలో సంభాషించిరి. (ఆ. పే.)

శిక్షలు

కర్నాటకము

హనుమంత నాయకు సంకగడు దొండో
 యల్లో కులకర్ణిగార్లు శిక్షింపబడుట
 బెళాం, ఏప్రిల్ 18:—హనుమంతనాయకుగారికి ఒకసంవ
 త్సరము విశిష్టదుడు ధోండోయల్లో, కులకర్ణిగార్లు కు ఒక్కొక్క
 రికి ఒకవత్సరము కఠినశిక్షయును వేయబడెను. (శ్రీ. పే.)

హనుమంతరావు కొజ్జలి గారిని

ఆరెస్టు చేయుట

మొత్తము 19 గురిని కేసు అంకోలాలో
 ఆరెస్టుచేసిరి.
 తెలంగా, ఏప్రిల్ 17—కర్నాటక సత్యాగ్రహమంద
 లి అధ్యక్షుడగు దివాకరుగారిని ఆరెస్టుచేసినపుడు ఆయన ఆపద
 వికి హనుమంతరావు కొజ్జలిగారిని నిశునించిరి.
 హనుమంతరావు గారిని వారి 18మంది వలంటీరులను కేసు
 అంకోలాలో ఆరెస్టుచేసిరి. ఈ వలంటీరులలో నొక సన్యాసి
 గూడ నున్నాడు. గడన నాయకులను ఆరెస్టు చేయలేదు.

సంయుక్తపరగణాలు

భగతుసింగుగారిని

ఆరెస్టు చేయుట

భగవతీసింగు, శ్యామసింగు చౌసను, అంబికా
 ప్రసాదు, పండిత శివదయాలు, సత్తు ప్రసాదు లక్ష్మీ
 నారాయణ, ప్యాలిలాలు, దామోదర ప్రసాదు
 ముకేరు బాంబూరాంగార్లు 10 మందియు
 ఆరెస్టుచేయబడిరి.

తెనాకెను, ఏప్రిల్ 18:—కాకిలో కాశివిద్యార్థిగము
 నందలి భగవ సింగుగారిని హిందూస్తాన నేపాదళమునకు చేరిన
 శ్యామసింగు సనుగారిని, అంబికా ప్రసాదు (రాయి తెలి)గా
 రిని చాలోల్ తాలూకాలోని సత్యాగ్రహస్థానమున పారి
 యలో నిన్న ఆరెస్టు చేసిరి. సత్యాగ్రహ మొనర్చుటకు ప్రో
 త్సాహరచినందులకు మాత్రమే వీరిని ముగ్గురిని ఆరెస్టు చేసిరి.
 రాయి తెలి మండలమున సత్యాగ్రహ మొనరించినందు
 లకు కేటికరకు 25 మందిని ఆరెస్టు చేసిరి. వీరికడరిని కఠిన
 శిక్షయే వేయబడెను. వీరికెట్టి ప్రత్యేక సౌకర్యములు చేయ
 లేదు. (శ్రీ. పే.)

మిరటు, ఏప్రిల్ 18:—

శిల్లీ సత్యాగ్రహసంఘ కార్యద్యమకు పంశిత శివదయా
 గుగారిని సర్దు ప్రసాదు, లక్ష్మీనారాయణ, ప్యాలిలాలు (బా
 పూర్తిగా ర్లు ను గూ డ కే డు ఉ ద య ము న య
 చ ట ట అ రె స్టు చే స రి. దా మో ద ర
 ప్రసాదు, ముక్తరుబాబూరిరాంగార్లు సమావనాలో ఆరెస్టుచేసిరి.
 చౌలం, సిద్దికు సత్తనారాయణగార్లు గ్రామములలో స్వరాజ్య
 లహరును చురుగుగా విక్రయించుచున్నారు. (శ్రీ. పే.)

తుమ్మపూడి

తుమ్మపూడి గ్రామంలో 18 వక్తలేదిన సూర్యదేవ
 నుబాబాయదుగారు మరీకొండ యువకులతో ఉప్పును త
 యారుచేసిరి. పాఠశాల ఉప్పు అమ్మబడును. ఇటులనే ప్రతి
 నిత్యము తుమ్మపూడిలో ఉప్పుమ్మతో ఉప్పు తయారుచేయ
 తీర్చునించుకొని యున్నారు.

(ఒకవీలేఖరి)

దంతచూర్ణము

డబ్బి 1-కి తెల 0-2-0; 12-కి 1-4-0
 ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లుతోముటవలన చిగుర్లుగట్టి
 వడును. చిగుర్లనుండి రక్తముకాకుండును. నోటదుర్గంధము
 లేక యుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.
 అమృతారణ్యం డిప్లో 7, లంబుకెట్టిపేటి, మదరాసు

మదరాసు రాష్ట్రీయ సహకార మహాసభ

ప్రొ. వి. జి. కాలీగారి యధ్యక్షత క్రింద సమావేశమగుట

మదరాసు, ఏప్రిల్ 19:— 18 వ మదరాసు రాష్ట్రీయ మహాసభ ఈయనము 8 గంటలకు, మైలాపూరునందు, పి. యస్. హైస్కూలు ఆవరణయందు సమావేశమయెను. పునరా యందలి ఫెర్మానక్ కళాశాలయందు ఆర్థికాశ్రయ పండితులగు, వి. జి. కాలీగారు అధ్యక్షత వహించిరి. రాష్ట్రీయం దన్నిప్రాంత యులనుండియు మహాసభ 700 మంది ప్రతినిధు లుబిడించిరి. బి. జి. కాలీగారు, బి. జి. కాలీగారు, సహకారసంఘముల మహారాష్ట్రాన్ని గూర్చు మదరాసునందుండి ఆరామమును అభ్యుదయమును అభ్యుదయించిరి. ఈ మహాసభలో పాటు, వ్యవసాయక, పారిశ్రామిక సహకార ప్రదర్శనముగూడ ఏర్పరపబడెను.

రాష్ట్రీయ సహకార సంఘమునకును, మదరాసు అర్బన్ బ్యాంకున కధ్యక్షులను వేరువేరుగాను పంతులుగారు, ప్రతినిధు లకు హృదయపూర్వకముగ స్వాగత మొసగును సహకారోద్య ముచలంబకులు చర్చింపవలసియున్న సమస్యలగురించియు, వానిని పరిష్కరించు పద్ధతులగురించియు, విత్తులముగ ప్రసంగించుచు గంభీరముగ నుపన్యసించిరి.

అధ్యక్షోపన్యాసము

పిమ్మట—అధ్యక్షులగు వి. జి. గోఖలేగారు కార్యక్రమ మునుసక్రమించుచు, నొకగిన్నె యుపన్యాససారాంశమును క్లుప్త ముగ నీక్రింద వివరించుచున్నాము. గొన్ని వక్తరులుగా, నీ దేశమున సహకారోద్యమము చాల చిక్కుల నెదుర్కొనవలసి వచ్చుచున్నది. ఆ చిక్కులను వివరపరిశీలించునగుడ చెప్పవచ్చును. అందుచేతనే ఇందు మి. యం. ప్రతి రాష్ట్రీయం దును విచారణ సంఘములే ర్పడి అట్టి విషయములకు సర్వ లక్ష్యకారణములను వానికీ నివారణోపాయములను అన్వేషించుటకును దేయెను. రాష్ట్రీయం దంతటి విచారణసంఘములలో నొకటి యగు బెన్గళుడుకొనినది గురించి ప్రతివారికిని తెలిసినదే. విమర్శనయే ప్రధానముగ నిడుకొనుకొందరు వ్యక్తి తీచిక్కులను గాంచి “అవి గొప్పలోపములనియు ప్రజలలో యుత్సాహము లేక అధికారవలచే మాత్రమే యుద్దమము దేశముపై పడవేయబడుటయే ఇట్టిలోపములకు గారణమనియు విమర్శించుచు ఆత్మ సంకల్పప్రసంగమున కున్నట్టిలాభమే ప్రధానాదర్శముగ గల ఇతరపద్ధతులన్నిటికంటెను సహకారోద్యమము ప్రజల కెక్కువ ప్రయోజనకారియగుచున్నది విషయమొక్కటియే అట్టి విమర్శనలన్నిటిని చల్లార్చగలదు. అంతయుగాక ఈద్యమము తనలోని లోపములను వానికారణములను అన్వేషించుకొని వానిని సవరించుకొనుటకు గట్టి ప్రయత్నము లొనర్చుచున్నది. అట్టి ఆత్మాన్వేషణముగల ఏయద్యమముగాని తప్పక జరుగదగినది నీర్ణయముగ చెప్పవచ్చును. మనయాద్యమము ఇట్టి విషయ ప్రారంభమై బాల్యస్థితియందుండుట ఇతరుల చరిత్రనుండి చాలవిషయముల నేర్చుకొని లాభమునందగలదు.

కేవలమనకరణము గూడదు

విదేశములందు సహకారోద్యమ చరిత్రనువలన మన మున్నేకవిషయముల తెలుసుకొని లాభము నందవచ్చును. కానా ఆచట జరుగదమను పద్ధతుల నన్నిటిని కండ్లు మూసుకొని మన మనలించుట మాత్రము చాల ప్రమాదకరము. మన దేశమునందలి యుద్దమమును గురించియు విదేశమునందలి యుద్దమమును గురించియు బాగుగ తెలిసిన అధికారులనేమలు చాల ప్రయోజనకరములగు గ్రంథములు ప్రయరించిరి. మనదేశమునందలి యుద్దమమునందు బాగుగ నాలోచించి వేసినవలంబినదగు నో వేసిన నిరాకరింపవలెనో బాగ్రత్తగ నిర్ణయింపవలెను. మన యుద్దమమును మనదేశమునందలి కనుగుణమున విధమున పెంపొందించు కొనవలెను. ఈ వాక్యములే భారత దేశమునందు వేరేవరు ప్రాతీయం సంస్థలకు వర్తించును. అఖిలభారత సహకారసంఘ ఇటీవలనే ప్రారంభింపబడుట చాల శుభమానకము. మనలో ఒక రాష్ట్రీయమునుండి మరియొక రాష్ట్రీయము నేర్చుకొనగల విషయము తెన్నుయొగలవు. కాని ఒక రాష్ట్రీయమునందలి పద్ధతులు మరియొక రాష్ట్రీయమునకు పూర్తిగ తగియుండుక పోవచ్చును కనుక, రాష్ట్రీయ నాయకులు బాగుగ నాలోచించి తమ కనుగుణమును వానిని మాత్రమే వారలంబింపవలెను.

సహకారము-అధికారులు

సహకారోద్యమముయొక్క విజయము, సంఘముల సంఖ్యనుబట్టిగాని, సభ్యుల సంఖ్యనుబట్టిగాని నిర్ణయింప వీలులేదు. ఉద్యమనలంబకులయందు వ్యాపించిన సహకార భావమునుబట్టియు, స్వయంసహాయమునుబట్టియు, ఉద్యమ విజ

యము నిర్ణయింపబడును. అందుచే, భారత దేశముం దన్ని ప్రాంతములందును సహకారోద్యమనాయకులు, అధికారుల జోక్యము పుచ్చుకొనుట సాధ్యమగునంత తక్కువగనుండువలెనని యు ప్రజలకు సాధ్యమైనంత అధికముగ సావత్త్రము నొసగుట ఆవశ్యకమనియు ఆంధ్రోద్యమ మొనర్చుచున్నాడు. ఈ సమస్య విచారణ ప్రక్రియను నూడతరు, నైకమచ్చుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. వెలులనుండి ఉద్యమమునకు సహాయ మొనర్చుటవేరు. ఉద్యమవ్యవహారములలో జోక్యము గలిగించుకొని అడ్డుపడుటవేరు ప్రజల, సంకలినందర్బముల తెలిసి, స్వయముగ వ్యవహారముల చక్క తెల్పుకొని నుశీలీతులగుటవేరు. ఉద్యమమును బాగ్రత్తగ తాకితీచేయుచు, సరియగుమార్గమున, సౌష్ఠవముగ నడిపించుట అవశ్యకము. కాని ఈపని ప్రభుత్వోద్యోగుల చేతులలోనే యుండవలెను. అట్టిపనిగూడ అధికారతరుల చేతులలోనే యుండుటయే, ఉద్యమముయొక్క సౌష్ఠవము చిహ్నము. లేనియెడల, ఉద్యమము నిజముగ సహకారతత్వహీనమై నిర్జీవముగా గలదు.

సహకారోద్యమముయొక్క ఫలితములు చాలవరకు పరిశీలించుట నాధారపడి యుండును. హామకాదునకు నూటికి 25 చొప్పున వడ్డీకి ధనము నందుటాట్లుగా నీకిది చెప్పుచుంటిమిగా దాయని, సహకారులంత మాత్రముతో సంకల్పప్రసంగి యూరకొనరాదు. ఇందు వడ్డీలో గలిగిన లాభము కైతునకు కొంతపహాయకారయే గావచ్చును, కాని స్వల్ప విస్తీర్ణముగ పాలముతో, చాలచాలని తిండితో, ఇతర ఆవశ్యకతలకొరకు, హామకాదునవడ్డీ జీవలసిన వేవరైతులకు వడ్డీలాభ మంత సహాయకారిగాదు. ప్రజల ఆర్థికస్థితిని సభివృద్ధిపరచువలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వముపైగలదు. పరిశీలనలను వ్యవసాయమును నీటిపారుదల సౌకర్యములను అభివృద్ధిపరచుటకు ప్రభుత్వమువారు బలమగువిద్యాపారిశ్రామిక విధానమును అవలంబించి చురుకుగ పనిచేయవలెను. ప్రభుత్వమువారు భూమి తరగతా బ్యాంకుకు వివిధ ధనసహాయ మొనర్చుటయేగాక, నేపథ్యం రిజర్వబ్యాంకువారూ, దేశీయఆర్థికవ్యవహారములతో నెంట్రిలు బ్యాంకుల కెక్కువసంబంధమును ఏర్పరపవలెను. ఈ విషయమున ప్రస్తుతము నెంట్రిలుబ్యాంకుల కెక్కువ సౌకర్యము లేకపోవుటచే, ఇప్పటికంటె ఎక్కువ ప్రయోజనకరముగ పనిచేయవలెను. ప్రభుత్వమువారిచే ఆర్థిక సహాయము నందు; అఖిల భారత బ్యాంక్ యందు నీరయగు ఆర్థిక సహాయము లేకపోవుటచే, సహకారోద్యమము చాల చిక్కులకు లోనుగావలసి వచ్చుచున్నది. ఈ విషయమున మదరాసునందలి పరిశీలకులగూడ ఇతర రాష్ట్రీయముల యందు వలెనే యున్నది. మన యుద్దమమున, నెంట్రిలు బ్యాంకింగు విచారణ సంఘముందు, మన కుప్రసిద్ధ నాయకులకు వేరువేరుగాను మదరాసు పంతులుగారును తదితరులను సభ్యులుగ నుండిరి. వీరు సహకారోద్యమముయొక్క సహజముగ హక్కులను సరిగ గాపాడెదరని భైర్యముగ విశ్వసించవచ్చును.

నాల్గు సమస్యలు

పిమ్మట సభ్యులు, భారతదేశముం దన్ని ప్రాంతముల యందును, ఈ రాష్ట్రీయమునందునుగూడ నాల్గు సమస్యలు సహకారోద్యమము నెదిర్చుచున్నవని నుడిచిరి. ఆందోళన ప్రాథమిక సంఘములు ఋణముల నిప్పు పద్ధతిని వానిని తిరిగినూలు చేయు పద్ధతులకును సంబంధించినవి. కండ్లవడి సంఘములు సౌష్ఠవముగ పనిచేయు వటులు యజమాన్యవీ నేర్పరుచుటకు సంబంధించినవి. మూడవది నెంట్రిలుబ్యాంకుల ఆర్థికస్థితిని, యూనియనుతో సదరబ్యాంకులకుగల వ్యవహారములకును సంబంధించినవి. నాల్గవది, ఈయమ ద్యమమును, పరప లేతర, వ్యవసాయేతర సహకార రంగములకు వ్యాపించవలెయుటకు గురించినది. ఈనాల్గింటిని, బెన్గళుడు కమిటీవారు విచారణచేసి, గొన్ని శిఫార్సులు గావించెను. అధికారులు వానిని అమలులోనికి తెచ్చుటకు చురుకుగ ప్రయత్నించుచున్నాడు. ప్రాథమిక సంఘముల సభ్యులకుఋణము లొసగుటలోను సభ్యులు బాకీలను తిరిగి చెల్లించుటలో గవర్నరును చురుకుతనమును బట్టియే, సంస్థయొక్కయు, ఉద్యమముయొక్కయు సౌష్ఠవము నిర్ణయమగును. రైతుల కొసగు ఋణములు, లాభకరముగ కార్యములకు పయోగింపబడెనా లేదా యనువిషయమును, సహకార సంఘములు బాగ్రత్తగ గమనించుచుండవలెను. సభ్యులలాభనష్టములగురించి అట్టి శ్రద్ధను వహించుటయే సహకార సంఘములకును, వడ్డీవ్యాపారులకునుగల భేదము. బాకీలు విశేషముగవసూలుగాక నిలచిపోవుటచేనదిరాష్ట్రీయందలి సహకారులకు చాల ఆందోళనకు కలుగజేసెను. ఈ లోపము సవరించుటకీపుడు సహకారోద్యమమువారు పనిచేయుచున్నార. ఈ సమస్య మరాష్ట్రీయనందేగాక ఇతర ప్రాంతములందుగూడ చాల ఆందోళనకు గలుగజేసెను. ఈ రాష్ట్రీయను సహకారసంఘమువారు దీర్ఘకాలపు ఋణమునొసగుటచే ఋణము కైములు సద్వినియోగ మొనర్చబడినది లేనిది యామవారు లేకపోవుటచే తిరిగి సదరు మొత్తములు వసూలుగుట కష్టమగుచుండెను. ఆవశ్యకముగదానికంటె సభ్యముగను ఎక్కువ దీర్ఘకాలమునకును త్ర

మనకు విరుద్ధము, సహకారసంఘముల వ్యాపారముందభిక భాగము స్వల్పకాలపు ఋణములుగ నుండవలెను. కనుక రాష్ట్రీయ సౌష్ఠవము దీర్ఘకాలపు రుణముల నొసగు పద్ధతిని ఇటీవల నుండియు నిరుత్సాహపరుచుచుండుట సంతోషకరముగ విషయము. ప్రాథమిక సంఘములను వ్యవహార పరచి లోపావృత్తముగ నిర్వహించిన యెడల సరి నిజముగ గ్రామవ్యాంకులు గాగవు.

ఆధ్యక్షు లటుపిమ్మట వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన ఆర్థిక సౌకర్యములు గురించి ప్రసంగించి ఈవిషయమున నిటీవల బ్యాంకింగువిచారణసంఘము వారియెటుట తెలియవచ్చిన వివరముల గమనింపగా సహకారోద్యమము వ్యవసాయమునకు రైతులకుగావలసిన ఆర్థిక సౌకర్యములలో కతాంశమైనను సమ హార్వబాటులేదని స్పష్టమయ్యెను. బెన్గళురాష్ట్రీయను, విత్తనములు చర్చివడిమొదలు పంటలు వచ్చువరకు వ్యవసాయ భిర్చులకుగాను రైతులకు 40 కోట్ల రూపములు గావలెనని అంచనా వేయబడినది. ఇది చాలతక్కువ అయినను, సహకారసంఘము ద్వారా, వానిలో నెన్నవంతును సరఫరా యగుచున్నది? సరఫరాచేయుచున్న స్వల్పమొత్తముపై నమ, రైతుల కవసరమైనపు డొసగులేదు. రైతులవద్ద సామ్యుచేయవచ్చుచు వసూలు చేయుటలేదు. అందుచే వర్తమాన్య లోని సహకారులస్థితి చాల కోచనియముగ నున్నది. ఈ విషయమున రిజిస్ట్రార్లుగారిచేసిన తయారుచేసిన లెక్కలు, చాలప్రభోధకముగ నుండగలదు.

పంటపదార్థముల విక్రయించుటకు సహకారోద్యమ మింకను తగినంత పూనుకొనకపోవుట చాల లోపముగనుండి ఇందువలన వ్యవసాయకులకు గలుగుచున్న అపారవస్త్ర మెల్లరకును చెల్లినదే. వైరుల తాకట్టుమీద ఋణములనొసగు పద్ధతి నవలంబించినయెడల సహకారసంఘముల ఆర్థిక నిర్మాణము చాలబలపడుట కెన్నియో కొత్త మార్గము కేర్పడగలవు. కనుక నీ విషయములగురించి సహకారోద్యమవలంబులు శ్రద్ధ వహింపవలసియున్నది అని కాలీగారు నుడిచిరి.

కావలెను.

సామర్థ్యము, అనుభవము గలిగిన ఏకెంట్లు చాలకాలము క్రిందట స్థాపించబడి చక్కగపనిచేయుచున్న హిందూదేశపు ఇన్ స్ట్రూమెన్సు కంపెనీతరపున మద్రాసులోను చుట్టుపట్ల గ్రామములలోను పనిచేయుటకు కావలెను. చురుకుగ పనిచేయగలవారికి తమతీరికసమయములో ధనమును సంపాదించుకొనుటకు మంచి అవకాశము.

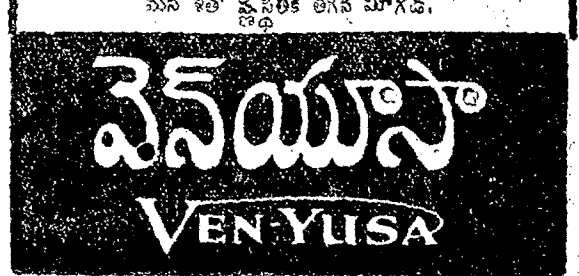
వివరములకు:—పాస్టుబాక్సు నెం. 212 c/o ఆంధ్రపత్రిక.

అద్భుతమైన ప్రాణవాయువు కలసి ముఖమున కువయోగపడు మీగడ, తక్షణమే అందము నిచ్చును

నెన్ యూసా, చర్మమునకు, యాకృతికిని నూతన కాంతిని, మనోహరత్యము నివ్వగలియున్నది. అందమును పెంపుజేయు యీ నూతన మీగడయందు జీనదవదార్దము లేదు. మహాసంతోషగూడిన దీనిని ముఖమున కువయోగించుట వలన నర్మమునకు స్పష్టమైన ప్రాణవాయువు స్వానము నివ్వగలియున్నది. నెన్ యూసా చర్మమును మెత్తవరచి, యందమును, మృదుత్వము నిచ్చి యాకృతికి మరెంత వస్త్ర పెట్టగలను. నెన్ యూసా సూర్యరశ్మి, ఉష్ణమువలన పోట్లు, మరి యితర శీతోష్ణములవలన కలుగు చర్మవ్యాధులన్నిటినుండి గాపాడును. ముగంధము లమ్ముచూ రందరి వద్దను నెన్ యూసా తెల్లని బాటిలో నుంచి అమ్ముబడును. వెల 1-కి రు. 1/-

మన శీతోష్ణస్థితికి తగిన మీగడ.

ఆయాసవడవద్దు

శూలనొప్పి తగ్గిపోవును

చాంబర్లెన్ శూలనొప్పి నివారిణి ఉపయోగించిన ఉత్తరక్షణముననే బాధనుండి విముక్తిపొంది ఖాళ్యము ననుభవించగలవు. ఇది చాల నమ్మకమైనది. చాలాకాలమునుంచి అనేక ఘనవైద్యులచే ఆమోదించబడుచున్నది. మందులంగ క్లెన్సిటిలోను దొరకును. ప్రపంచమంతటను శూలనొప్పి లకు, తిమిరి వాయువులకు, అతిసారమునకు, పొత్తికడుపునకు బంధమైన వ్యాధు లన్నిటికి వాడబడుచున్నది. వెంటనే దాని సుగుణమును పొందుచున్నార. ఎల్లప్పుడు దగ్గర నుంచు కొనుడు. ఇంక ఆయాసము పొంద నవసరము కనిపించదు.

చాంబర్లెన్ శూలనొప్పి నివారిణి

CHAMBERLAIN MEDICINE Co.

Des Moines, Iowa U. S. A.

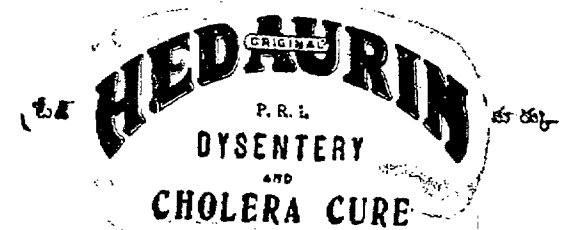
ప్రపంచమంతటను చాలాకాలమునుంచి విఖ్యాతినింది

కొంతవఱకు. అది కొత్తదికాదు, అది తప్పక గుణ మిచ్చును.

10 ఇందులో మత్తుపదార్థములు చేరుటలేదు.

ఒక ఔషధ విసోదము

మరియు

కలరా నివారిణి

హావోటీస్ అరికులేరియనుండి

తయారు చేయబడినది

ప్రస్తుతకాలమునకు దున్నపాటిలో అమోఘమైన ఔషధి. కలరాకు, అతిసారమునకు ప్రభవము మోతాదే సుగుణము చున్నట్లు గొప్పవైద్యులచే నిర్ధారణ చేయబడినది. ఆ శూలనొప్పి ధరలు రు. 0-15-0, 1-12-0, 8-4-0.

ఫార్మికోలాజికల్ రిసెర్చి ఇన్ స్టిట్యూట్

హాస్టల్ బాక్సు నెం. 504, మద్రాసు. పి. టి.

చర్మరోగము :—తామర, కుంభ, బూదకాలు, మేనా పుండు, రాచపుండు (Carbuncle)

నాశికురుపు, సుఖసంబంధమైన పుండ్లు, కాళ్ల పగుళ్లు, తెగువులు, కాశిన గాయములు మొదలగువానికి వాడవచ్చును.

ఒక డబ్బీ 0-7-0; 3 డబ్బీలు 1-8-0; 6 డబ్బీలు 2-4-0.

కామవర్ధని :—మేహము సహమేహము, అతిమాత్రము, రక్తనిస్సారము, మేహవాతము, కుష్మము, వీర్యవోమము, మలబద్ధము, బుద్ధిహంద్యము, మైకములకు అద్భుతముగా పనిచేయును. వయస్సు, లక్షణము వ్రాయుడు.

15 దినములకు సరిపోవు మందు రు. 2-8-0.

వి. పి. ప్యాకింగు ఖర్చులు వేలు.

ప్రాప్తికర్త :—చర్మరోగము నిలయం, ఏ లూరు పోస్టు, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా.

స్వయంశిక్షా సంస్కృత

గ్రంథములు

వ్యాధిశాస్త్రాత్మకము తెలుగులిపి, తెలుగుగ్రంథములు శబ్దము మొదలగు విరుపు ప్రకముల పెట్టు అసలుధర 8-0-0 తగ్గధర 1. సీలకంఠం, C/ఎం. ఎస్. నరసింహం, బ్రయినింగుకాలేజి, రాజమండ్రి.

బీసెంటుమ్మ వ్రాతల యంతరార్థము

పట్టాభినీతారామయ్యగారి టీకా తాత్పర్యములు.

మచిలీపట్నము, ఏప్రిల్ 18:—

“ఆరాజకమునకు దారితీయుట” అను శీర్షికతో అనీ బీసెంటుమ్మగారు ఒక వ్యాసమును న్యూ ఇండియా పత్రికలో ఇటీవల ప్రకటించిరి.

ఈరీతిగా బీసెంటుమ్మ గాంధీమహాత్ముని యుద్ధమును గూర్చి వ్రాయుటలోగల యుద్ధేత్య మేమిటియని పట్టాభినీతారామయ్యగారిని శ్రీపైను ప్రతినిధి అడిగెను. పట్టాభినీతారామయ్యగారి క్రిందిరీతిగా తమ తాత్పర్యమును తెలియజేసిరి.

బీసెంటుమ్మ వ్రాసిన వ్యాసమును వ్రాయుటకుపూర్వము ఆ పత్రికలోనే అంతకు పూర్వము రెండు సంవత్సరాల గాంధీ మహాత్ముని యుద్ధమును నానాటికి బ్రహ్మాండమైన ఆకారము దాల్చుచున్నదని వ్రాసియుండెను. ఆ వ్యాసములవల్ల తాను తన పత్రికాపాఠకుల మనస్సులకు నాటునట్లుగా తన ఆశ్చర్యమును వెల్లడించెను. తన పాఠకులకు తన వ్యాసములవల్ల తన్ను గూర్చి కలిగిన అభిప్రాయమును రద్దుచేయుటకు ఇప్పుడు మహాత్ముని యుద్ధమును నిందించుచు వ్యాసము వ్రాసెను.

గాంధీ మహాత్ముడు యీ యుద్ధము మంతకును సర్వ స్వతంత్రాధికారి యై యుండుట బీసెంటుమ్మకు వెగటుగా నున్నది. కాని 1917 సంవత్సరములో యీమెను గవర్నమెంటువారు నిర్బంధించి యుండినపుడు తన యనుభవాలందరను తన నిర్బంధమునకై సాత్వికనిరోధము ప్రారంభించవలసినదని ఆదేశించి యుండెను. అనాటి యుద్ధము ముగిసిన సర్వస్వతంత్రాధికారము వహించి యుండిన సంగతి ఆమె యిప్పుడు మరచిపోయినది. తన్ను నిర్బంధించినపుడు సి. పి. రామస్వామయ్యగారికి రింకను ప్రియమైనది ఏల విరమించలేదని ప్రశ్నించుకొనెను. సర్ ముద్రాపాత్రయ్యగారు తన నిర్బంధమును బాచి ఎట్లు విన్నక సుఖముగా కాలము పుచ్చుచుండిరా యని ఆమె శంకించెను. సాత్విక నిరోధమే కర్తవ్యమని అప్పుడు బోధించెను. కాని నిర్బంధశిక్ష పూర్తియై ఆమె విముక్తినంది వచ్చినప్పటికి సాత్వికనిరోధ మహాపదే కమును కట్టిపెట్టెను. అప్పుడు మార్చి 22 తేదీని జన్మభూమి పత్రికలోని రెండవ పుటలో నే నొక ప్రశ్న వేసితిని. ఆమె విడుదల చేయబడిన పిమ్మట ఆమె సాత్వికనిరోధ ప్రచారము చేయగూడదను నియమము గవర్నమెంటువారును ఆమెయును కూడబలుకకొని ఒడంబడిక చేసుకొని యుండిరా? అని ప్రశ్న వేసితిని. కాని ఆ ప్రశ్నకు ఆమె జవాబు అప్పటికిని ఇవ్వలేదని ఇప్పుడేను. అట్టి ఒడంబడిక ఆమెకును గవర్నమెంటువారికిని ఉన్నయెడల బీసెంటుమ్మగారి వ్రాతలను శ్రద్ధగా గమనించవలసినదే. అట్టి ఒడంబడిక లేనియెడల, ఆమె మాటలు పండు ముదు సలియొక్క ప్రాతకాలపు మాటలుగా భావించవలెను.

గాంధీమహాత్ముని యుద్ధముమే వక్రమైనచో గవర్నరు జనరలుగారు ఇర్వినుప్రభువుగారి గాంధీమహాత్ముని గూర్చి చేయవలసిన బంధోబస్తులు చేయగలరు. ఆయన యుద్ధమును వక్రమైనది గాక, ఋజుపద్ధతియైనచో బీసెంటుమ్మగారి, ఇర్వినుప్రభువుగారి ఏమియు చేయజాలరు. (శ్రీ పై.)

దుర్గామెడికల్ హాల్

గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

గనేరియా మిక్స్చర్

గ్యారంటీగా 3 రోజులలో కుదురును

(1) ఈమందు పెంకగోమలను నివారించి మాత్రము శిశువునకుగల గంట, మంట, చురుకును యింకా ను తోను పిచ్చికారితోను నిమిత్తములేకుండ రప్పక ముడుపును. సీసా 1-8 రు 8-0-0.

మూర్ఖారిప్షము

(2) ఈమందు యెటువంటి మూర్ఖత్వము యెన్నిసంఖ్యరములనుండియును మూర్ఖులైనను గ్యారంటీగా కుదురును. నెలకు పరిపూర్ణముండు రు 8-0-0.

పాడలకు తెలము

(3) ఈ తెలము తెల్లపాడలనే గాక యితరవిధములైన పాడలను గూడ పోగొట్టును. ఇంకను తామర, గజ్జ, కర్పూరములనుగూడ అన్ని విధములైన చర్మవ్యాధులను పోగొట్టి చర్మమును మామూలునీరి మార్చును. డబ్బీ 1-8 రు 1-0-0.

“గుంటూరు జిల్లాకు యేతెలము:—

తాడికొండ మల్లికార్జునరావుగారు, గుంటూరు.”

ఏతెలము కావలెను.

181

అస్పృశ్యతాదోషనివారణము

గాంధీమహాత్ముని వ్యాసము

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 17:—అస్పృశ్యతా దోషనివారణమునకు స్యాతంత్ర్యసిద్ధినిగల సంబంధమును వ్యక్తము చేయుచు గాంధీమహాత్ముడు నేడు యంగు ఇండియా పత్రికలో నిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— హిందూ మహమ్మదీయ సంఖ్యమువిషయమై ప్రజలలో నెట్టి దురభిప్రాయములు ప్రబలియున్నవో అస్పృశ్యతా నివారణ సమస్య విషయమై గూడ అట్టి దురభిప్రాయములే ప్రబలియున్నవి. స్వరాజ్య నిమిత్తమై అస్పృశ్యుల తేమమును నేను ఆహుతి చేయుచున్నానని కొందరనుచున్నారు. నే నిట్లు చేయుచున్నది అసంఖ్యాకులగు అస్పృశ్యులు నన్నునని నే నెరుంగుదును. హిందూమహమ్మదీయసఖ్యములేనిది స్వరాజ్య మెట్లు లభింపదో అట్లులే అస్పృశ్యతా దోషనివారణము లేనిది స్వరాజ్యము రాదని నేను నమ్మెదను. విను స్వరాజ్యములేనిది సాంఘిక సామరస్యముగాని, అస్పృశ్యతా నివారణగాని సాధ్యము. కాదని నేను తెలుతును. మనలోమనకు తగాదాలుపెట్టుట పరిపాలకులకు లాభదాయకమని దీర్ఘకాల వనరేక యే తెలియగలదు. విదేశీయ పరిపాలకులకు హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యమునందెంతయుదాసినభావమో, అస్పృశ్యతా నివారణమునందు గూడ అంతే యుదాసినభావ ముండును. ఇట్లు నమ్మియు అలసత్వము చే స్వరాజ్యము నకై ప్రయత్నములు సలుపకుంటేనేని అల్పసంఖ్యాకసంఘములకు నేను అపచారము గావించినవాడ నగుదును. అంగ్లేయపరిపాలకుల రాజ్యములో తమకున్న అత్యున్నతమైన తెలివినవిగనుక అందరకు వాంఛనీయమగు స్యాతంత్ర్యగమ్యస్థానమునకు నా అస్పృశ్యసోదరులు విముఖులు కావండెదరుగాక! మనహక్కులను, లాభములను తెలిసికొనుటకు బ్రిటిష్ పరిపాలనయే అవసరములేదు. అంగ్లేయులగుణములను మనము గ్రహించి లాభమునొందగలుగుదుము. అంగ్లేయుల యెడల నాకు ఆయిష్టమే విషయం లేదు. పరిపాలనము చేయుచున్న అంగ్లేయుల యెడల నాకు ఆయిష్టము. మన మెంత మంచివారమో అంగ్లేయులు గూడ నంతమంచివారే. కొన్ని విషయములయందు వారు మనకంటె సుగుణవంతులు కొన్ని విషయములలో మనకంటె తక్కువవారు కావచ్చును. కాని పరిపాలకులగు అంగ్లేయులు ఎంతమాత్రమును శోరదగినవారు కాదు. పరిపాలకులుగా వారు మనకు చేయదగిన మేలేమియులేదు. వారచేసిన మేలుగూడ నేమియులేదు. మన దురభ్యాసములను వారు నృధిచేసిరి. పాలకులకంటె మనము తక్కువవార మను భావము జనించుటచేత వారి సంపర్కము మన వైతికతనమునకు కారణభూత మగుచున్నది. (ఆ. పై.)

వెడ్డిపుట్ బెన్ గారికి డా. బిసెంటుగారి తండ్రి

మద్రాసు, ఏప్రిల్ 19:—డా. బిసెంటుగారు, వెడ్డిపుట్ బెన్ గారికి యీక్రింది విధమున తంజినపిరి:—భారతదేశము పట్ల ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారి విభావము అస్థిరమై సందేహస్వదముగ నుండుటచే భారతదేశములో సంఘటనము అధికమగుచున్నది. ఇండియా కు అధినితే ప్రతిపత్తి నొసగుటకు మార్గములను యోచించుటకే ముఖ్యముగా రాండుతేబిలు సమావేశము జరుగునని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన యిప్పటిపరిస్థితులు మారును. (ఆ. పై.)

మద్రాసు అందు సదరక్ మరాటా రైల్వే కంపెనీ. లిమిటెడ్.

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది.)
సరియైన వర్తక కంపెనీ ప్రతినిధులకు మైలేజ్ కాపను లివ్వబడును. 3000 మైళ్లు
మొదటి తరగతి రు. 284-6-0
రెండవ తరగతి రు. 117-8-0
ఉపయోగపరచవలసిన నిబంధనలకొరకు ప్రస్తుతపు రైలు టైమ్ టేబుల్లోని 180 మొదలు 182 పేజీలవరకు చూడుడు.

అమృతమునకు
మద్రాసు సెంట్రల్ స్టేషన్ వెంకటాచల స్థితి.
మాన్సి ఈ స్టేషనులందు దరఖాస్తులను, డిస్ట్రిక్ట్ ట్రాక్స్, బెజవాడ పార్శ్వక నూపరిక టెక్ డెండ్ “ట్రాఫిక్” గారి నుంతుక
ద్వారాపంపుకొనవలయును.
ఇతరవిషయముల క్రిందివారికి వ్రాసి తెలియజేయును.
డిప్యూటీ ట్రాన్స్ పోర్టేషన్ సూపరిన్ టెండెంట్
ఎం. యస్. ఎమ్ రైల్వే. “కమ్మిల్స్,”
పాడు-బోక్, మద్రాసు.

విదేశవస్త్ర బహిష్కారము

బొంబాయి న్యాయవాదుల దీక్ష
బొంబాయి, ఏప్రిల్ 18:—స్వదేశీ ఉద్యమమునకు మా
సమ్మతిని తెల్పుచు దానికి ప్రోద్బలమును మేము వాదనము
చేయుచున్నాము. మేము విదేశ వస్త్రములను ధరింపరాదు.
(ప్రీ. ప్రెస్)

ఆక్లాంబులో ఖద్దరు అమ్మకము
ఆక్లాంబు, ఏప్రిల్ 18:—ఈనగరమున బాతీయవారో
త్సవములు జరుపబడెను. ఏప్రిల్ 6 తారీఖున డ్యూరాన్ హా
లులో ఒకసభ జరిగెను. జలియన్ వాలాబాగు దురంతము
లను ఖండించుతీర్మానము సభవారిచే సంగీకరింపబడెను. గాంధీ
మహాత్ముని నాయకత్వమున జరుగుచున్న ఆహింసాయుత సమర
ములో ప్రజలు సాయముచేయవలెనని యుద్బోధము జరిగెను.
ఈవారములో ఖద్దరు యింటింటికీ తిరిగి అమ్మబడెను. సభ్యు
లు చేర్చబడిరి. (ప్రీ. ప్రెస్)

భాగల్ పూర్ న్యాయవాదుల స్వదేశీదీక్ష
భాగల్ పూర్, ఏప్రిల్ 17:—న్యాయవాదులును,
గ్రంథాలయములలో పనిచేయువారును కుద్ద
స్వదేశీ వస్త్రములను ధరింపవలెనని భాగల్ పూర్
న్యాయవాదిసంఘమువారు తీర్మానించిరి. సంఘకార్య
దర్శియగు ప్రభుత్వన్యాయవాది 50 మందితోరీకను సభ సమావేశ
పరుచుటకు భయపడెను. అభిశంపనతీర్మానమును తెచ్చెదమని
న్యాయవాదులు చెప్పగా నరేడు సభను సమావేశపరిచెను. ఆ
సభలో పై తీర్మానము ఆమోదింపబడెను.

వర్తకులు విదేశవస్త్రములను దిగుమతి చేయుట
మాడునూసములవరకు విదేశ వస్త్రములను దిగుమతి
చేయకుండునట్లు కొలోంగ్ నగలవర్తకులు తీర్మానించిరి.

రాజప్రతినిధి
కార్యనిర్వాహకసభ

రాజకీయములను చర్చించుట

ప్రభుత్వమువారి పథకులలో
మార్పులు సుండుదు

సిల్వా, ఏప్రిల్ 18:—నేడు రాజప్రతినిధి భవనము
పండు రాజప్రతినిధిగారి కార్యనిర్వాహకసభ జరిగెను.
నేనాధిపతి తప్ప తక్కినవారందరూ హాజరయిరి. ఫిల్మినుండి
పశ్చిమాత్ర సరిహద్దు గావ్యములకు బయలుదేరి. నవ్వుటినుం
డియు నివృత్తివరకు దేశములో జరుగుచుండిన విషయముల
పన్నిటిని వారు పట్టుగముగా విచారించిరి. కాని ఈశిలి గతు
లను యొడుక్కొనుటకు శ్రోతృపద్ధతి యేదియు నవలంబింప బడ
దని బాగుగా తెలిసినవారు చెప్పుచున్నారు. సభలో హాం నె
క్రటరీయను ఎమర్జెన్సీ గారు కూడనండిరి. (ఆ. ప్రెస్)

పత్రికా కార్యాలయము సోదా

వీరభారతపత్రికా కార్యాలయము
8 వ. సారి సోదాచేసిరి.

లాహోరు, ఏప్రిల్ 18:—
ఏప్రిల్ 2 వ తేది ని లా హో రు లో ని
వీరభారతయను ఉద్భావపత్రికలో స్వాతంత్ర్యోద్యమమునందు
“పోలీసువారియొక్కయు పటాలములయొక్కయు కర్తవ్యము”
అను వ్యాసము ప్రకటింపబడెను. అందుకొరకై పత్రికాకార్య
ాలయము సోదాచేయబడెను.

ఈ కార్యాలయము సోదాచేయబడుట కిది 8వ పర్యాయ
ము. రికార్డులన్నియు పోలీసువారు పోషించుకొనిరి. నాల్గవ సహా
యసంపాదకుడగు రాజా కిషన్ నగారు డోరిలో లేనందున అరెస్టు
చేయబడలేదు. (ప్రీ. ప్రెస్)

ఉదకమండలవాదలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఏప్రిల్ 17:—వైకారా ఎలక్ట్రీక్ స్టేషనునందు పనిచే
యుచుండిన ఒకమనిషికి విద్యుత్తు క్షీణింపగలిగి యాతనికి చాలా
దాడుకలిగెను. వెంటనే ఆతడు ఆసుపత్రికి గొంపోబడెను. ఆతడు
ప్రముఖవైద్యులను విమమింపింపబడుచున్నాడు. సాంఘిక గౌరవ
గావున రాజీయ ఉదకమండలమునకు వచ్చియున్నాడు.
కోయ్యునుమోలాబాగు కూర్చున్న రేపు 18 తేది ఉదకమండ
లము చేరెనని.

బీహారురాష్ట్రము

భాగల్ పూరు విద్యార్థులు దైనసాక్షిగా
ప్రమాణములు చేయుట

భాగల్ పూర్, ఏప్రిల్ 18:—భాగల్ పూరు విద్యార్థు
లందరు సమ్మేళనము నిర్వహించిరి. మార్కెట్ పాఠశాల, టి.
యన్. జే. కలీజుయేట్ స్కూలు, కళాశాల విద్యార్థులు జన
హర్షాలోగారి ఆశ్రయసంగతి వినినతోడనే బయటికివచ్చిరి.
జిల్లా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు సమ్మేళనమునకు భయ
ముచేత పాఠశాలను మూసివేశెను. విద్యార్థులు మరల 16 తారీ
ఖున సమ్మేళనము చేసిరి. కంపెనీబాగులో మహాదేవ్ లాల్ ప్రాఫ్
గారి యధ్యక్షతన సభ జరిగెను. ఆసభలో ఒకవారములోగా
విద్యార్థులందరూ స్వదేశీవస్త్రములను ధరించెదరని యు,
నూటికి 80 వంతులు ఖద్దరును ధరించెదరనియు అధ్యక్షుడు
చెప్పెను. ఆ లో జా నుండి విదేశీ వస్త్రము
లనుగాని బ్రిటిషు సరకులను గాని కొనమని విద్యార్థులు దైన
సాక్షిగా ప్రమాణములు గావించిరి. (ప్రీ. ప్రెస్)

తిలక్ పూర్ ఏప్రిల్ 18:—తిలక్ పూరులో మహాదేవ్ లాల్
ప్రాఫ్ గారి యధ్యక్షతన మహాసభ జరిగెను. చాల వేలమంది
ప్రజలు వచ్చియుండిరి. ఇప్పటికి తిలక్ పూరునుండి 29 మంది
కాంటిన్యెన్టు వెళ్లివారు. ఇంకను చేరుదురు. విదేశవస్త్ర
ములను మద్యమును గంబాయి భంగు మొదలగు మత్తుపదార్థము
లను బహిష్కరించుమని యిచ్చటికి వచ్చినవారు ప్రమాణములు
చేసిరి. (ప్రీ. ప్రెస్)

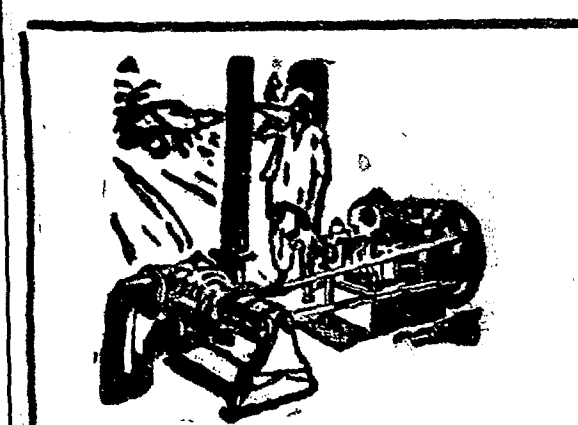
బొంబాయి వెండివర్తకులతీర్మానము
బొంబాయి ఏప్రిల్ 19:—బొంబాయిలో వెండి వర్త
కులు సభగావించి తమ సంఘములో నందరూ స్వదేశీదస్తులనే
ధరించవలెననియు సత్యాగ్రహములో పాల్గొనవారికి సౌకర్య
ములు కల్పించవలెననియు వెండిదస్తుల ఆపుటకు తగిన చర్య
పుచ్చుకొనవలె ననియు తీర్మానించిరి. (ప్రీ. ప్రెస్)

ఆసేతుక్త లాసర్యంత సంపూర్ణ భారతదేశసమ్యక్రదక్షిణము

శ్రీరథయాత్రాప్రదర్శిని

817 తీర్థయాత్రచరిత్ర, రైల్వేమార్గ సౌకర్యములు
ప్లాను వగైరా లతోసహా వెల ప్రతి 15 రు 1-0-0. పోస్టుఖర్చు
లు వేరు.

ఇల్లిరికి నరసింహమూర్తి,
తోలేరు, వీరవాసరం పోస్టు, పశ్చిమగోదావరి జిల్లా.

మా ప్రత్యేక ప్రేమనది, పోర్టుబుట్ పంపింగు పెట్టు
కొరిస్ట్ కూడా యిత ఎంజనులతో గలవు.
పూర్తివివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు
నాయుడు:—

ఆర్కినియన్ వీధి, మద్రాసు.
ప్రదర్శనగదులు ఈ దిగువ స్థలములందు గలవు:
కొత్తతరగువేట, బెంగుళూరు.
వెస్టు మెయిన్ వీధి, మధుర.
అవనాపిరోడ్డు, కోయంబుత్తూరు.
తెలుగుజిల్లాలకు ప్రతినిధులు:—
మద్రాసీ బ్రదర్సు, రాజమండ్రి
వాల్ కార్టు బ్రదర్సు, ఏ.కె.సి., బెజవాడ.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1930 సం. ఏప్రిల్ నెల 21-వ తేది సోమవారము

1. ధాన్యములు			
బియ్యముకాస్తాలు			
నగును తెనాలి	,, 1 టన్ కలసి	రూ 12 8 0	13 4 0
నెల్లూరి	,, డిబ్బో 42	,, 13 8 0	14 0 0
శీర్డి	,, డిబ్బో 48	,, 14 0 0	15 8 0
రాశిలు	రా. 164 అస్తా 1-8	,, 8 0 0	9 12 0
నవ్వులు	,,	,, 19 0 0	20 0 0
2. ధాన్యము పప్పులు			
కందులు అస్తా 1-8 ర 205	,,	12 12 0	14 0 0
నెనగలు	,, డిబ్బో	,, 16 0 0	17 0 0
నెనలు	,, డిబ్బో	,, 14 0 0	16 0 0
మినుములు	,, డిబ్బో	,, 17 8 0	18 0 0
ఉలపలు	,, 4 195	,, 7 4 0	8 0 0
3. నూనెపప్పులు			
నవ్వులనూనె కా 1-8	,,	110 0 0	118 0 0
నెయ్యి ను 1-8	,,	14 0 0	19 0 0
నేలనెనగపప్పు కా 1-8	,,	88 0 0	41-0-0
నేలనెనగనూనె గానుక కా 1-8	రూ 99	మి.కా.నూ. 95	
అనుదను కా 1-8	,,	98 0 0	95 0 0
4. చిల్లరపప్పులు			
కాయకనకపు కా 1-8	,,	94 0 0	96 0 0
కూరకనకపు	,,	50 0 0	55 0 0
మిరకకాయలు (గుంటూరు) కా 1-8	,,	98 0 0	105 0 0
ధనియాలు	,, కా 1-8	28 0 0	35 4 0
గుంటూరుపొయకట్టు నీరిమందు నులుగు 1-8	రూ 40	45	
కెల్లము కా 1-8	రూ 28	0 0	49 0 0
అస్కాచక్కెర అస్తా 1-8	,,	26 4 0	26 8 0
నింకనందు కా 1-8	,,	25 0 0	34 0 0
5. ఇనుము			
కట్టారకం కా 1-8	,,	80 0 0	81 0 0
చురం	,,	24 0 0	30 0 0
కత్తెరం	,,	21 0 0	30 0 0
6. నూలు			
నెం 20 కెన్సి సింహాయా	రూ	6 5 0	
నెం 6 ,, కటారి	,,	8 10 0	
నెం 24 ,, లా	,,	5 4 0	
నెం 40 బాబ్బుర 10 పా	,,	9 5 0	
నెం 20 1/2 కెన్సి	,,	6 1 0	
నెం 40 రాడి	,,	8 4 0	
నెం 4 కెన్సి చునీడు	,,	8 4 0	
44 కాండ్	,,	4 12 0	
నెం 20 1/2 జమ్మర	,,	6 2 0	
నెం 20 1/2 చేతికెళ్ల	,,	6 3 0	
7. తోహములు			
నండి 100 కులం 1-8	రూ 55	0 0	59 6 0
బెంబారు కులం 1-8	,,	21 18 0	22 0 0
జబరకు 1-8	,,	18 10 6	
ఇల్లడి కా 1-8	,,	288 0 0	241-0-0
రాగి కా 1-8	,,	828-0-0	880-0-0
8. రంగులు			
అరిమేలు స్పెక్ట్రోగ్రాఫుకు అతివరంకో సింహాయా			
,, నీలిరంగు 1 రం	,,	0 10 0	
,, 14 రంగులు	,,	1 10 6	
,, 28 రంగులు	,,	1 0 9	
,, 55 రంగులు	,,	1 8 0	
,, 1 అంగుర	,,	1 8 6	
రంగులుపొద్దుసాగ్-జ్ లెట్ అనగా (టర్ని-రెడ్డు)	,,	8 4 0	
కాంగ్ 8 ట	,,	1 0 0	
మి 4	,,	1 2 0	

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలమును, విద్యుత్ శక్తిని, 30,000 విద్యుత్ యూనిట్ల వలె, పెంచును.

రక్త హామి

మెరెస్ టాబ్లెట్

Deschiens' syrup

విద్యుత్ శక్తిని పెంచును

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలమును, విద్యుత్ శక్తిని, 30,000 విద్యుత్ యూనిట్ల వలె, పెంచును. రక్తమును, హృదయమును, గర్భిణిని, పిల్లలను, రక్షించును.

అశ్వినీ

రిజువేనేటరు

ఎక్కువ బలమును, శక్తిని, జీవము నివ్వగలదు. నరములను, శరీరమును, మెదడును వృద్ధిచేయును. విద్యాపాఠశాలకును, వ్యాయామం చేయువారికిని యావశ్యకమైనది.

ప్రాక్ యంతువారలు:—

ఎన్. దేశాయ్ గాన్డర్ అండ్ కో.,

41, బందరువీధి, మద్రాసు.

నాథన్ అండ్ కో.,

కొచ్చిన్.

Bengal Chemical & Pharmaceutical Works, Ltd. Calcutta.

మలయచందనము

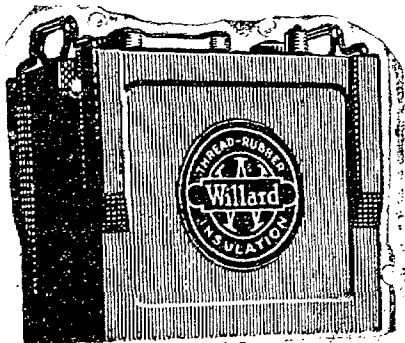
రక్తములేక
పిరికా
విరేచనము

రహస్యము
నానీపం
సచ్చయము

గనేరియా (నెగ)కు కురారము, 3 పూటలలో గుణము కలుగును
అనేక రోగాలకు వ్యతిరేకము పొందినది. నెల డబ్బీ 2-4-0 దీని కనుపానం చందనములై 8-0-0 రెండును ఖర్చులతో 5-12-0
సుధాసారము, సవానికి రాజౌషధము సీసా 4-0-0
గంధర్వసారము, రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

20-1

7

Willard STORAGE BATTERIES

ముందు బేటరీ కావలసినవారు తనంత తానే ఖ్యాతిని గడించిన "విల్లర్డ్" కొనుడు దీనినిగూర్చి సంఘము కలిగినయెడల మమ్ము నడుగ నవసరము లేదు. వాడుచున్న వారి నడిగి వారియభిప్రాయము తెలిసికొనుడు.

వివరములు, ధరలు

ఈదిగువ అమృతదారుల మూలముగా కనుగొనుడు

ఆంధ్ర జిల్లాలలోని లేక యిక్రి: ది సబ్-యేజంట్లను కనుగొనుడు:—

ది మోటారు వేర్ పాన్	అనంతపురం	మెసర్స్ రావు అండ్ బ్రదర్స్	గుంటూరు
ది గంజాం జనరల్ ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ	బళ్లారి	" "	కృష్ణా
మెసర్స్ వి. జి. ఆస్క్విత్ అండ్ కో	బళ్లారి	మెసర్స్ కృష్ణా అండ్ సన్స్	కర్నూలు
మెసర్స్ లెస్టర్ అండ్ కో, లిమిటెడ్,	కాకినాడ	లాండ్ రైల్వే సి యస్ పర్సన్స్	విశాఖపట్నం

డిజిల్ ఇంజిన్లకు సోల్ ఏజంట్లనుండి నేరుగా తెచ్చించుకొనుట.

మెసర్స్ ది క్రామెస్టన్ యింజనీరింగు కంపెనీ (మద్రాసు) లిమిటెడ్,

పోస్టుబాక్సు నెం. 205 సెకండులైనుబీచ్, మద్రాసు.

మేనేజర్లు:— బెన్టు అండు కంపెనీ, లిమిటెడ్, మద్రాసు.

AMRUTANJAN DEPOT

Price Annas 10 only.

MADRAS & BOMBAY.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

నల శుభము! (పోస్తుఖర్మలు ప్రత్యేకము) గుణ మధికము శరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగిడి వైశ్యకాలం క్రమాత్రలు దివ్యామృతము, అశీర్వాదము, అరుచి, ఆపులంతలు, అగ్ని మాంద్యము, అలిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలతయము, పిక్కిలు, పొర్వములు, శర శుష్క, వేర్లు, అగులు మొదలగునవియందు గలిగిడి నొప్పులను పోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేహవాతనొప్పులను వెంటనే మాన్పును. ఇందు అనేక ఔషధములు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

విరుణామా:—

(98)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా

విన్నపము

మీకు ప్రకృతమైన ఆయుర్వేద ఔషధములు కావలసిన యెడల వెంటనే ఈ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయండి. శరీర బాధ్యమునుగూర్చి, ఏసలహాకావలసినను మాకు వ్రాస్తే తగు ఔషధమును నిర్ణయించి పంపగలము. ఒక్కసారి మాతో పరిచయముచేసిన మీకే తృప్తి నిచ్చును. కేటలాగు ఉచితము. 58 ఆర్డరసాయనశాల, ముక్త్యాల (కృష్ణా)

శుక్లబంధు

ఎంత దుర్బలమైన శరీరమునైనను గట్టిపరచి బిక్కిగల బాహ్య శక్తి అద్భుతమైన ప్రభావమును చూపును. శుక్లబంధును కట్టుటలో పేరుపొంది, స్త్రీపురుషులకు నిరంతరము ప్రేమను కలిగించుటకు దీనిని వినియోగించుటకు లేదు. 25 మా. 2-8-0 17-8 తిరుగుసుందరి వైద్యశాల, ఈశాంధ్రవాడ-రామచంద్రపురంపోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

రాజమార్గము

ఆరోగ్యమునకు పూర్వాగమమునకు ఆభ్యుదయమునకు రాజమార్గము

కామశాస్త్రము

ఉచితముగ తెలుసుకూలితో సహాపంపబడును. మీవిలాసమును వ్రాయుడు:— ఆతంకనిగ్రహబౌషధాలయము 26 బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

పరిబిజమునకుమందు

తిప్పలెన్నో అవసరమైనవలె పరిబిజమును వినియోగించుటనుంచి తప్పకుండు. పరిబిజమును వినియోగించుటకు లేదు. 25 మా. 2-8-0 17-8 తిరుగుసుందరి వైద్యశాల, ఈశాంధ్రవాడ-రామచంద్రపురంపోస్టు, గోదావరిజిల్లా.